

PAGSISIYASAT NG BIBLIA UNANG AKLAT LUMANG TIPAN

HARVESTIME INTERNATIONAL INSTITUTE

Ang kursong ito ay bahagi ng **Harvestime International Institute**, isang programang inihanda upang mabigyang kakayahan ang mga mananampalataya tungo sa mabisang pagaaning espirituwal.

Ang batayang paksa ng pagsasanay na ito ay ituro ang mga itinuro ni Jesus, kung paanong ang mga mangingisda, kolektor ng buwis at iba pa, ay binago Niya at naging mga mabubungang Cristiano at ang mga ito ay naghatid ng ebanghelyo sa kanilang daigdig na may kapahayagan ng kapangyarihan.

Ang manwal na ito ay isang kurso na kabilang sa ilang mga *modules* ng kurikulum na gumagabay sa mga mananampalataya mula sa pagmamasid, tungo sa pagsasagawa, pagpaparami, at pagsasangkot upang maabot ang ebanghelisasyon.

Para sa dagdag na impormasyon tungkol sa mga dagdag ng mga kurso, sumulat sa:

© Harvestime International Institute

NILALAMAN

Paano Gamitin Ang Manwal Na Ito	.I
Mga Mungkahi Para sa Samasamang Pagaaral	.II
Pambungad Ng Kurso	. 1
Mga Layunin ng Kurso	. 2

PAMBUNGAD PARA SA BIBLIA

1. Pagpapakilala Sa Biblia	. 3
2. Ang Mga Aklat Ng Biblia	. 14
3. Mga Salin Ng Biblia	. 35
4. Ang Pambungad Sa Pagbalangkas	. 40

ANG LUMANG TIPAN

<u>Pambungad Sa Mga Aklat Ng Batas</u>	. 45
--	------

5. Genesis	. 46
6. Exodo	. 51
7. Levitico	. 57
8. Mga Bilang	. 61
9. Deuteronomio	. 66

<u>Pambungad Sa Mga Aklat Ng Kasaysayan</u>	. 70
---	------

10. Josue	. 71
11. Mga Hukom	. 75
12. Ruth	. 81
13. I at II Samuel	. 85
14. I at II Mga Hari	. 90
15. I at II Cronica	. 96
16. Ezra	. 100
17. Nehemias	. 104
18. Esther	. 109

<u>Pambungad Sa Aklat Ng Mga Tula</u>	. 114
---	-------

19. Job	. 115
20. Mga Awit	. 120
21. Mga Kawikaan	. 126

22. Ecclesiastes	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 130
23. Ang Awit ng mga Awit	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 134
<u>Pambungad Sa Mga Aklat Ng Propesiya/ Paghula</u>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 138
24. Isaias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 141
25. Jeremias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 146
26. Mga Panaghoy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 150
27. Ezekiel	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 154
28. Daniel	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 158
29. Oseas	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 164
30. Joel	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 168
31. Amos	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 172
32. Obadias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 176
33. Jonas	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 180
34. Mikas	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 184
35. Nahum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 188
36. Habakkuk	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 192
37. Zefanias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 196
38. Hagai	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 200
39. Zakarias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 203
40. Malakias	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 208
Mga Sagot Sa Pansariling Pagsusulit	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 212

PAANO GAMITIN ANG MANWAL NA ITO

PORMAT NG MANWAL

Mga Layunin: Ito ang mga layuning na dapat maabot sa pagaaral ng kabanata. Basahin muna ang mga ito bago simulan ang aralin.

Susing Talata: Ang talatang ito ang nagbibigay diin sa kaisipan ng kabanata. Isaulo ito.

Nilalaman ng Kabanata: Pagaralan ang bawat seksyon. Gamitin ang iyong Biblia sa pagtingin sa mga reperensya na hindi nalimbag sa manwal.

Pangsariling-Pagsusulit: Isagawa ang pagsusulit na ito pagkatapos pagaral ang kabanata. Sikaping sagutin ang mga tanong na hindi ginagamit ang Biblia o ang manwal na ito. Pag natapos na ang Pangsariling-Pagsusulit, Ihambing ang inyong mga sagot sa Seksyon ng mga Sagot sa dulo ng aklat.

Para sa Dagdag na Pagaaral: Ang seksyon na ito ay tutulong sa iyo na ituloy ang iyong pagaaral ng Salita ng Diyos, palaguin ang inyong kakayahang magaral, at iangkop ang iyong natutuhan sa buhay at ministeryo.

Pangwakas ng Pagsusulit: Kung ang pag-enrol mo sa kursong ito ay upang makaipon ng credits, kailangang kumuha ka ng Pangwakas na Pagsusulit para sa kursong ito. Sa pagtatapos ng kursong ito, kumpletihin ang pagsusulit at ibalik ito ayon sa tagubilin upang mabigyan ng grado

DAGDAG NA KAILANGANG GAMIT

Kakailanganin mo ang salin sa Tagalog- Ang Biblia

MGA MUNGKAHI PARA SA SAMA-SAMANG PAG-AARAL

UNANG PAGTITIPON

Pasimula: Magsimula sa panalangin at pagpapakilala. Magkilanlan at ilita ang mga magaaral.

Ilatag ang mga Pamararaan sa Grupo: Tiyakin kung sino ang mangunguna sa mga pagtitipon, ang oras, ang lugar, at petsa para sa mga sesyon.

Praise and Worship: Anyayahan ang presensya ng Espiritu Santo sa inyong mga sesyon ng pagasasanay.

Ipamahagi ang mga Manwal sa mga Magaaral: Ipabatid ang paksa ng manwal, pormat, at mga layunin ng kurso na nakatala sa mga paunang pahina ng manwal na ito.

Ibigay ang Unang Takdang-Aralin: Babasahin ng mga magaaral ang mga itinakdang kabanata at gawin ang Pangsariling-Pagsusulit bago maganap ang unang pagtitipon. Ang bilang ng kabanata na masasakop kada pagtitipon ay naka depende sa haba, nilalaman ng mga kabanata at kakayahan ng grupo.

PANGALAWA AT MGA SUMUSUNOD NA MGA PAGTITIPON

Pasimula: Manalangin. Tanggapin at irehistro ang sinumang bagong magaaral at bigyan sila ng manwal. Ilista ang mga present. Magdaos ng Praise and Worship.

Pagbabalik-Aral: Magbigay ng maikling kabuuan ng mga pinagralan sa nakaraang pagtitipon.

Aralin: Talakayin ang bawat seksyon ng kabanata na ginagamit ang mga **PAMAGAT NA NAKATITIK NG MALAKING MGA LETRA** bilang balangkas ng pagtuturo. Hayaang magtanong o mag-komentaryo ang mga magaaral sa kanilang mga napagaralan na. Iangkop ang mga aralin sa buhay at mga ministryo ng iyong mga magaaral.

Pangsariling-Pagsusulit: Balikan ang Pangsariling-Pagsusulit na natapos na ng mga magaaral. (Bigyang-pansin: Kung hindi mo nais na tingnan ng mga magaaral ang mga sagot sa Pangsariling-Pagsusulit, maaari mong alisin ang mga pahina ng mga sagot sa dulo ng manwal.

Para sa Dagdag na Pagaaral: Maaari mong gawin ng sama-sama o isahan ang mga proyekto .

Pangwakas na Pagsusulit: Kung ang iyong grupo ay nag-patala para magkaroon ng credit, kailangan ang Pangwakas na Pagsusulit. Magpa-kopya para sa bawat magaaral at pangasiwaan ng pagsusulit sa pagtatapos ng kurso.

Module: Paghihirang
Kurso: Pagsisiyasat sa Biblia - Unang Aklat

PAMBUNGAD NG CORSO

Sa maraming pagbanggit Ni Jesus sa Lumang Tipan habang Siya ay nagministeryo sa lupa, ito ay nagpapakita kung gaano kahalaga ang malaman ang nilalaman ng Biblia. Dahil binigyan diin Ni Jesus ang kahalagahan ng Salita Ng Dios sa mga tao Niyang naturuan, iniharap ng Harvestime International Institute ang “Pagsasaliksik Ng Biblia” bilang bahagi ng programa ng pagsasanay para maihanda ang mga lalaki at babae na maabot ang mga bansa ng mensahe Ng Dios.

Ipinakikilala at tinatalakay ng “Pagsasaliksik Ng Biblia” ang mga pagsasalin at iba’t ibang mga salin. Ipinakikita nito ang pangkabuuang salaysay Ng Biblia, heograpiya, at buhay sa panahon ng Biblia. Ang kurso ay nagbibigay ng balangkas ng bawat aklat sa Biblia at nagtuturo ng kakayahan ng paglikha ng balangkas para mapalawak ang mga pangunahing balangkas sa mas detalyadong pag-aaral ng Salita Ng Dios.

Kasama sa mga impormasyon na ipinakita sa bawat aklat ng Biblia ang may akda, kung para kanino isinulat ang aklat, ang layunin ng aklat, ang susing talata, at mga talaan ng mga pangunahing mga tauhan, at ang balangkas ng nilalaman. Ang buhay at prinsipyo sa ministeryo ay nabanggit din sa bawat aklat. Ang mga prinsipyong ito ay pangunahing katotohanan na mahalaga sa paglagong Kristiyano at ministeryo na dapat mong hanapin para mailapat sa iyong sariling buhay. Kasama rin sa kursong ito ang mga makatutulong na mga mapa, at talaan ng oras na nagbubuod ng mahalagang katotohanan sa pinaikling paraan.

Ang kurso ay hinati sa dalawang bahagi:

Unang Bahagi: Naglaan ng mga pambungad na gamit sa Biblia at balangkas para sa mga aklat ng Lumang Tipan.

Ikalawang Bahagi: Nagbigay ng mga balangkas para sa mga aklat ng Bagong Tipan.

Ang “Pagsisiyasat sa Biblia” ay kasamang kurso ng “Mga Mabibisang Paraan ng Pag-aaral ng Biblia” na nagtuturo ng iba’t ibang paraan ng pag-aaral ng Biblia. Ang dalawang kursong ito ay disenyo para mapalago ang iyong personal na pag-aaral ng Salita Ng Dios.*

---

* Dahil ang bawat Harvestime International Institute na kurso ay disenyo na buo, kinakailangan na ulitin ang ilang mga pambungad na gamit mula sa “Mga Mabibisang Paraan ng Pag-aaral ng Biblia.” Tatlo sa mga pambungad na mga kabanata ay magkatulad sa parehong mga kurso.

MGA LAYUNIN NG CORSO

Pagkatapos pag-aralan ang kursong ito ikaw ay may kakayahang:

- Kilalanin ang pangunahing paghahati ng Biblia.
- Ipaliwanag ang pagkakaiba ng salin, pagsasalin, at “paraphrased” edisyon ng Biblia.
- Ilarawan ang pang-araw-araw na pamumuhay sa panahon ng Biblia.
- Magbuod ng pagkakasunud-sunod ng Biblia.
- Gumawa at magpalawig ng mga balangkas.
- Para sa bawa’t isang aklat ng Biblia sabihin ang mga sumusunod:
  - May-akda
  - Para kanino naisulat ang aklat
  - Kailan ito naisulat
  - Layunin ng aklat
  - Susing Talata
  - Buhay at Prinsipyo sa Ministeryo
- Magpatuloy sa madetalyeng pag-aaral ng Salita Ng Dios pagkatapos ng kursong ito.

UNANG BAHAGI: ANG PAKSA NG PAG-AARAL

UNANG KABANATA

PAGPAPAKILALA SA BIBLIA

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos na pagaralan ang kabanatang ito ikaw ay magkakaroon ng kakayahang:

- Isulat ang Susing Talata na memoryado.
- Ibigay ang kahulugan ng salitang “Biblia.”
- Ibigay ang kahulugan ng salitang “Kasulatan.”
- Ipaliwanag ang pinagmulan ng Biblia.
- Tukuyin ang pangunahing mga hangad ng Biblia.
- Tukuyin ang Luma at Bagong Tipan bilang mga pangunahing mga dibisyon ng Biblia.
- Panganlan ang apat na dibisyon ng mga aklat ng Lumang Tipan.
- Panganlan ang apat na dibisyon ng mga aklat ng Bagong Tipan.
- Ipaliwanag ang ibig sabihin ng “pagkakaisa at pagkakaiba-iba” sa Biblia.
- Tukuyin kung sino ang sentro ng kapahayagan ng dalawang mga tipan.

SUSING MGA TALATA:

Ang lahat ng mga kasulatan na kinasihan ng Diyos ay mapapakinabangan din naman sa pagtuturo, sa pagsansala, sa pagsaway, sa ikatututo na nasa katuwiran:

Upang ang tao ng Diyos ay maging sakdal, tinuruang lubos sa lahat ng mga gawang mabuti. (II Timoteo 3:16-17)

PAMBUNGAD

Ipinakikilala sa kabanatang ito ang Biblia na siyang nasulat na Salita ng isang tunay na Diyos. Ang ibig sabihin ng salitang “biblia” ay “mga aklat.” Ang Biblia ay isang bolyum na binubuo ng 66 na mga ibat-ibang mga aklat.

Ang salitang “Kasulatan” ay ginamit din sa pagtukoy sa Salita ng Diyos. Ang salitang ito ay galing sa isang salitang Latin na ang ibig sabihin ay “nasulat.” Kung ang salitang “Kasulatan” ay ginamit na may malaking “K” ang ibig sabihin nito ay banal o sagradong mga isinulat ng isang tunay na Diyos. Ang salitang “Biblia” ay hindi ginamit sa Biblia. Ito ay isang salitang ginamit ng mga tao bilang isang pamagat para sa lahat ng mga Salita ng Diyos.

PINAGMULAN NG BIBLIA

Ang Biblia ang nasulat na Salita ng Diyos. Kaniyang kinasihan ang mga salita ng Biblia at ginamit ang 40 ibat-ibang mga tao upang isulat ang Kaniyang mga Salita. Sumulat ang mga taong ito nang may kabuuang 1500 mga taon. Ang sakdal na pagkakaisa ng mga sumulat na ito ay isang patunay na silang lahat ay ginabayan ng isang may akda. Ang may akdang yaon ay ang Diyos.

Ilan sa mga manunulat ay isinulat ang eksaktong mga sinabi ng Diyos:

Kumuha ka ng isang balumbon, at iyong isulat doon ang lahat na salita na Aking sinalita sa iyo laban sa Israel... (Jeremias 36:2)

Ang ibang mga manunulat ay isinulat ang kanilang mga naranasan o ang mga inihayag ng Diyos sa kanila tungkol sa hinaharap:

Isulat mo nga ang mga bagay na nakita mo, at ang mga bagay ngayon, at ang mga bagay na mangyayari sa darating. (Apocalipsis 1:19)

Lahat ng mga manunulat ay sumulat sa ilalim ng pagkasi ng Diyos ng mga salita ng Kaniyang mensahe para sa atin.

ANG PAKAY NG BIBLIA

Itinala mismo ng Biblia ang pakay nito:

Ang lahat ng mga kasulatan na kinasihan ng Diyos ay mapapakinabangan din naman sa pagtuturo, sa pagsansala, sa pagsaway, sa ikatututo na nasa katuwiran:

Upang ang tao ng Diyos ay maging sakdal, tinuruang lubos sa lahat ng mga gawang mabuti. (II Timoteo 3:16-17)

Ang mga Kasulatan ay dapat gamitin para sa pagtuturo ng doktrina, para sa pagsaway at pagtutuwid ng masama, at pagtuturo ng katuwiran.

MGA PANGUNAHING DIBISYON

Ang Biblia ay nahahati sa dalawang pangunahing dibisyon na tinawag na Lumang Tipan at Bagong Tipan. Ang ibig sabihin ng salitang “tipan” ay “kasunduan.” Ang tipan ay isang pinagkasunduan. Ang Lumang Tipan ay nagtala ng orihinal na tipan o kasunduan ng Diyos sa tao. Ang itinala naman ng Bagong Tipan ay ang kasunduang ginawa ng Diyos sa pamamagitan ng Kaniyang Anak, si Jesu-Cristo.

Ano ang paksa ng dalawang kasunduan na ito? Ang dalawang kasunduang ito ay tungkol sa paano maibabalik ang tao sa wastong kaugnayan sa Diyos. Gumawa ang Diyos ng isang kautusan o batas na ang kasalanan ay maaari lamang mapatawad sa pamamagitan ng pagbububo ng dugo:

...at maliban na sa pagkabuhos ng dugo ay walang kapatawaran. (Hebreo 9:22)

Sa ilalim ng pakikipagkasundo ng Diyos sa Lumang Tipan, ang mga hain ng dugo ng mga hayop ay ginawa ng mga tao upang makamit ang kapatawaran para sa kasalanan. Ito ay sagisag o simbulo ng pagaalay ng dugo ni Jesu-Cristo na ipinagkaloob Niya sa ilalim ng bagong kasunduan sa Diyos. Sa pamamagitan ng pagsilang, buhay, kamatayan, at pagkabuhay na maguli ni Jesus, isang sakdal na hain para sa kasalanan ay ginawa:

Ngunit pagdating ni Cristo na Dakilang Saserdote ng mabubuting bagay na darating, sa pamamagitan ng lalong malaki at lalong sakdal na tabernakulo, na hindi gawa ng mga kamay, samakatuwid baga'y hindi sa paglalang na ito.

At hindi rin naman sa pamamagitan ng dugo ng mga kambing at ng mga bulong baka, kundi sa pamamagitan ng Kaniyang sariling dugo, ay pumasok na minsan magpakailan man sa dakong banal, na kinamtan ang walang hanggang katubusan.

Sapagkat kung ang dugo ng mga kambing at ng mga baka, at ang abo ng dumalagang baka na ibinubudbod sa mga nadungisan, ay makapagiging banal sa ikalilinis ng laman:

Gaano pa kaya ang dugo ni Cristo, na sa pamamagitan ng Espiritu na walang hanggan, ay inihandog ang Kaniyang sarili na walang dungis sa Diyos, ay maglilinis ng inyong budhi sa mga gawang patay upang magsipaglingkod sa Diyos na buhay?

At dahil dito'y Siya ang tagapamagitan ng isang bagong tipan, upang sa pamamagitan ng isang kamatayan na ukol sa ikatutubos ng mga pagsalangsang na nasa ilalim ng unang tipan, ang mga tinawag ay magsitanggap ng pangako na manang walang hanggan. (Hebreo 9:11-15)

Ang dalawang mga tipan ang mga Salita ng Diyos at dapat nating parehong pag-aralan upang maunawaan natin ang mensahe ng Diyos. Ang mga salitang “luma” at “bago” na mga tipan ay ginamit upang bigyan ng pagkakaiba ang pakikipagkasundo ng Diyos sa tao bago at pagkaraan ng kamatayan ni Jesu-Cristo. Hindi natin binabale wala ang Lumang Tipan dahil lamang sa ito ay “luma.”

MGA DAGDAG NA DIBISYON

May dagdag na dibisyon ang Biblia at ito ay ang paghahati sa 66 na mga aklat. Ang Lumang Tipan ay may 39 na mga aklat. Ang Bagong Tipan ay may 27 na mga aklat. Ang bawat aklat ay nahahati sa mga kabanata at mga talata na nilikha ng tao upang maging madali ang paghanap sa mga tiyak na mga bahagi. Magiging napakahirap na hanapin ang isang bahagi kung ang mga aklat ay isang mahabang parapo.

Narito ang isang simpleng larawan na nagpapakita ng paunang mga dibisyon ng Biblia:

ANG BIBLIA

|

|

|

Lumang Tipan
(39 na mga aklat)

Bagong Tipan
(27 na mga aklat)

ANG PAGKAKAISA NG BIBLIA

Kung ating banggitin ang pagkakaisa ng Biblia, dalawang bagay ang ibig nating sabihin:

UNA: ANG PAGKAKAISA NG BIBLIA SA NILALAMAN:

Bagamat ang Biblia ay naisulat ng maraming mga manunulat sa loob ng maraming mga taon, walang anomang pagsasalungatan. Hindi sinalungat ng isang may akda ang sinoman sa ibang mga may akda.

Kabilang sa Biblia ang pagtalakay sa daang-daang mga maaaring kontrobersyal na mga paksa. (Ang ibig sabihin ng kontrobersyal ay lilikha ng ibat-ibang mga panukala kung mabanggit). Gayon man ang mga manunulat ng Biblia ay nangusap tungkol sa mga paksang ito na may pagkakaisa mula sa unang aklat ng Genesis hanggang sa huling aklat ng Apocalipsis. Nangyari lamang ito sapagkat ang totoo ay iisa lamang ang may akda: Ang Diyos. Itinala lamang ng mga manunulat ang mensahe sa ilalim ng Kaniyang pangunguna at pagkasi. Dahil dito, ang nilalaman ng Biblia ay may pagkakaisa.

PANGALAWA: ANG PAGKAKAISA NG BIBLIA SA PAKSA:

Ang akala ng iba, ang Biblia ay 66 na mga magkakaibang mga aklat na may ibat-ibang paksa na pinagsama-sama. Hindi nila alam na ang Biblia ay pinagkaisa ng isang pangunahing paksa. Mula sa simula hanggang sa katapusan, inihayag ng Biblia ang tanging layunin o pakay ng Diyos na ang buod ay ibinigay sa aklat ng Efeso:

Na ipinakikilala Niya sa atin ang hiwaga ng Kaniyang kalooban, ayon sa Kaniyang minagaling na ipinasya Niya sa Kaniya rin.

Sa pagiging katiwala sa kaganapan ng mga panahon, upang tipunin ang lahat ng mga bagay kay Cristo, ang mga bagay na nangasa sangkalangitan, at ang mga bagay na nangasa ibabaw ng lupa; sa Kaniya, sinasabi Ko.

Tayo rin naman sa Kaniya ay ginawang mana, na itinalaga na Niya tayo nang una pa ayon sa pasiya niyaong gumagawa ng lahat ng mga bagay ayon sa pasiya ng Kaniyang kalooban. (Efeso 1:9-11)

Inihayag ng Biblia ang hiwaga ng plano ng Diyos na siyang paksa na nagdudulot ng pagkakaisa sa Biblia. Ito ang kapahayagan na si Jesu-Cristo ang Tagapagligtas ng makasalanang sangkatauhan. Ipinaliwanag ni Jesus kung paanong ang Lumang Tipan ay naka-sentro sa Kaniya.

At sinabi Niya sa kanila, Ito ang Aking mga salitang sinabi Ko sa inyo, nang Ako'y sumasa inyo pa, na kinakailangang matupad ang lahat ng mga bagay na nangasusulat tungkol sa Akin sa kautusan ni Moises, at sa mga propeta, at sa mga awit. (Lucas 24: 44)

Sa ganitong pagpapakilala, nagpatuloy si Jesus at ...

...binuksan Niya ang kanilang mga pag-iisip, upang mapagunawa nila ang mga kasulatan. (Lucas 24:45)

Ano ang susi na ibinigay ni Jesus upang maunawaan nila ang mga Kasulatan? Ang katotohanan na ang pangunahing paksa nito ay nakatuon sa Kaniya:

...Ganyan ang pagkasulat, na kinakailangang maghirap ang Cristo, at magbangong muli sa mga patay sa ikatlong araw;

At ipangaral sa Kaniyang pangalan ang pagsisisi at pagpapatawad ng mga kasalanan sa lahat ng mga bansa, magbuhat sa Jerusalem. Kayo'y mga saksi ng mga bagay na ito. (Lucas 24:46-48)

Ang isinaysay ng Luma at Bagong Tipan ay ang kasaysayan ni Jesus. Inihanda tayo ng Lumang Tipan para sa mga pangyayari at isinaysay naman ng Bagong Tipan kung paano ang mga ito ay nangyari. Ito ay tumatali sa Biblia sa ilalim ng iisang pangunahing paksa. Ang mga tao sa Lumang Tipan na nag-antabay sa pagdating ni Jesus ay mga naligtas sa kanilang mga kasalanan sa pamamagitan ng pananampalataya sa pangako ng Diyos. Ang sinomang lumingon sa katuparan nito kay Jesu-Cristo ay naligtas din sa gayong paraan: Sa pamamagitan ng pananampalataya sa nangyari tulad ng ipinangako ng Diyos.

PAGKAKAIBA-IBA SA BIBLIA

Kung ating banggitin ang mga “pagkakaiba” ng Biblia, ang ibig sabihin natin na ang Biblia ay may ibat-ibang mga paraan ng pagpapakita ng pakikitungo ng Diyos sa mga tao at ang ibat-iba namang mga naging pagtugon ng mga tao sa Kaniya.

Isinulat ang Biblia na naghahayag ng ibat-ibang mga damdamin. May ilang bahagi na naghayag ng kagalakan samantalang ang iba naman ay kalungkutan. Kabilang sa Biblia ang ibat-ibang uri ng mga sulatin. Mayroon itong kasaysayan, tula, hula, mga sulat, pakikipagsapalaran, mga

talinhaga, mga himala, at mga kasaysayan ng pagibig. Dahil sa sari-saring mga sulating ito, ang Biblia ay hinati pa sa mga pangunahing grupo ng mga aklat.

MGA DIBISYON NG LUMANG TIPAN

Ang mga aklat ng Lumang Tipan ay hinati sa apat na pangunahing mga dibisyon: Kautusan, kasaysayan, panulaan at hula.

ANG MGA AKLAT NG KAUTUSAN:

May limang mga aklat ng kautusan. Ang pangalan ng mga aklat na ito ay:

Genesis
Exodo
Levitico
Mga Bilang
Deuteronomio

Ang mga aklat na ito ay tala ng paglalang ng Diyos sa tao at sa daigdig at ang unang kasaysayan ng tao. Kanilang sinabi kung paanong itinindig ng Diyos ang bansang Israel bilang isang bayan na sa pamamagitan nito ay Kaniyang maihahayag ang Kaniyang sarili sa mga bansa ng sanglibutan.

Itinala ng mga aklat na ito ang mga kautusan o batas ng Diyos. Ang higit na kilalang bahagi ay ang Sampung Utos (Exodo 20:3-17), ang pinakadakila sa lahat ng mga utos (Deuteronomio 6:5), at ang ikalawang pinakadakilang utos (Levitico 19:18). Buksan mo ang iyong Biblia at hanapin mo ang mga aklat ng Kautusan sa Lumang Tipan. Hanapin mo ang tatlong mga talata na binanggit sa naunang parapo at basahin mo ang mga ito. Ito ang mga halimbawa ng mga kautusan ng Diyos na naitala sa mga aklat na ito.

ANG MGA AKLAT NG KASAYSAYAN:

May 12 mga aklat ng kasaysayan sa Lumang Tipan. Ang mga pangalan ng mga aklat ng kasaysayan ay:

Josue
Mga Hukom
Ruth
I at II Samuel
I at II Mga Hari
I at II Mga Cronica
Ezra
Nehemias
Esther

Hanapin mo ang mga aklat na ito sa iyong Biblia. Ang mga ito ay makikita pagkaraan ng mga aklat ng kautusan. Ang mga aklat ng kasaysayan ay sumasaklaw sa isang libong-taong kasaysayan

ng bayan ng Diyos, ang Israel. Hindi naman naitala ang bawat nangyari, kundi ang mga pangunahing mga pangyayari at ipinakita ang mga bunga ng pagsunod at pagwawalang bahala sa mga kautusan ng Diyos.

ANG MGA AKLAT NG PANULAAN:

May limang mga aklat ng panulaan. Ang mga pangalan ng mga aklat ng panulaan ay:

Job
Mga Awit
Kawikaan
Eclesiastes
Ang Awit ng mga Awit

Ang mga aklat na ito ang naging aklat o inmeryo ng pagsamba ng bayan ng Diyos, ang Israel. Ginagamit pa rin ito ng mga mananampalataya ngayon sa pagsamba. Tingnan ang Awit 23 at basahin ito. Ito ay isang halimbawa ng magandang tula ng pagsamba na napapaloob sa mga aklat na ito.

ANG MGA AKLAT NG HULA:

Ang mga aklat ng hula ng Lumang Tipan ay nahahati sa dalawang grupo na kung tawagin ay mga aklat na Mayorya at mga aklat na Minorya. Hindi ang ibig sabihin na ang mga aklat na Mayorya ay higit na mahalaga kaysa mga aklat na Minorya. Ginamit lamang ang mga pamagat na ito sapagkat higit na mahaba ang mga aklat ng Mayorya kaysa sa Minorya. May 17 mga aklat ng hula sa Lumang Tipan. Ang mga pangalan ng mga aklat ng hula ay:

Mga Mayoryang Propeta:

Isaias
Jeremias
Mga Panaghoy
Ezekiel
Daniel

Mga Minoryang Propeta:

Oseas	Nahum
Joel	Habacuc
Amos	Zefanias
Obadias	Hagai
Jonas	Zacarias
Mikas	Malakias

Ang mga aklat na ito ay mga mensahe ng hula mula sa Diyos para sa Kaniyang bayan tungkol sa mga pangyayari sa hinaharap. Marami sa mga hulang ito ay natupad na, subalit ang iba ay

matutupad pa lamang sa hinaharap. Hanapin ang mga aklat na ito sa iyong Biblia. Ito ang mga huling mga aklat sa Lumang Tipan.

ANG MGA DIBISYON NG BAGONG TIPAN

Ang Bagong Tipan ay hinati rin sa apat na mga bahagi: Mga Ebanghelyo, Kasaysayan, Mga Sulat, at Hula.

ANG MGA EBANGHELYO:

May apat na mga aklat sa Ebanghelyo. Ang mga pangalan ng mga aklat na ito ay:

Mateo   Marcos   Lucas   Juan

Isinaysay ng mga aklat na ito ang buhay, kamatayan, at pagkabuhay na maguli ni Jesus. Ang kanilang layunin ay akayin ka sa pagsampalataya na Siya ang Cristo, ang Anak ng Diyos. Hanapin ang Ebanghelyo sa iyong Biblia at basahin ang Juan 20: 31 na bumabanggit ng layunin.

ANG AKLAT NG KASAYSAYAN:

May isang aklat ng kasaysayan sa Bagong Tipan, ang aklat ng Mga Gawa. Sinasabi ng aklat na ito kung paano nagsimula ang iglesia at kung paano tinupad ang utos ni Cristo na palaganapin ang Ebanghelyo sa buong sanglibutan. Hanapin ang aklat na ito sa iyong Biblia.

MGA SULAT:

May 21 mga sulat sa Bagong Tipan. Ang mga pangalan ng mga aklat na ito ay:

Mga Taga Roma	Tito
I at II Corinto	Filemon
Galacia	Hebreo
Efeso	Santiago
Filipos	I at II Pedro
Colosas	I,II,at III Juan
I at II Tesalonica	Judas
I at II Timoteo	

Ang mga sulat ay para sa mga mananampalataya. Ang kanilang layunin ay gabayan sila sa kanilang pamumuhay at tulungan sila na magawa ang mga iniutos ni Jesus. Ang Roma 12 ay isang mabuting halimbawa ng kanilang mga katuruan. Hanapin ang kabanatang ito sa iyong Biblia at basahin ito.

HULA:

Ang Apocalipsis ang nagiisang aklat ng hula sa Bagong Tipan. Ito ang nagsasaad ng huling tagumpay ni Jesus at ng Kaniyang bayan. Ang layunin nito ay palakasin ang iyong kalooban upang magpatuloy kang mamuhay bilang isang Cristiano hanggang sa wakas ng panahon. Ibinigay ang buod ng mensahe nito sa Apocalipsis 2:10.

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Isulat ang Susing mga Talata na memoryado:

---

2. Ano ang ibig sabihin ng salitang “Biblia”? _____

3. Ano ang ibig sabihin ng salitang “Kasulatan”? _____

4. Ano ang dalawang pangunahing mga dibisyon ng Biblia?

---

5. Ilang lahat ang mga aklat ng Biblia? _____

6. Panganlan ang apat na pangunahing mga dibisyon ng mga aklat ng Lumang Tipan:

---

7. Panganlan ang apat na pangunahing mga dibisyon ng mga aklat ng Bagong Tipan:

---

8. Ano ang ibig sabihin ng salitang “tipan”?

---

9. Ano ang apat na pangunahing mga pakay ng Biblia? Magbigay ng reperensya sa Biblia upang patunayan ang iyong sagot.

---

10. Ano ang ibig sabihin ng “pagkakaisa ng Biblia”?

---

11. Ano ang ibig sabihin ng “pagkakaiba-iba ng Biblia”?

---

12. Basahin ang bawat pangungusap. Kung ang pangungusap ay TAMA ilagay ang letrang **T** sa puwang sa harapan nito. Kung ang pangungusap ay MALI ilagay ang letrang **M** sa puwang sa harapan nito.

a. _____ Ang Biblia ang nasulat na Salita ng Diyos.

b. _____ Bagamat ang Diyos ang may akda ng Biblia, ginamit Niya ang mga tao upang isulat ang Kaniyang mga salita.

c. _____ Sapagkat marami ang mga manunulat sa loob ng maraming mga taon, kaya napapaloob sa Biblia ang maraming mga salungatan.

d. _____ Walang nagiisang paksa ang Biblia. Pinagsama-sama lamang ang mga aklat na may ibat-ibang mga paksa.

e. _____ Ang mga Mayoryang Propeta ay higit na mahalaga kaysa mga Minoryang Propeta.

13. Sino ang sentro ng kapahayagan ng dalawang mga tipan? Magbigay ng reperensya sa Biblia upang patunayan ang iyong sagot. _____ Reperensya _____

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nasa katapusan ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

Sanayin ang inyong sarili sa paghanap ng mga aklat ng Lumang Tipan at Bagong Tipan. May mga Bibliang Tagalog na may “thumb index” na ang ibig sabihin ay kahit nakasara ang Biblia maaari mong makita kung saan ang mga aklat na dapat mong buksan. May dagdag na halaga ang mga Bibliang Tagalog na may ganitong tulong. Kung wala kayong mabiling ganito, maaari kayong gumawa ng mga bookmarks na nagpapakita ng mga dibisyon ng Luma at Bagong Tipan.

IKALAWANG KABANATA

ANG MGA AKLAT NG BIBLIA

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos na pagaralan ang kabanatang ito ikaw ay magkakaroon ng kakayahang:

- . Isulat ang Susing Talata na memoryado.
- . Tukuyin ang bilang ng mga aklat sa Lumang Tipan.
- . Tukuyin ang bilang ng mga aklat sa Bagong Tipan.
- . Ipaliwanag kung bakit mahalaga na magkaroon ng maayos at nakahanay na plano ng pagbasa ng Biblia.
- . Maglista ng apat na mga mungkahi para sa matagumpay na pagbabasa ng Biblia.

SUSING TALATA:

Dumating nawa sa harap Mo ang aking daing, Oh Panginoon: Bigyan Mo ako ng unawa ayon sa Iyong salita. (Awit 119:169)

PAMBUNGAD

Sa nakaraang kabanata, natutuhan mo na ang Biblia ang nasulat na Salita ng Diyos. Natutuhan mo na ito ay nahahati sa dalawang pangunahing dibisyon na tinawag na Lumang Tipan at Bagong Tipan. Natutuhan mo ang apat na mga dibisyon ng mga aklat ng Lumang Tipan:

Kautusan
Kasaysayan
Panulaan
Hula

Natutuhan mo rin ang apat na dibisyon ng mga aklat ng Bagong Tipan:

Mga Ebanghelyo
Kasaysayan
Mga Sulat
Hula

Ang sumusunod na tsart ang nagbibigay buod sa mga natutuhan mo tungkol sa Biblia:

ANG BIBLIA
|
NASULAT NA SALITA NG DIYOS
|
66 NA MGA AKLAT
|

MGA DIBISYON NG LUMANG TIPAN

Kautusan
Kasaysayan
Panulaan
Hula

MGA DIBISYON NG BAGONG TIPAN

Mga Ebanghelyo
Kasaysayan
Mga Sulat
Hula

Napapaloob sa kabanatang ito ang buod na bawat isa sa 66 na mga aklat ng Biblia na bumubuo ng pangunahing mga dibisyon ng Luma at Bagong mga Tipan. Nagbibigay ito ng pambungad sa mga nilalaman ng dalawang mga tipan. Apat na mga mungkahi para sa matagumpay na pagbabasa ng Biblia ang ibinigay at ikaw ang mamimili ng maayos na hanay at plano upang simulan ang pagbabasa ng Salita ng Diyos.

MGA AKLAT NG LUMANG TIPAN

(39 na mga Aklat)

MGA AKLAT NG KAUTUSAN:

Genesis: Itinala ang mga pasimula ng sangsinukob, tao, ng Sabbath, pagaasawa, kasalanan, paghahain, mga bansa, at pamahalaan at mga susing lalake ng Diyos tulad ni Abraham, Isaac, Jacob, at Jose.

Exodo: Idinitalye kung paano naging isang bansa ang Israel na ang tagapanguna ay si Moises. Napalaya sa pagka-alipin sa Egipto ang Israel at naglakbay tungong Bundok ng Sinai kung saan ang kautusan ng Diyos ay ipinagkaloob.

Levitico: Ang aklat na ito ay naging isang manwal ng pagsamba para sa Israel. Ito ay nagkaloob ng mga tagubilin sa mga pinuno ng relihiyon at nagpapaliwanag kung paanong ang isang makasalanang bayan ay maaaring lumapit sa isang matuwid na Diyos. Naugnay din ito sa pagparito ni Jesu-Cristo bilang Kordero ng Diyos na nagaalis ng kasalanan ng sanglibutan.

Bilang: Itinala ang paglalakbay ng Israel sa ilang sa loob ng 40 taon na naging bunga ng pagsuway sa Diyos. Ang pamagat ng aklat ay galing sa dalawang beses na paggawa ng censo o pagbibilang sa lahat ng mga tao sa mahabang paglalakbay.

Deuteronomio: Itinala ang mga huling araw ng buhay ni Moises at pinagbalikan ang mga kautusang ibinigay sa Exodo at Levitico.

MGA AKLAT NG KASAYSAYAN:

Josue: Idinitalye kung paanong si Josue, ang humalili kay Moises, ay pinagunahan ang Israel na makapasok sa Lupang Pangako ng Canaan. Itinala nito ang mga pagsalakay militar at ang mga paghahati-hati ng lupain sa mga tao.

Mga Hukom: Tumalikod ang Israel sa Diyos pagkamatay ni Josue. Ang aklat na ito ang nagtala ng malungkot na kasaysayan ng kanilang paulit-ulit na mga kasalanan at ang mga hukom na itinindig ng Diyos upang iligtas sila mula sa kanilang mga kaaway.

Ruth: Ang kasaysayan ni Ruth, isang babae ng bansang Hentil ng Moab, na piniling maglingkod sa Diyos ng Israel. Isa siya sa naging kanunu-nunuan ni David.

I Samuel: Nakasentro ang aklat na ito sa tatlong tauhan: Si Samuel na naging huling hukom ng Israel; Saul, unang hari ng Israel; at si David na humalili kay Saul bilang hari.

II Samuel: Ang maluwalhating 40 taong paghahari ni David sa Israel.

I Mga Hari: Ang mga paksa ng aklat na ito ay ang paghahari ni Salomon at ang mga hari ng nahating kaharian hanggang sa paghahari ni Achab sa hilaga at ni Jehosaphat sa timog.

II Mga Hari: Ang pagbagsak ng Israel at Juda ay inalala sa aklat na ito. Ang bayan ng Diyos ay lalong nabaon sa kasalanan.

I Cronica: Ang paghahari ni David at ang paghahanda sa pagtatayo ng templo ay nakatala rito. Ang panahon sa aklat na ito ay tulad ng sa II Samuel.

II Cronica: Ipinagpatuloy ng aklat na ito ang kasaysayan ng Israel hanggang sa paghahari ni Salomon na nakatuon sa kaharian sa timog. Ito ay nagsara sa utos ni Ciro na pinayagang makabalik ang mga tao mula sa Babilonia tungo sa Jerusalem.

Ezra: Idinitalye ang pagbabalik ng mga Judio mula sa pagkabihag sa Babilonia.

Nehemias: Binalik-alaala ng aklat na ito ay muling pagtatayo ng mga pader ng Jerusalem sa ilalim ng pangunguna ni Nehemias. Ang proyekto ay sinimulan pagkaraan ng mga 14 na taon matapos makabalik ang mga tao sa pangunguna ni Ezra.

Esther: Ang paksa ng aklat na ito ay ang pagkaligtas ng mga Judio sa pamamagitan ni Esther at ni Mardocheo.

MGA AKLAT NG PANULAAN:

Job: Ang aklat na ito ay kasaysayan ni Job, isang lalaking nabuhay sa panahon ni Abraham. Ang paksa ay tungkol sa tanong na bakit ang mga taong matuwid ay nagdurusa.

Mga Awit: Ang aklat ng panalangin at pagpupuri ng Biblia.

Kawikaan: Makalangit na kaalaman para sa pangaraw-araw na mga problema sa buhay ng tao.

Eclesiastes: Ang pagtalakay sa kahangalan ng buhay na hiwalay sa Diyos.

Awit Ng Mga Awit: Ang pag-iibigan ni Salomon at ng kaniyang asawang babaeng Sulamita. Ang kasaysayan ay kumakatawan sa pagibig ng Diyos para sa Israel at ni Cristo para sa iglesia.

MGA AKLAT NG HULA:

Ang ilan sa mga aklat na ito ay nasulat sa panahong ang bansang Israel ay nahati sa dalawang magkaibang kaharian: Israel at Juda.

Isaias: Nagbabala ng darating na kahalutalan laban sa Juda dahil sa kanilang kasalanan laban sa Diyos.

Jeremias: Nasulat sa bandang hulihan ng pagbagsak ng Juda. Sinabi ang tungkol sa darating na kahalutalan at inudyukan na sumuko kay Nebuchadnezzar.

Mga Panaghoy: Ang panaghoy ni Jeremias (kapahayagan ng kalungkutan) dahil sa pagwasak ng Babilonia sa Jerusalem.

Ezekiel: Nagbabala una sa malapit nang pagbagsak ng Jerusalem at hinulaan din ang darating na pagpapanumbalik nito.

Daniel: Ang propetang si Daniel ay nabihag sa unang pagsalakay sa Juda at dinala sa Babilonia. Nagbibigay ang aklat na ito ng mga katuruan tungkol sa kasaysayan at sa mga hula na mahalaga sa pagkaunawa sa mga hula ng Biblia.

Oseas: Ang paksa ng aklat na ito ay kawalan ng katapatan ng Israel, ang parusa sa kanila, at ang pagbabalik ng Diyos.

Joel: Sinabi ang mga salot na anino ng mga darating na paghatol.

Amos: Sa panahon ng kasaganaang materyal subalit kabulukang moral, nagbabala si Amos sa Israel at mga nakapaligid na mga bayan sa darating na kahalutalan ng Diyos sa kanilang kasalanan.

Obadias: Ang hatol ng Diyos sa Edom, isang masamang bansa na nasa timog ng Dagat na Patay.

Jonas: Ang kasaysayan ng propetang si Jonas na nangaral ng pagsisisi sa Nineve, kapitolyo ng emperyo ng Asiria. Naghayag ang aklat ng pagibig ng Diyos at plano ng pagsisisi para sa mga Hentil.

Mikas: Isa pang hula laban sa mga kasalanan ng Israel. Sinabi ang dakong sisilangan ni Jesus 700 taon bago ito nangyari.

Nahum: Binanggit ang parating na pagkawasak ng Nineve na nalampasan sa nakaraang 150 taon dahil sa pangangaral ni Jonas.

Habacuc: Inihayag ang plano ng Diyos na parusahan ang isang makasalanang bansa sa pamamagitan ng isang mas masamang bansa. Nagturo na ang “ganap ay mabubuhay sa pananampalataya.”

Zefanias: Hatol at pagbabalik ng Juda.

Hagai: Inudyukan ang mga Judio na itayong muli ang templo pagkaraan ng 15 taong pagpapaliban dahil sa paglaban ng kaaway.

Zacarias: Dagdag na pagudyok na tapusin ang templo at sariwain ang espirituwal na pagkakatalaga. Hinulaan ang una at ikalawang pagparito ni Cristo.

Malakias: Nagbabala laban sa kababawang espirituwal at hinulaan ang pagdating ni Juan Bautista at ni Jesus.

MGA AKLAT NG BAGONG TIPAN

(27 na mga Aklat)

Ang apat na mga aklat na kilala bilang Ebanghelyo ay nagtatala ng kapanganakan, buhay, ministeryo, mga katuruan, kamatayan at pagkabuhay na maguli ni Jesu-Cristo. Ang paraan ng bawat aklat ay nagkakaiba:

ANG MGA EBANGHELYO:

Mateo: Si Jesus bilang Hari ang binibigyang diin ng aklat na ito na nakatuon lalo na sa mga Judio.

Marcos: Si Jesu-Cristo bilang Alipin ng Diyos ang binibigyan diin naman dito at nakatuon lalo na sa mga Romano.

Lucas: Ipinakilala si Jesu-Cristo bilang “Anak ng Tao,” ang taong sakdal at Tagapagligtas ng mga taong hindi sakdal.

Juan: Ipinakilala si Jesus sa Kaniyang kalagayan bilang Anak ng Diyos.

AKLAT NG KASAYSAYAN:

Mga Gawa: Ang nag-iisang aklat ng kasaysayan sa Bagong Tipan na nagtala ng unang paglago ng Cristianismo mula sa panahong si Jesus ay nagbalik sa langit hanggang sa pagkabilanggo ni Pablo sa Roma. Mga 33 mga taon ang saklaw ng aklat na ito at nagbigay diin sa gawa ng Espiritu Santo.

MGA SULAT:

Mga Taga Roma: Isang paghaharap ng Ebanghelyo na nagbibigay halaga sa kaligtasan sa pamamagitan lamang ng pananampalataya.

I Corinto: Nasulat upang ituwid ang mga kamalian sa paguugali ng mga Cristiano sa iglesia lokal.

II Corinto: Nagsalita tungkol sa tunay na ministeryo ng Ebanghelyo, pagiging katiwala, at ang karapatan ni Pablo sa pagiging apostol.

Galacia: Tinalakay ang kamalian ng paghahalo ng pananampalataya sa kautusan. Ang paksa ay pagaaring ganap sa pamamagitan ng pananampalataya lamang.

Efeso: Pinasisigla ang mga mananampalataya tungkol sa kanilang posisyon kay Cristo.

Filipos: Binibigyang diin ang kagalakan ng pagkakaisang Cristiano.

Colosas: Hinarap ang kamalian ng “Gnostisismo” isang maling katuruan na itinatatwa na si Jesus ay tunay na Anak ng Diyos at Anak ng Tao. Binigyan diin din ng aklat na si Jesus ang ulo ng Iglesia.

I Tesalonica: Payo sa pamumuhay Cristiano at diin sa pagbabalik ni Jesus.

II Tesalonica: Dagdag na tagubilin sa pagbabalik ng Panginoon at paanong ang kaalaman na ito ay magkabisa sa pang-araw-araw na buhay.

I Timoeto: Binigyang halaga ang wastong doktrina, maayos na pamamalakad ng iglesia, at mga prinsipyo na gagabay sa iglesia sa mga taong darating.

II Timoteo: Inilarawan ang tunay na alipin ni Jesu-Cristo. Nagbabala rin ito tungkol sa panlalamig sa pananampalataya na nagsimula na. Iniharap nito ang Salita ng Diyos bilang lunas sa pagtutuwid ng mga kamalian.

Tito: Sulat ni Pablo sa isang batang ministro na nagngangalang Tito na naglilingkod sa isla ng Crete. Binigyang halaga ang doktrina at banal na pamumuhay.

Filemon: Ang pamamagitan ni Pablo para sa isang naglayas na alipin ng isang mayamang Cristiano sa Colosas. Naglalarawan ng pamamagitan ni Jesus para sa mga mananampalataya na dati ay alipin ng kasalanan.

Hebreo: Ipinaliliwanag ang kahigtan ng Cristianismo sa Judaismo. Iniharap si Jesus bilang Dakilang Saserdote at ang tagapamagitan sa Diyos at sa tao.

Santiago: Itinuturo na ang tunay na pananampalataya ay pinatutunayan sa pamamagitan ng mga gawa, bagamat ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng pananampalataya lamang.

I Pedro: Isang sulat ng pangpasigla at pang-aliw sa mga mananampalataya, lalo na yaong mga nagdurusa dahil sa mga pagsalakay na espirituwal mula sa labas ng iglesia galing sa mga hindi mananampalataya.

II Pedro: Isang babala laban sa mga pagsalakay na espirituwal mula sa loob. Halimbawa, mga bulaang propeta na nakapasok na sa Iglesia.

I Juan: Nilabanan ang Gnostisismo na nagtatatwa na si Jesus ay Anak ng Diyos at anak ng Tao. Binigyang diin ng aklat ang pakikibahagi at pagibig sa mga mananampalataya at tiniyak sa mga tunay na mananampalataya ang buhay na walang hanggan.

II Juan: Nagbabala laban sa anomang pakikikompromiso sa maling doktrina at nagbigay diin na ang katotohanan ay dapat mabantayan na may pagibig.

III Juan: Nagbabala na kasalanan ang tumanggi sa pakikisama sa mga tunay na mananampalataya.

Judas: Isa pang babala laban sa panlalamig at maling doktrina. Ang paksa ay katulad ng sa II Pedro.

AKLAT NG HULA:

Apocalipsis: Ang aklat na ito ng hula ay nagsasaad ng mga huling pangyayari sa kasaysayan ng sanglibutan. Binanggit nito ang mga bagay na nakaraan, mga kasalukuyan, at ang mga magaganap pa sa hinaharap na plano ng Diyos (Apocalipsis 4:22).

MATAGUMPAY NA PAGBABASA NG BIBLIA

Marami kang matututuhan sa kursong ito kung paanong maunawaan at mabigyang kahulugan ang Biblia. Matututuhan mo rin ang mga mapanglikhang mga pamamaraan ng pag-aaral ng Biblia. Ngunit ang unang hakbang sa pagkaunawa ng Biblia ay basahin muna ito. Upang tulungan kang magbasa ng Salita ng Diyos, nagbalangkas kami ng ilang ibat-ibang mga plano ng pagbabasa. Kabilang dito ang isang plano para doon sa mga nagsisimula pa lamang ng kanilang pag-aaral at gayon din para doon sa mga nakalampas na rito sa pag-aaral ng Biblia. Una, narito ang mga mungkahi para sa matagumpay na pagbabasa ng Biblia:

1. MAGBASA ARAW-ARAW:

Kundi ang kaniyang kasayahan ay nasa kautusan ng Panginoon; At sa kautusan Niya nagbubulaybulay siya araw at gabi. (Awit 1:2)

Nilalang ng Diyos ang iyong katawan kaya kailangan mo ng pagkain upang manatili ang kalusugan. Sa gayon ding paraan, ang iyong espiritu ay dapat pakanin araw-araw ng Salita ng Diyos upang ikaw ay maging malusog sa espiritu.

...Nasusulat, hindi sa tinapay lamang mabubuhay ang tao. (Lucas 4:4)

2. MAGBASA NA MAY KAAYUSAN:

Simulan mong basahin ang mga “gatas” ng Salita ng Diyos. Ito ang mga simpleng katotohanan ng Salita ng Diyos:

Gaya ng mga sanggol na bagong panganak ay nasain ninyo ang gatas na walang daya na ukol sa espiritu, upang sa pamamagitan nito’y magsilago kayo sa ikaliligtas. (I Pedro 2:2)

Hindi magtatagal at ikaw ay lalago sa iyong buhay espirituwal at makakakain ka na ng “karne” ng Salita ng Diyos. Ang ibig sabihin nito ay maiintindihan mo na ang higit na mahihirap na mga katuruan ng Biblia:

Sapagkat bawat tumatanggap ng gatas ay walang karanasan sa salita ng katuwiran; sapagkat siya’y isang sanggol.

Ngunit ang pagkaing matigas ay sa mga may gulang, sa makatuwid ay doon sa mga sa pamamagitan ng pamimihasa ay nangasanay ang kanilang pakiramdam, upang makilala ang mabuti at ang masama. (Hebreo 5:13-14)

Kinandili ko kayo ng gatas, at hindi ng lamang-kati; sapagkat kayo’y wala pang kaya noon... (I Corinto 3:2)

3. MAGBASA NA MAY PANALANGIN:

Sapagkat inilagak ni Ezra ang kaniyang puso na hanapin ang kautusan ng Panginoon... (Ezra 7:10)

Bago ka magsimulang magbasa, manalangin ka sa Diyos at hingin mo sa Kaniya na tulungan kang maunawaan ang Kaniyang mensahe na ibinigay Niya sa pamamagitan ng nasulat Niyang Salita. Ang panalangin ay maging tulad ng panalangin ng Salmista David:

Idilat Mo ang aking mga mata upang ako’y makakita ng kagilagilalas na mga bagay sa Iyong kautusan. (Awit 119:18)

4. MAGBASA NA MAY MAAYOS NA HANAY:

May mga tao na hindi maunawaan ang Salita ng Diyos sapagkat wala silang maayos na hanay na plano ng pagbabasa. Babasa ng isang kabanata rito isang kabanata roon at nabibigong pagbuklurin ang mga ito. Ito ay tulad ng pagbasa na isang pahina dito at isang pahina doon ng isang libro ng medisina at pagkatapos ay manggagamot ka na. Sinabi ng Biblia sa atin na ating “saliksikin ang mga Kasulatan” (Juan 5:39). Ang ibig sabihin ay pag-aralang mabuti. Ang Biblia ay isang aklat na tulad ng ginagamit sa paaralan. Dapat mong basahin sa isang maayos na paraan upang

maunawaan mo ang nilalaman nito. Pumili ng isa sa mga skedyul ng pagbasa at simulan mong basahin ang iyong Biblia araw-araw.

PARA SA MGA NAGSISIMULA

Kung hindi mo pa dating nabasa ang Biblia, magsimula ka sa aklat ni Juan sa Bagong Tipan. Ang aklat na ito ay isinulat ng isa sa mga alagad ni Jesu-Cristo na nagngangalang Juan. Isinulat niya ang kasaysayan ni Jesus sa isang simpleng paraan na madaling maunawaan.

Bumasa ng isang kabanata sa Juan kada araw sa hanay na makikita sa iyong Biblia. Gamitin mo ang mga sumusunod na tsart upang markahan ng (✓) ang kada kabanatang iyong nabasa na.

Ang Ebanghelyo Ni Juan:

_____1	_____5	_____9	_____13	_____17
_____2	_____6	_____10	_____14	_____18
_____3	_____7	_____11	_____15	_____19
_____4	_____8	_____12	_____16	_____20

ISANG MAIKLING PAGTATAKDA O SKEDYUL

Ang maikling skedyul ng pagbabasa ng Biblia ay inayos upang magbigay ng paunang kaalaman sa Biblia sa pamamagitan ng mga piling bahagi ng Kasulatan. Basahin ang mga bahagi ayon sa hanay ng pagkakalista ng mga ito. Gamitin ang tsart upang markahan ng ($\checkmark$) ang kada bahagi na natapos nang basahin.

ANG BAGONG TIPAN:

_____Juan	_____I Tesalonica	_____Efeso
_____Marcos	_____I Corinto	_____II Timoteo
_____Lucas	_____Roma	_____I Pedro
_____Gawa	_____Filemon	_____I Juan
_____Roma	_____Filipos	_____Apocalipsis 1-5; 19:6-22:21

ANG LUMANG TIPAN:

_____Genesis	_____Amos
_____Exodo 1-20	_____Isaias 1-12
_____Bilang 10:11-21:35	_____Jeremias 1-25; 33-39
_____Deuteronomio 1-11	_____Ruth
_____Josue 1-12; 22-24	_____Jonas
_____Mga Hukom 1-3	_____Awit 1-23
_____I Samuel 1-3, 9-10, 13, 15-18, 31	_____Job 1-14, 38-42
_____II Samuel 1	_____Kawikaan 1-9
_____I Mga Hari 1-11	_____Daniel 1-6
_____Nehemias	

ANG MAS MAHABANG PAGTATAKDA O SKEDYUL

Ang planong ito ng pagbabasa ay sumasaklaw sa Biblia nang higit na malalim kaysa sa Maikling Skedyul, ngunit hindi nito nasasakop ang buong Biblia.

BAGONG TIPAN:

___ Marcos	___ Filipos
___ Mateo	___ Efeso
___ Juan	___ II Timoteo
___ Lucas	___ Tito
___ Gawa	___ I Timoteo
___ I Tesalonica	___ I Pedro
___ II Tesalonica	___ Hebreo
___ I Corinto	___ Santiago
___ II Corinto	___ I Juan
___ Galacia	___ II Juan
___ Roma	___ III Juan
___ Filemon	___ Judas
___ Colosas	___ II Pedro
	___ Apocalipsis 1-5 at 19:6-22:21

LUMANG TIPAN:

_____Genesis	_____Jeremias 1-25 at 30-33
_____Exodo 1-24	_____Nahum
_____Levitico 1-6:7	_____Habacuc
_____Bilang 10:11-21:35	_____Ezekiel 1-24 at 33-39
_____Deuteronomio 1-11 at 27-34	_____Obadias
_____Josue 1-12 at 22-24	_____Mga Panaghoy
_____Mga Hukom 1-16	_____Isaias 40-66
_____I Samuel	_____Zacarias 1-8
_____II Samuel	_____Malakias
_____I Mga Hari	_____Joel
_____II Mga Hari	_____Ruth
_____I Cronica	_____Jonas
_____II Cronica	_____Mga Awit
_____Ezra	_____Job
_____Nehemias	_____Kawikaan 1-9
_____Amos	_____Awit Ng Mga Awit
_____Oseas	_____Eclesiastes
_____Micas	_____Esther
_____Isaias 1-12	_____Daniel
_____Zefanias	

ANG KUMPLETONG PAGTATAKDA O SKEDYUL

Matatapos mo ang pagbabasa ng Biblia sa loob ng isang taon sa paggamit mo ng kompletong skedyul ng pagbabasa ng Biblia.

Enero

- ___1. Genesis 1-2
- ___2. Genesis 3-5
- ___3. Genesis 6-9
- ___4. Genesis 10-11
- ___5. Genesis 12-15
- ___6. Genesis 16-19
- ___7. Genesis 20-22
- ___8. Genesis 23-26
- ___9. Genesis 27-29
- ___10. Genesis 30-32
- ___11. Genesis 33-36
- ___12. Genesis 37-39
- ___13. Genesis 40-42
- ___14. Genesis 43-46
- ___15. Genesis 47-50
- ___16. Job 1-4
- ___17. Job 5-7
- ___18. Job 8-10
- ___19. Job 11-13
- ___20. Job 14-17
- ___21. Job 18-20
- ___22. Job 21-24
- ___23. Job 25-27
- ___24. Job 28-31
- ___25. Job 32-34
- ___26. Job 35-37
- ___27. Job 38-42
- ___28. Exodo 1-4
- ___29. Exodo 5-7
- ___30. Exodo 8-10
- ___31. Exodo 11-13

Pebrero

- ___1. Exodo 14-17
- ___2. Exodo 18-20
- ___3. Exodo 21-24
- ___4. Exodo 25-27
- ___5. Exodo 28-31
- ___6. Exodo 32-34
- ___7. Exodo 35-37
- ___8. Exodo 38-40
- ___9. Levitico 1-4
- ___10. Levitico 5-7
- ___11. Levitico 8-10
- ___12. Levitico 11-13
- ___13. Levitico 14-16
- ___14. Levitico 17-19
- ___15. Levitico 20-23
- ___16. Levitico 24-27
- ___17. Bilang 1-3
- ___18. Bilang 4-6
- ___19. Bilang 7-10
- ___20. Bilang 11-14
- ___21. Bilang 15-17
- ___22. Bilang 18-20
- ___23. Bilang 21-24
- ___24. Bilang 25-27
- ___25. Bilang 28-30
- ___26. Bilang 31-33
- ___27. Bilang 34-36
- ___28. Deuteronomio 1-3

Marso

- ___ 1. Deuteronomio 4-6
- ___ 2. Deuteronomio 7-9
- ___ 3. Deuteronomio 10-12
- ___ 4. Deuteronomio 13-16
- ___ 5. Deuteronomio 17-19
- ___ 6. Deuteronomio 20-22
- ___ 7. Deuteronomio 23-25
- ___ 8. Deuteronomio 26-28
- ___ 9. Deuteronomio 29-31
- ___ 10. Deuteronomio 32-34
- ___ 11. Josue 1-3
- ___ 12. Josue 4-6
- ___ 13. Josue 7-9
- ___ 14. Josue 10-12
- ___ 15. Josue 13-15
- ___ 16. Josue 16-18
- ___ 17. Josue 19-21
- ___ 18. Josue 22-24
- ___ 19. Mga Hukom 1-4
- ___ 20. Mga Hukom 5-8
- ___ 21. Mga Hukom 9-12
- ___ 22. Mga Hukom 13-15
- ___ 23. Mga Hukom 16-18
- ___ 24. Mga Hukom 19-21
- ___ 25. Ruth 1-4
- ___ 26. I Samuel 1-3
- ___ 27. I Samuel 4-7
- ___ 28. I Samuel 8-10
- ___ 29. I Samuel 11-13
- ___ 30. I Samuel 14-16
- ___ 31. I Samuel 17-20

Abril

- ___ 1. I Samuel 21-24
- ___ 2. I Samuel 25-28
- ___ 3. I Samuel 29-31
- ___ 4. II Samuel 1-4
- ___ 5. II Samuel 5-8
- ___ 6. II Samuel 9-12
- ___ 7. II Samuel 13-15
- ___ 8. II Samuel 16-18
- ___ 9. II Samuel 19-21
- ___ 10. II Samuel 22-24
- ___ 11. Awit 1-3
- ___ 12. Awit 4-6
- ___ 13. Awit 7-9
- ___ 14. Awit 10-12
- ___ 15. Awit 13-15
- ___ 16. Awit 16-18
- ___ 17. Awit 19-21
- ___ 18. Awit 22-24
- ___ 19. Awit 25-27
- ___ 20. Awit 28-30
- ___ 21. Awit 31-33
- ___ 22. Awit 34-36
- ___ 23. Awit 37-39
- ___ 24. Awit 40-42
- ___ 25. Awit 43-45
- ___ 26. Awit 46-48
- ___ 27. Awit 49-51
- ___ 28. Awit 52-54
- ___ 29. Awit 55-57
- ___ 30. Awit 58-60

Mayo

- ___1. Awit 61-63
- ___2. Awit 64-66
- ___3. Awit 67-69
- ___4. Awit 70-72
- ___5. Awit 73-75
- ___6. Awit 76-78
- ___7. Awit 79-81
- ___8. Awit 82-84
- ___9. Awit 85-87
- ___10. Awit 88-90
- ___11. Awit 91-93
- ___12. Awit 94-96
- ___13. Awit 97-99
- ___14. Awit 100-102
- ___15. Awit 103-105
- ___16. Awit 106-108
- ___17. Awit 109-111
- ___18. Awit 112-114
- ___19. Awit 115-118
- ___20. Awit 119
- ___21. Awit 120-123
- ___22. Awit 124-126
- ___23. Awit 127-129
- ___24. Awit 130-132
- ___25. Awit 133-135
- ___26. Awit 136-138
- ___27. Awit 139-141
- ___28. Awit 142-144
- ___29. Awit 145-147
- ___30. Awit 148-150
- ___31. I Hari 1-4

Hunyo

- ___1. Kawikaan 1-3
- ___2. Kawikaan 4-7
- ___3. Kawikaan 8-11
- ___4. Kawikaan 12-14
- ___5. Kawikaan 15-18
- ___6. Kawikaan 19-21
- ___7. Kawikaan 22-24
- ___8. Kawikaan 25-28
- ___9. Kawikaan 29-31
- ___10. Ecclesiastes 1-3
- ___11. Ecclesiastes 4-6
- ___12. Ecclesiastes 7-9
- ___13. Ecclesiastes 10-12
- ___14. Awit ng mga Awit 1-4
- ___15. Awit ng mga Awit 5-8
- ___16. I Hari 5-7
- ___17. I Hari 8-10
- ___18. I Hari 11-13
- ___19. II Hari 14-16
- ___20. II Hari 17-19
- ___21. II Hari 20-22
- ___22. II Hari 1-3
- ___23. II Hari 4-6
- ___24. II Hari 7-10
- ___25. II Hari 11-14:20
- ___26. Joel 1-3
- ___27. II Hari 14:21-25; Jonas 1-4
- ___28. II Hari 14:26-29; Amos 1-3
- ___29. Amos 4-6
- ___30. Amos 7-9

Hulyo

- ___ 1. II Hari 15-17
- ___ 2. Oseas 1-4
- ___ 3. Oseas 5-7
- ___ 4. Oseas 8-10
- ___ 5. Oseas 11-14
- ___ 6. II Hari 18-19
- ___ 7. Isaias 1-3
- ___ 8. Isaias 4-6
- ___ 9. Isaias 7-9
- ___ 10. Isaias 10-12
- ___ 11. Isaias 13-15
- ___ 12. Isaias 16-18
- ___ 13. Isaias 19-21
- ___ 14. Isaias 22-24
- ___ 15. Isaias 25-27
- ___ 16. Isaias 28-30
- ___ 17. Isaias 31-33
- ___ 18. Isaias 34-36
- ___ 19. Isaias 37-39
- ___ 20. Isaias 40-42
- ___ 21. Isaias 43-45
- ___ 22. Isaias 46-48
- ___ 23. Isaias 49-51
- ___ 24. Isaias 52-54
- ___ 25. Isaias 55-57
- ___ 26. Isaias 58-60
- ___ 27. Isaias 61-63
- ___ 28. Isaias 64-66
- ___ 29. Mikas 1-4
- ___ 30. Mikas 5-7
- ___ 31. Nahum 1-3

Agosto

- ___ 1. II Hari 20-21
- ___ 2. Zefanias 1-3
- ___ 3. Habacuc 1-3
- ___ 4. II Hari 22-25
- ___ 5. Obadias/Jeremias 1-2
- ___ 6. Jeremias 3-5
- ___ 7. Jeremias 6-8
- ___ 8. Jeremias 9-12
- ___ 9. Jeremias 13-16
- ___ 10. Jeremias 17-20
- ___ 11. Jeremias 21-23
- ___ 12. Jeremias 24-26
- ___ 13. Jeremias 27-29
- ___ 14. Jeremias 30-32
- ___ 15. Jeremias 33-36
- ___ 16. Jeremias 37-39
- ___ 17. Jeremias 40-42
- ___ 18. Jeremias 43-46
- ___ 19. Jeremias 47-49
- ___ 20. Jeremias 50-52
- ___ 21. Mga Panaghoy 1-5
- ___ 22. I Cronica 1-3
- ___ 23. I Cronica 4-6
- ___ 24. I Cronica 7-9
- ___ 25. I Cronica 10-13
- ___ 26. I Cronica 14-16
- ___ 27. I Cronica 17-19
- ___ 28. I Cronica 20-23
- ___ 29. I Cronica 24-26
- ___ 30. I Cronica 27-29
- ___ 31. II Cronica 1-3

Setyembre

- ___1. II Cronica 4-6
- ___2. II Cronica 7-9
- ___3. II Cronica 10-13
- ___4. II Cronica 14-16
- ___5. II Cronica 17-19
- ___6. II Cronica 20-22
- ___7. II Cronica 23-25
- ___8. II Cronica 26-29
- ___9. II Cronica 30-32
- ___10. II Cronica 33-36
- ___11. Ezekiel 1-3
- ___12. Ezekiel 4-7
- ___13. Ezekiel 8-11
- ___14. Ezekiel 12-14
- ___15. Ezekiel 15-18
- ___16. Ezekiel 19-21
- ___17. Ezekiel 22-24
- ___18. Ezekiel 25-27
- ___19. Ezekiel 28-30
- ___20. Ezekiel 31-33
- ___21. Ezekiel 34-36
- ___22. Ezekiel 37-39
- ___23. Ezekiel 40-42
- ___24. Ezekiel 43-45
- ___25. Ezekiel 46-48
- ___26. Daniel 1-3
- ___27. Daniel 4-6
- ___28. Daniel 7-9
- ___29. Daniel 10-12
- ___30. Esther 1-3

Oktubre

- ___1. Esther 4-7
- ___2. Esther 8-10
- ___3. Ezra 1-4
- ___4. Hagai 1-2/Zacarias 1- 2
- ___5. Zacarias 1-2
- ___6. Zacarias 3-6
- ___7. Zacarias 7-10
- ___8. Ezra 5-7
- ___9. Ezra 8-10
- ___10. Nehemias 1-3
- ___11. Nehemias 4-6
- ___12. Nehemias 7-9
- ___13. Nehemias 10-13
- ___14. Malakias 1-4
- ___15. Mateo 1-4
- ___16. Mateo 5-7
- ___17. Mateo 8-11
- ___18. Mateo 12-15
- ___19. Mateo 16-19
- ___20. Mateo 20-22
- ___21. Mateo 23-25
- ___22. Mateo 26-28
- ___23. Marcos 1-3
- ___24. Marcos 4-6
- ___25. Marcos 7-10
- ___26. Marcos 11-13
- ___27. Marcos 14-16
- ___28. Lucas 1-3
- ___29. Lucas 4-6
- ___30. Lucas 7-9
- ___31. Lucas 10-13

Nobyembre

- ___1. Lucas 14-17
- ___2. Lucas 18-21
- ___3. Lucas 22-24
- ___4. Juan 1-3
- ___5. Juan 4-6
- ___6. Juan 7-10
- ___7. Juan 11-13
- ___8. Juan 14-17
- ___9. Juan 18-21
- ___10. Gawa 1-2
- ___11. Gawa 3-5
- ___12. Gawa 6-9
- ___13. Gawa 10-12
- ___14. Gawa 13-14
- ___15. Santiago 1-2
- ___16. Santiago 3-5
- ___17. Galacia 1-3
- ___18. Galacia 4-6
- ___19. Gawa 15-18:11
- ___20. I Tesalonica 1-5
- ___21. II Tesalonica 1-3
- ___22. I Corinto 1-4
- ___23. I Juan 3-5
- ___24. II Juan, III Juan
- ___25. Apocalipsis 1-3, Judas
- ___26. Apocalipsis 4-6
- ___27. Apocalipsis 7-9
- ___28. Apocalipsis 10-12
- ___29. Apocalipsis 13-15
- ___30. Apocalipsis 16-18
- ___31. Apocalipsis 19-22

Disyembre

- ___1. Roma 5-8
- ___2. Roma 9-11
- ___3. Roma 12-16
- ___4. Gawa 20:3-22
- ___5. Gawa 23-25
- ___6. Gawa 26-28
- ___7. Efeso 1-3
- ___8. Efeso 4-6
- ___9. Filipos 1-4
- ___10. Colosas 1-4
- ___11. Hebreo 1-4
- ___12. Hebreo 5-7
- ___13. Hebreo 8-10
- ___14. Hebreo 11-13
- ___15. Filemon/ I Pedro 1-2
- ___16. I Pedro 3-5
- ___17. II Pedro 1-3
- ___18. I Timoteo 1-3
- ___19. I Timoteo 4-6
- ___20. Tito 1-3
- ___21. II Timoteo 1-4
- ___22. I Juan 1-2; Gawa 18:12-19;10
- ___23. I Corinto 5-8
- ___24. I Corinto 9-12
- ___25. I Corinto 13-16
- ___26. Gawa 19:11-20:1; II Cor 1-3
- ___27. II Corinto 4-6
- ___28. II Corinto 7-9
- ___29. II Corinto 10-13
- ___30. Gawa 20:2/Roma 1-4

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Isulat ang Susing mga Talata na memoryado:

---

2. Ilang aklat mayroon sa Lumang Tipan?

---

3. Ilang aklat mayroon sa Bagong Tipan?

---

4. Bakit mahalaga ang magkaroon ng maayos na hanay na paraan ng pagbasa ng Biblia?

---

5. Ano ang apat na mga mungkahi sa pagkakaroon ng matagumpay na pagbabasa ng Biblia?

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nasa katapusan ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

- Repasuhin ang mga paglalarawan sa bawat aklat ng Biblia na ibinigay sa kabanatang ito.
  - Isulat ang pangalan ng bawat aklat ng Biblia sa ibaba.
  - Sa tabi ng pangalan ng bawat aklat, ibigay ang buod, sa tatlo o apat na pangungunsa, ng nilalaman nito.
  - Ang unang dalawa ay ginawa bilang halimbawa para sa iyo.
- (Sa pamamagitan ng pagpapaikli sa ganitong paraan magkakaroon ka ng isang pangkalahatang kaalaman sa nilalaman ng Biblia.)

Pangalan Ng Aklat

Nilalaman

Genesis Aklat ng mga pasimula

Exodo Paglabas mula sa Egipto

IKATLONG KABANATA

MGA BERSYON NG BIBLIA

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos na pagaralan ang kabanatang ito ikaw ay magkakaroon ng kakayahang:

- Isulat ang Susing Talata na memoryado.
- Panganlan ang tatlong mga wika na dito nasulat ang Biblia.
- Ibigay ang kahulugan ng salitang “bersyon.”
- Ipaliwanag ang pagkakaiba ng isang pagsasalin at ng isang malayang pagbibigay kahulugan (paraphrase) na mga bersyon ng Biblia.

SUSING MGA TALATA:

Nagbigay ng salita ang Panginoon: ang mga babaing nangaghahayag nga mga balita ay malaking hukbo. (Awit 68:11)

PAMBUNGAD

Ang kabanatang ito ay tinutukoy ang mga orihinal na mga wika na ginamit sa pagsulat ng Biblia at ipapaliwanag kung paano nasalin ang mga Kasulatan sa ibat-ibang mga wika. Matututuhan mo ang pagkakaiba ng pagsasalin at ng malayang pagbibigay kahulugan na mga bersyon ng Biblia. Mga halimbawa mula sa ibat-ibang mga salin ay ipinagkakaloob.

TATLONG MGA WIKA

Ang Biblia ay orihinal na nasulat sa tatlong mga wika. Ang karamihan sa Lumang Tipan ay nasulat sa salitang Hebreo maliban sa mga bahagi ng aklat ni Daniel at Nehemias na nasulat sa salitang Aramaic. Ang Bagong Tipan ay nasulat sa wikang Griego.

Walang orihinal na mga dokumento na napagsulatan ng orihinal na Biblia ang na sa atin ngayon. May ilang mga matatandang mga sulatin (manuscripts) na kopya ng orihinal. Ang mga bersyon ay mga salin mula sa mga kopyang ito na mga orihinal na mga sulatin o manuscript. Mula pa noong unang panahon nakita na ng mga tao ang pangangailangan ng pagsasalin ng Biblia upang ang bawat isa ay makabasa nito sa kaniyang sariling wika.

Walang salin na eksakto sapagkat walang dalawang wika na eksaktong eksakto ang pagkakatulad. May ilang mga salita sa Biblia na wala sa ibang mga wika. Halimbawa, may isang tribo ng mga Indian sa Ecuador, South America, na tinatawag na Auca Indians. Nang una silang ma-kontak ng

mga misyonero, ang mga Indian na ito ay hindi marunong bumasa o sumulat. Walang mga salita sa kanilang wika para sa “pagsulat” o kaya ay “aklat.”

May ugali ang mga Auca Indians na ukitan ang kanilang mga ari-arian ng mga palatandaan na ito ay kanila. Yamang walang mga salita sa kanilang wika para sa kasulatan, pagsulat o aklat, nang isalin ang Biblia para sa kanila, tinawag ito na “Ang Ukit Ng Diyos.” Natukoy ito bilang pag-aari ng Diyos. Ito ang isa sa mga halimbawa ng mga kahirapan ng pagsasalin ng Biblia sa ibat-ibang mga wika.

MGA SALIN AT MGA “PARAPHRASES”

Maraming mga ibat-ibang mga bersyon ang Biblia. Ang ibig sabihin ng salitang “bersyon” ay isang Biblia na nasulat sa isang wika na iba mula sa orihinal na wika na nasulat ang Biblia. May dalawang uri ng mga bersyon ng Biblia: Mga salin at “paraphrase.”

SALIN:

Ang isang salin ay pagsisikap na ihayag kung ano mismo ang sinasabi ng mga salitang Griego, Hebreo, at Aramaic. Nagbibigay ito, hanggat maaari, ng literal na salita kada salitang pagsasalin. May mga dagdag na mga salita na inilalagay kung kailangan upang maintindihan ng nagbabasa ang kahulugan.

PARAPHRASE:

Ang paraphrase naman ay hindi nagsisikap na magsalin salita kada salita. Nagsasalin ito ng mga kaisipan. Ang paraphrase ay paguulit ng ibig sabihin ng isang bahagi. Ang mga paraphrase ang madaling basahin at maintindihan sapagkat ang mga ito ay nasulat sa makabagong bokabularyo, ngunit hindi ito mga eksaktong salin ng Salita ng Diyos.

Sa bahaging “Para Sa Dagdag Na Pag-aaral” sa kabanatang ito may mga halimbawa mula sa mga ilang salin ng Biblia upang iyong ikumpara. Maglalarawan ito ng pagkakaiba sa salin at paraphrase na mga bersyon.

PAGPILI NG ISANG BIBLIA NA PAG-AARALAN

Para sa layunin ng kursong ito at sa pangkalahatang pag-aaral ng Biblia, ang aming rekomendasyon ay gamitin ang salin ng Bibliang Tagalog – Ang Biblia. May mga ilang dahilan para dito:

UNA:

Ang salin ng “Ang Biblia” (na katumbas ng King James sa Ingles) ay napakatumpak at isang magandang salin para sa tunay na pag-aaral. Ang isang paraphrase na bersyon ay hindi naglalaman ng mga eksaktong salita-kada-salitang pagsasalin ng mga Kasulatan.

PANGALAWA:

Sa Ingles, maraming mga tulong na mga aklat ang nasulat na kaugnay ng King James Version. Halimbawa ang maraming mga konkordansya, mga diksyonaryo, at mga komentaryo ay nasulat na ang gamit na teksto ay ang King James version. Sa Tagalog, ang katumbas nito ay ang unang salin na kung tawagin ay “Ang Biblia.”

PANGATLO:

Itinuturing na ang mga gumagamit ng Bibliang Tagalog ay “Ang Biblia” ang gamit nila. At iyan ang gamit sa mga kursong ito na isina-tagalog. Gayon man, ang nagiging popular na gamit ng mga nagsasalita at bumabasa ng Tagalog ay ang “Magandang Balita Biblia (MBB).

Ang mga Bibliang Tagalog na sumusunod ay inilathala ng Philippine Bible Society, sa kanilang address sa 890 United Nations Avenue, Manila, Philippines:

Ang Biblia- ©1982

Magandang Balita Biblia (Tagalog Popular Version Bible) © 1980

Ang ilang salin sa Tagalog ay ang Bagong Tipan lamang:

Ang Salita Ng Diyos- © 1998 ng Bibles International®

Baptist Mid-Missions’ Translation , Publishing, ang Literary Services

Ang Salita Ng Diyos Para Sa Mga Pilipino -© 2003 OMF Literture

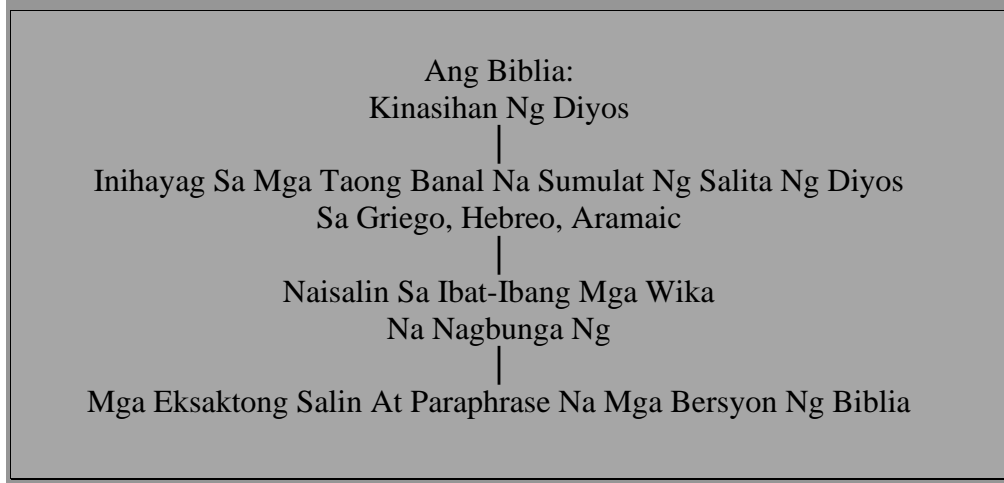
(Isang Makabagong Salin Ng Bagong Tipan Ng Biblia)

MGA IBAT-IBANG DAGDAG SA PAGLILIMBAG

Sa Bibliang Ingles, may mga kopya ng Biblia na ang lahat ng mga direktong salita ni Jesus ay nakalimbag sa kulay pula. Hindi ito masusumpungan sa kasalukuyan sa mga Bibliang Tagalog na nabanggit bago ang parapong ito.

ISANG BUOD

Ang sumusunod na tsart ay nagbibigay ng buod kung paanong ang mga ibat-ibang bersyon ng Biblia ay nabuo:

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Isulat ang Susing mga Talata na memoryado:

---

2. Ano ang ibig sabihin ng salitang “bersyon” ?

---

3. Ano ang pagkakaiba ng isang salin at isang paraphrase na bersyon ng Biblia?

---

4. Ano ang salin ng Biblia na ginagamit sa kursong ito?

---

5. Ano ang tatlong mga wika na ginamit sa pagsulat ng orihinal na Biblia?

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nasa katapusan ng huling kabanata ng manwal na ito.)

IKA-APAT NA KABANATA ANG PAMBUNGAD PARA SA PAGBALANGKAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahang:

- Isulat ang Susing Talata mula sa memorya.
- Ibigay ang kahulugan ng terminong “balangkas.”
- Bumasa ng balangkas.
- Gumawa ng balangkas.

SUSING TALATA:

Bukod dito’y sinabi niya sa akin, Anak ng tao, lahat ng aking mga salita na aking sasalitain sa iyo ay tanggapin mo sa iyong puso, at dinggin mo ng iyong mga pakinig. (Ezekiel 3:10)

PAMBUNGAD

Kasama sa “*Pagsisiyasat Ng Biblia -Unang Aklat*” ang balangkas ng bawa’t aklat ng Biblia sa Lumang Tipan. Ang balangkas ay nagbibigay ng pangkabuuan na karaniwang nilalaman ng Salita ng Dios. Maraming madetalyeng mga balangkas ang ibinigay sa “*Pagsisiyasat Ng Biblia-Ikalawang Bahagi*” para sa Gospels/ Ebanghelyo, Mga Gawa, at Mga Sulat ni Pablo/ Epistles dahil sa natatanging pokus ng Harvestime International Institute. Binigyang –diin ng Institusyon ang mga itinuro Ni Jesus at ang mga resulta ng Kanyang mga turo nang ito ay ginawa sa unang iglesya.

Ang mga balangkas sa kursong ito ay buod lamang ng pangkalahatang nilalaman ng bawa’t aklat ng Biblia. Pagkatapos mong mabuo ang pangkalahatang pagsisiyasat dapat mong balikan at pag-aralan ng mas detalye ang bawa’t aklat. Ang mga balangkas na ito ay pasimula lamang para mapaunlad ang madetalyeng mga tala ng bawa’t aklat ng Biblia. Para magawa mo ito kailangan mong malaman kung paano gumawa ng tamang balangkas.

PAGGAWA NG BALANGKAS

Ang balangkas ay isang paraan ng pag organisang mga tala sa pag-aaral. Ito ay naglalagay ng mga impormasyon sa maikling paraan para magamit sa panghinaharap na ministeryo at pag-aaral. Ang balangkas ay tumutulong sa iyo na “makaring ang iyong mga tainga at tanggapin sa iyong puso” ang Salita Ng Dios (Ezekiel 3:10). Ang balangkas ay naka sentro sa mga piling paksa. Ang mga paksang ito ang siyang pamagat ng balangkas. Ginamit namin ang pangalan ng mga aklat sa Biblia bilang balangkas sa kursong ito dahil sila ang paksa ng pag-aaral.

Ang pangunahing punto sa balangkas ay nagsasabi ng mga bagay tungkol sa paksa. Mayroon ding mga “sub-points” na nagsasabi ng mga bagay tungkol sa pangunahing mga punto. Ang unlapi na

“sub” ay nangangahulugan na ito ay may kaugnayan (magsabi tungkol sa) sa pangunahing punto. Ang mga ito ay nagbibigay ng madetalyeng impormasyon tungkol sa pangunahing mga punto.

Maraming paraan ng paggawa ng balangkas. Napili namin ang isa na gumagamit ng espesyal na numero na tinatawag na Roman numerals para sa pangunahing mga punto. Kung ikaw ay hindi bihasa sa Roman numerals ang mga talaan ay nakasulat sa “Para sa Dagdag Na Pag-aaral” na bahagi ng kabanatang ito. Ang mga subpoints sa balangkas ay makikita na malaking letra ng alpabeto. Kung mayroong dagdag na mga punto sa ilalim nito, ito ay makikita sa ordinaryong mga bilang.

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa ng balangkas:

Ang Pamagat Ay Nakalagay Dito

- I. Ito ang Roman numerals para sa 1 na ginamit sa unang pangunahing punto.
  - A. Ito ay malaking letra na ginamit para sa “subpoint” na may kaugnayan sa pangunahing punto.
    1. Kung mayroong dagdag na “subpoint” na may kaugnayan dito, ito ay may markang bilang 1.
    2. Kung mayroon pang ibang mga punto na may kaugnayan sa “subpoint” A, patuloy na ilagay ang mga ito sa pagkakaayos ayon sa bilang.
  - B. Ang pangunahing punto I ay maaaring mayroong ibang “subpoints.” Kung ganito, patuloy mong ilagay ang susunod na malaking letra ng alpabeto ayon sa pagkakasunod nito. Ang bawa’t isa ay dapat may kaugnayan sa pangunahing punto.
- II. Para magbigay ng iba pang pangunahing punto, gamitin ang sumusunod na Roman numeral.
  - A. Sinusundan ng “subpoints” ang parehong pagkakasunod sa ilalim ng bawa’t pangunahing punto.

PAGPAPALAWAK NG MGA BALANGKAS

Bilang halimbawa kung paano mo mapalalawak ang pangunahing balangkas na ibinigay sa kursong ito, pinili naming ang Roma 12:1-2. Basahin muna ang mga talata:

Kaya nga, mga kapatid, ipinamamanhik ko sa inyo, alangalang sa mga kahabagan ng Dios, na inyong iharap ang inyong mga katawan na isang haing buhay, banal, na kaayaaya sa Dios, na Siya ninyong katampatang pagsamba.

At huwag kayong magsiayon sa sanglibutang ito: kundi magiba kayo sa pamamagitan ng pagbabago ng inyong pagiisip, upang mapatunayan ninyo kung alin ang mabuti at kaayaaya at lubos na kalooban ng Dios. (Roma 12:1-2)

Narito ang balangkas na nabuo mula sa mga talatang ito:

Mga Hakbang sa Paghanap Ng Kalooban Ng Dios

- I. Inyong iharap ang inyong mga katawan na isang haing buhay:
  - A. Banal
  - B. Kaayaaya Sa Dios.

- II. Huwag kayong magsiayon sa sanglibutang ito:
  - A. Magiba kayo.
    1. Tayo ay nabago sa pamamagitan ng pagbabago ng ating mga pag-iisip.

- III. Ang mga hakbang na ito ay makatutulong sa atin na sumubok o makita ang kalooban Ng Dios na :
  - A. Mabuti.
  - B. Kaayaaya
  - C. Banal.

Makikita mo kung paano ang balangkas na ito ay maliwanag na magbuod ng mga hakbang sa kalooban Ng Dios na ibinigay sa Roma 12:1-2.

Hindi mo kailanman mabubuo ang balangkas ng pag-aaral ng Salita Ng Dios. Bibigyan ka Ng Espiritu Santo ng bagong kaalaman tungkol sa Salita na nais mong idagdag sa iyong mga balangkas.

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Isulat ang Susing Talata mula sa memorya.

---

2. Ano ang isang balangkas?

---

3. Tingnan ang balangkas sa Genesis ng pag-aaral na ito. Mababasa at nauunawaan mo ba ang impormasyon ayon sa balangkas?

---

4. Paano ipinakikita ang pangunahing punto ng isang balangkas?

---

5. Paano ipinakikita ang “subpoints” sa ilalim ng pangunahing punto?

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa katapusan ng huling kabanata ng manwal na ito).

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Sa mga “subpoints” ka makapagdaragdag ng mga detalye para mapalawak ang simpleng balangkas na ibinigay sa kursong ito. Halimbawa, tingnan ang balangkas sa aklat ni Daniel sa pahina 174. Ang unang pangunahing punto ay may pamagat na “Pambungad na “background”: Ang mga Dahilan ng Kasaganaan ni Daniel” ito ay nasasakupan ng kabanata 1 mga talata 1-21. Basahin ang mga talatang ito at alamin ang mga dahilan ng kanyang tagumpay. Isulat ito bilang “subpoints” sa ilalim ng pangunahing puntong ito.
2. Ang mga sumusunod na listahan ng “Roman numerals” ay makatutulong sa iyo sa paggawa at pagpapalawak ng balangkas:

<u>Mga Bilang</u>	<u>“Roman Numerals”</u>
1	I
2	II
3	III
4	IV
5	V
6	VI
7	VII
8	VIII
9	IX
10	X
11	XI
12	XII
13	XIII
14	XIV
15	XV
16	XVI
17	XVII
18	XVIII
19	XIX
20	XX
30	XXX
40	XL
50	L
60	LX
70	LXX
80	LXXX
90	XC
100	C

ANG LUMANG TIPAN

PAMBUNGAD SA MGA AKLAT NG KAUTUSAN

Sa mga nakaraang mga kabanata natutuhan mo na ang Biblia ay nakasulat na Salita Ng Dios. Natutuhan mo na ito ay nahati sa dalawang pangunahing bahagi na tinatawag na Lumang Tipan at Bagong Tipan. Natutuhan mo ang apat na paghahati ng mga aklat ng Lumang Tipan: Batas, Kasaysayan, Tula, Propesiya. Natutuhan mo rin ang apat na paghahati ng mga aklat ng Bagong Tipan: Ebanghelyo “Gospels,” Kasaysayan, Mga Sulat “Letters”, at Propesiya.

Sa aralin na ito simulan mo ang pagsisiyasat ng mga aklat na bumubuo ng pangunahing paghahati na iyong natutuhan. Mayroong 39 ng mga aklat sa Lumang Tipan. Sisimulan natin ang pagsisiyasat sa mga aklat ng Batas:

ANG MGA AKLAT NG KAUTUSAN

Ang mga aklat ng kautusan na isinulat ni Moises ay sumaklaw sa mga pangyayari sa loob ng 600 mga taon. Ang aklat ng kautusan ay binubuo ng limang mga aklat:

Genesis: Nakasulat dito ang pasimula ng mundo, tao, ang araw ng pamamahinga, kasalan, kasalanan, handog, bansa at gobyerno. Nakasulat din ang mga salaysay ng mga tampok na lalaki ng Dios: Abraham, Isaac, Jacob, at Jose.

Exodo: Mga detalye kung paano naging bansa ang Israel sa pamumuno ni Moises. Ang Israel ay nakalaya sa pangaalipin ng Egipto, at paglalakbay sa Bundok ng Sinai kung saan ibinigay ang utos Ng Dios.

Levitico: Ang aklat na ito ay manwal ng pagsamba ng Israel. Ito ay nagbibigay ng turo sa mga pinuno ng relihiyon at ipinaliliwanag kung paano ang makasalanang tao ay makakalapit sa makatuwirang Dios. Itinuro rin ang pagdating Ni Jesus Cristo bilang Kordero Ng Dios na nakapagaalis ng kasalanan ng sanlibutan.

Mga Bilang: Nakasulat dito ang 40 mga taon ng palibut-libot ng Israel sa ilang bilang resulta ng pagsuway Sa Dios. Ang pamagat ng aklat ay galing sa dalawang “ mga bilang” o sensus ng populasyon na kinuha sa panahon ng mahabang paglalakbay.

Deuteronomio: Nakasulat ang pagtatapos ng buhay ni Moises at pinagbalik aralan ang utos na ibinigay sa Exodo at Levitico.

IKA –LIMANG KABANATA

GENESIS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahang:

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Genesis.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Genesis.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Genesis.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Genesis mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Genesis.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Moises

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Upang pangalagaan at ingatan ang kasaysayan ng Israel at ang rekord ng paglikha, kasalanan, katubusan, at ang mga unang pakikitungo ng Dios sa tao.

SUSING TALATA: Genesis 3:15

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Kasama sa plano ng Dios ang lahat ng bansa mula pa sa simula. Ang Dios ang nagsisimula ng mga bagong bagay sa mga tao.

PANGUNAHING TAUHAN: Adan, Eva, Cain, Abel, Esau, Jacob (Israel), Enoch, Abraham, Isaac, Jose.

BALANGKAS

I. Ang kasaysayan ng sangkatauhan: 1:1-11:26

- A. Paglikha: 1:1-2:25
- B. Ang kasalanan ng tao: 3:1-24
  - 1. Adan at Eva: 3:1-24
  - 2. Cain at Abel: 4:1-26
- C. Ang lahi mula sa pagbaha: 5:1-32
- D. Ang baha: 6:1-9:29
  - 1. Ang kasamaan ng tao: 6:1-4
  - 2. Ang pasiya Ng Dios 6:5-7
  - 3. Si Noe: 6:8-10

4. Nangusap ang Dios kay Noe: 6:11-21
5. Ang tugon ni Noe: 6:22
6. Nangusap ang Dios kay Noe: 7:1-4
7. Ang tugon ni Noe: 7:5-16
8. Ang buhay sa arko: 7:17-24
9. Paglabas mula sa arko: 8:1-19
10. Ang Tipan ng Dios: 9:1-17
11. Ang lahi ni Noe: 9:18-19
12. Ang kasalanan ng pamilya ni Noe: 9:20-29
- E. Mula sa baha hanggang kay Abraham: 10:1-11:26
  1. Salinlahi ng mga anak ni Noe: 10:1-32
  2. Ang tore ng Babel: 11:1-9
  3. Salinlahi ni Shem: 11: 10-26
  4. Salinlahi ni Terah: 11:27-32

II. Ang kasaysayan ng patriarka ng Israel: 11:27-50:26

- A. Si Abraham: 11:27-25:10
  1. Pagsilang ni Abraham at pinagmulan: 11:26-30
  2. Ang kanyang palibut-libot: 11:31-13:1
    - (a) Mula sa Ur tungo sa Haran: 11:31-32
    - (b) Mula sa Haran tungo sa Canaan: 12:1-9
    - (c) Tungo sa Egipto at pagbalik: 12:10-13:1
  3. Si Abraham at Lot: 13:2-14:24
    - (a) Pagtatalo at paghahati: 13:2-13
    - (b) Ang pangako Ng Dios kay Abraham: 13:14-18
    - (c) Ang pagkakahuli kay Lot ng mga hari sa silangan: 14:1-24
  4. Ang Tipan: 15:1-20
  5. Ismael: 16:1-16
  6. Pagtutuli: 17:1-27
  7. Ang pangakong anak na lalaki: 18:1-15
  8. Ang Sodoma at Gomorra: 18: 16-19:38
  9. Ang pagbisita ni Abraham kay Abimelec: 20: 1-18
  10. Kapanganakan ni Isaac at pagpapalayas kay Ismael: 21: 1-21
  11. Si Abraham at Abimelec: 21:22-34
  12. Binalak na ihahandog si Isaac: 22: 1-19
  13. Ang pagkamatay at paglilibing kay Sara: 23:1-20
  14. Kasalan nina Isaac at Rebeca: 24: 1-67
  15. Si Abraham at Ceturah: 25:1-6
  16. Pagkamatay at paglilibing kay Abraham: 25:7-10
- B. Si Isaac: 25:11-35:29
  1. Kapanganakan ni Isaac: 21:1-8
  2. Pagaasawa kay Rebeca: 24
  3. Si Isaac at ang kanyang mga anak na lalaki: 25:19-35:29
  4. Ang pagbabago ng tipan: 26:1-5
  5. Ang pandaraya ni Abimelec: 26:6-33

6. Ang kasalan kay Judit at Basemat: 26:34-35
  7. Ang pandaraya ni Jacob kay Isaac: 27:1-45
  8. Ang pagpunta ni Jacob sa Haran: 27:46-28:5
  9. Kamatayan ni Isaac: 35:27-29
- C. Si Jacob: 28: 10-36: 43
1. Kapanganakan ni Jacob: 25: 19-26
  2. Ang labanan nina Jacob at Esau: 25:27-45
    - (a) Ang pagkapanganay: 25: 27-34
    - (b) Ang pagpapala: 27: 1-45
  3. Ang pagpunta sa Haran: 27:46-29:14
  4. Ang kasalan ni Jacob kina Leah at Raquel: 29: 15-30
  5. Buhay sa Haran: 29:31-30:43
  6. Pagbalik sa Canaan: 31: 1-55
  7. Pahahanda sa pakikipagtagpo kay Esau: 32: 1-23
  8. Ang pakikipagtunggali ni Jacob: 32: 24-32
  9. Kapayapaan kay Esau: 33:1-17
  10. Ang pamilya ni Jacob sa Canaan: 33:18-45:28
  11. Ang mga huling araw at kamatayan ni Jacob: 46: 1-50: 14
- D. Si Jose: 37: 1-50:26
1. Ang buhay kabataan ni Jose: 37: 1-36
    - (a) Ang Kanyang balabal: 37:1-4
    - (b) Ang kanyang panaginip: 37: 5-11
    - (c) Ipinagbili si Jose sa Egipto: 37: 12-36
    - (d) Ang kasalanan ng Juda: 38: 1-30
  2. Ang alipin na si Jose: 39: 1-40:23
    - (a) Sa tahanan ni Potiphar: 39: 1-20
    - (b) Sa bilanguan: 39: 21-40:23
  3. Si Jose bilang tagapamahala: 41: 1-45:28
    - (a) Paghahanda sa taggutom: 41:1-57
    - (b) Si Jose at ang kanyang mga kapatid na lalaki: 42: 1-45: 28
    - (c) Si Jose at ang kanyang pamilya sa Egipto: 46: 1-50:21
    - (d) Ang kamatayan ni Jose: 50:22-26

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Genesis?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Genesis.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Genesis?

---

4. Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Genesis?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Genesis mula sa memorya .

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang ibig sabihin ng pangalan na “Genesis” ay mga pagsimula. Ang aklat na ito ay naglalaman ng mga talaan ng pagsisimula ng :

- Mundo: 1:1-25
- Sangkatauhan: 1:26-2
- Kasalanan: 3:1-7
- Kaligtasan: 3:8-24
- Mga Pamilya: 4:1- 15
- Sibilisasyon: 4:16-9
- Mga Bansa: 10:1-11:32
- Ang Bansang Judio 12:50

2. Ang Genesis ay hinati sa may dalawang pangunahing mga bahagi: Mga Kabanata 1-11 ay nasasakop ang apat na pangunahing pangyayari. Mga kabanata 12-50 ay nasasakop ng apat na pangunahing mga tao.
3. Pag-aralan ang mga kabanata 1-2 at buuin ang sumusunod na tsart:

Araw

Ano ang Nilikha Ng Dios

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

4. Sa mga kabanata 3-9 ano ang iyong natutuhan sa mga sumusunod:

- Ang mga taktika ng kaaway(Satanas... ang ahas): _____
- Ang pagsulong ni Eva sa kasalanan: _____
- Ang kabayaran ng kasalanan sa pagkakaroon nito sa mundo: _____
- Ang kaparusahan Ng Dios sa pamamagitan ng baha: _____

5. Para sa mga kabanata 12-50: Kilalanin ang apat na pangunahing tauhan at pag-aralan nang malalim ang kanilang mga buhay, makakuha ng espirituwal na paglalapat sa iyong buhay. Pag-aralan din ang salitang “ tipan” na ginamit ng malawak sa bahaging ito.

IKA-ANIM NA KABANATA

EXODO

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahang:

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Exodo.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Exodo.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Exodo.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Exodo mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Exodo.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Moises

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Para maisulat ang pagpapalaya ng Israel mula sa pagkaalipin at dokumento ng kanilang layunin kung bakit sila ay naging bansa.

SUSING TALATA: Exodo 12:13

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Matatamo lamang ang kaligtasan sa pamamagitan ng dugo ng Kordero ng Dios, Si Jesus.

PANGUNAHING TAUHAN: Moises, Aaron, Faraon, Miriam, Jethro

BALANGKAS

- I. Ang Bansang Israel sa Egipto: 1:1-12:36
  - A. Pagkabilanggo sa Egipto: 1: 1-12:36
  - B. Ang Dios ay naglaan ng tagapagligtas: Si Moises: 2:1-4:31
  - C. Ang pakikipag-usap kay Faraon: 5: 1-11: 10
  - D. Ang Paskuwa: 12:1-30
  - E. Pagpapalaya mula sa Egipto: 12:31-36
- II. Ang Israel sa ilang: 12:37-18:27
  - A. Ang pagalis at paghabol ng mga taga Egipto: 12:37-51:21

- B. Ang paglalakbay tungo sa Sinai: 15:22-17:16
- C. Ang pagbisita ni Jethro: 18:1-27

III. Ang Israel sa Sinai: 19:1-40:38

- A. Ang pagbibigay ng batas: 19:1-25
- B. Mga batas tungkol sa moral na pamumuhay: 19-22
- C. Mga batas tungkol sa sosyal na pamumuhay: 22-23
- D. Mga batas tungkol sa pamumuhay relihiyon: 24:1-31:18
- E. Ang tabernakulo: 24:12-40:38
  - 1. Ang disenyo ng tabernakulo: Ang mga utos patungkol sa tabernakulo at mga saserdote: 24:12-31:18
  - 2. Ang pagkaantala ng tabernakulo: Ang gintong guya at ang pagbabago ng tipan: 32:1-34:35
  - 3. Ang pagkatapos ng tabernakulo: Ang pagtatayo ng tabernakulo at institusyon ng pagka-saserdote: 35:1-40:38

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Exodo?

---

3. Sabihin ang layunin ng aklat ng Exodo.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Exodo?

4.Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Exodo?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Exodo.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang Dios ay nagbigay ng sampung salot sa Egipto habang si Faraon ay pumayag na palayain ang Israel mula sa pagkaalipin:

- Dugo: 7:14-25
- Mga palaka: 8:1-15
- Kuto: 8:16-19
- Langaw : 8:20-32
- Baka: 9:1-7
- Mga Bukol: 9:8-12
- Granizo: 9: 13-35
- Balang: 10:1-20
- Kadiliman: 10:21- 29
- Kamatayan: 11:1-10, 12:29-36

2. Nakasulat sa Exodo 20:1-7 ang kilalang batas sa Lumang Tipan, ang Sampung Utos.

3. Ang isa sa pinakamahalagang paksa sa aklat ng Exodo ay ang plano para sa tabernakulo. Ang krokis sa susunod na pahina ay nagpapakita ng plano na ibinigay Ng Dios kay Moises para sa banal na lugar sa pagsamba.

Ang tabernakulo ay mahalaga dahil ito ang lugar ng sambahan at paghahandog para sa Israel, subalit ito rin ay may kauriang espirituwal. Ang ibig sabihin nito, ang bawat bahagi ng tabernakulo ay simbolo ng dakilang katotohanang espirituwal.

Ang patyo na naka palibot sa tabernakulo ay may sukat na 150 piye at 75 piye. Ito ay simbolo ng mundo.

Ang dambana ng handog na susunugin ay 7 1/2 piye bawat kuwadrado at 4 1/2 piye ang taas. Ang mga handog ay sinusunog dito bilang simbolo ng pagsasakripisyo Ni Jesus para sa kasalanan ng mundo.

Ang hugasan na tanso ay isang malaking hugasan kung saan ang saserdote ay naghuhugas ng kanilang mga kamay at paa bago pumasok sa Banal na Dako. Ito ay simbolo ng bautismong Kristiyano.

Ang Banal na dako ay may sukat na 30 by 15 piye. Ito ay simbolo na ang iglesya ay nakahiwalay sa mundo (ang patyo) at napasok sa pamamagitan ng sakripisyo Ni Cristo (ang altar) at bautismo (ang hugasan).

Ang dulang ay simbolo ng Banal na Hapunan (o komunyon, ang tawag ng ilang mga denominasyon).

Ang kandelerro ay nagbibigay liwanag sa Banal na Dako. Ito ay simbolo ng Salita ng Dios.

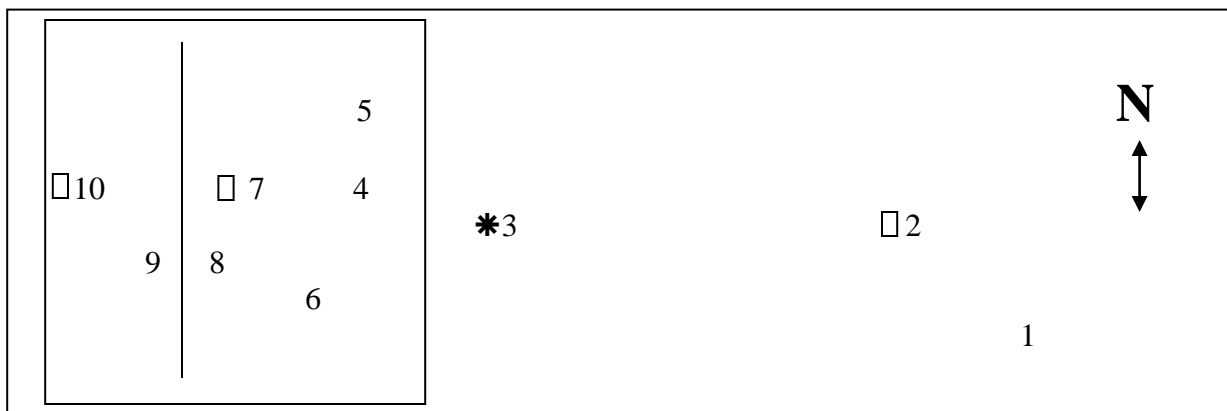
Ang dambana ng kamangyan ay lugar kung saan sinusunog ang insenso. Ang matamis na amoy ng usok na pumapailanlang sa Dios ay simbolo ng mga panalangin ng Kanyang mga anak.

Ang belo ay kurtina sa pagitan ng Banal na Dako at ang Kabanal-banalang Dako. Ito ay simbolo ng paghihiwalay ng Dios at tao

Ang Kabanal-banalang Dako ay 15 piye ang lapad at taas. Ito ay ganap na hugis kubo at ito ay simbolo ng langit. Dito nananahan ang presensiya Ng Dios.

Ang Kaban ng Tipan ay yari sa kahoy na nababalutan ng ginto. Ito ay may desenyong takip na gintong kerubin. Laman nito ang Sampung Utos na simbolo ng gobyerno Ng Dios, isang platong manna na nagpapaala-ala ng probisyon Ng Dios, at baston ni Aaron na nagpapaala-ala ng kapangyarihan Ng Dios sa Kanyang mga anak. Minsan sa isang taon ang saserdote ay nagwiwisik sa ibabaw ng kaban ng dugo na simbolo ng dugo Ni Jesus kung saan naalis ang ating mga kasalanan.

Ang Tabernakulo

1. Ang patyo.
2. Ang dambana ng handog na susunugin
3. Ang hugasan na tanso
4. Ang Banal na dako
5. Ang dulang
6. Ang kandelerero
7. Ang dambana ng kamangyan
8. Ang belo sa pagitan ng Banal na Dako at Kabanal-banalang Dako
9. Ang Kabanal-banalang Dako
10. Ang Kaban ng Tipan

Mga Araw na Pangilin

Pag-aralan ang mga reperensiya sa unang hanay at buuin ang tsart. Ginawa ang una para iyong panundan. Ito ang mga araw ng pangilin na itinakda Ng Dios para sundin ng bansang Israel.

<u>Mga talata</u>	<u>Araw ng Pangilin</u>	<u>Petsa</u>	<u>Layunin kung bakit ginagawa</u>
Levitico 23:3 Exodo 20: 8-11 Deuteronomio 5:12-15	Araw ng pamamahinga	ika 7 araw kada Linggo	Pamamahinga mula sa pag- gawa; pagsamba
Levitico 23:5 Mga Bilang 28: 16 Deuteronomio 16:1-2	Paskua	1/14	
Levitico 23:6-8 Mga Bilang 28:17-25 Deuteronomio 16: 3-8	Tinapay na walang lebadura	1/15-21	
Levitico 23: 9-14 Exodo 34:22 Mga Bilang 28:26-31	Unang Bunga	1/16	
Levitico 23:15-22 Exodo 34:22 Deuteronomio 16:9-12	Pentecostes (Pag-aani; Mga Linggo)	3/6	
Levitico 23:23-25 Mga Bilang 29:1-6	Pakakak	7/1	
Levitico 23:26-32 Levitico 16 Mga Bilang 29:7-11	Araw ng Pagtubos	7/10	
Levitico 23:33-44 Mga Bilang 29:12-40 Deuteronomio 16:13-15	Mga Tabernakulo	7/15-21	
Levitico 25:1-7 Exodo 23:10-11	Sabbath na Taon	Tuwing ikapitong taon	
Levitico 25:8-55	Kaligayahan/Jubilee	Tuwing ika limangpung taon	

IKA-PITONG KABANATA

LEVITICO

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Levitico.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Levitico.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Levitico.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Levitico mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Levitico.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Moises

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Para maipakita sa Israel kung paano mamuhay bilang banal na bansa na may pagkakaisa sa Dios at ihanda sila na paratingin ang planong katubusan Ng Dios sa ibang bansa.

SUSING TALATA: Levitico 20:7

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Hinihingi ng Dios ang kabanalan sa Kanyang mga Anak.

PANGUNAHING TAUHAN: Moises, Aaron

BALANGKAS

- I. Mga batas patungkol sa mga handog: 1:1-7:38
  - A. Pambungad: 1:1-2
  - B. Ang handog na susunugin: 1:3-17
  - C. Ang handog na kakanin: 2: 1-16
  - D. Ang handog na pangpayapa: 3:1-17
  - E. Ang handog para sa kasalanan: 4: 1-5:13
  - F. Ang handog sa pagkakamali: 5:14-17

- II. Mga batas at pangyayari na may kaugnayan sa mga saserdote: 8-10
  - A. Mga tagubilin para sa pagtatalaga: 8: 1-9:24
  - B. Pagpaparusa para sa paglabag: 10:1-20

- III. Mga Batas ng paglilinis: 11: 1-15:33
  - A. Malinis at di malinis na pagkain: 11:1-47
  - B. Paglilinis pagkatapos ng panganganak: 12: 1-8
  - C. Ketong: 13:1-14:57
  - D. Ang pagkamarumi at paglilinis: 15: 1-33

- IV. Ang Araw ng Pagsisisi: 16: 1-34
  - A. Ang paghahanda ni Aaron: 16:1-10
  - B. Ang handog para sa kasalanan ng mga saserdote: 16:11-14
  - C. Ang handog para sa kasalanan ng mga tao: 16:15-19
  - D. Ang sangkalan/scapegoat: 16:20-22
  - E. Ang pagkabuo ng handog: 16: 23-28
  - F. Ang kadakilaan ng araw: 16:29-34

- V. Ang alituntunin ng kabanalan: 17:1-27: 34
  - A. Mga pagbabawal: 17: 1-22:33
    - 1. Kabanalan na maykinalaman sa mga tao: 17:1-20:27
    - 2. Kabanalan na maykinalaman sa mga saserdote: 21:1-22:33
  - B. Mga Kapistahan ng relihiyon: 23: 1-44
    - 1. Araw ng pamamahinga: 23:1-3
    - 2. Paskua at Tinapay na walang lebadura: 23:4-14
    - 3. Pista ng mga sanglinggo o Pentecostes: 23:15-22
    - 4. Pista ng mga pakakak: 23:23-25
    - 5. Araw ng Pagsisisi: 23:25-32
    - 6. Pista ng tabernakulo: 23:33-44
  - C. Mga simbolo ng relihiyon: 24:1-23
  - D. Ang Sabbath na taon at kaligayahan/ jubilee: 25: 1-26:2
  - E. Mga pangako at mga babala: 26: 3-44
    - 1. Ang pangangailangan ng tamang relasyon Sa Dios: 26:1-2
    - 2. Ang mga pagpapala sa pagsunod Sa Dios: 16:1-2
    - 3. Ang parusa sa pagsuway: 26: 14-39
    - 4. Ang katapatan Ng Dios sa Kanyang tipan: 26:40-45
    - 5. Ang buod ng salaysay: 26:46
  - F. Mga pangako at ikapo: 27: 1-34
    - 1. Mga pangako sa mga tao: 27:2-8
    - 2. Mga pangako sa mga hayop: 27: 9-13
    - 3. Mga pangako sa mga bahay at bukid: 27: 14-25
    - 4. Ang ikapo: 27:30-33
      - (a) Una mula sa mga halimaw: 27:26-27
      - (b) Itinalagang mga bagay: 27: 28-29
      - (c) Ang mga ikapo: 27:30-33

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Levitico?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Levitico.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Levitico?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Levitico?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Levitico mula sa memorya .

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Pag-aralan ang salitang “banal” sa Levitico. Ito ay ginamit ng mahigit sa 100 beses. Ang iba pang susing salita ay “sakripisyo/ handog” ginamit ng 42 beses, “ saserdote” ginamit ng 189 beses, at ang “dugo” ay ginamit ng 86 beses.
2. Ang pamantayan ng kabanalan na inilarawan sa Levitico ay patungo sa Dios (vertical) at patungo sa tao (horizontal). Sa mensahe ng mga kabanatang 1-10 ito ay pataas (“Ako ay Banal”) at ang mensahe sa mga kabanatang 11-27 ay patungo sa tao (“ Magpakabanal kayo”).

Ako
Ay
Banal
Mga banata 1-10

-
-
Magpakabanal Kayo
Mga kabanata 11:27

3. Narito ang limang magkakaibang uri ng handog na inilarawan sa Levitico. Ang unang tatlong handog ay sinimulan para mapanatili ang pakikiisa “fellowship” sa Dios. Ang huling dalawa ay para mapanumbalik ang nasirang pakikiisa “fellowship.”

<u>Handog</u>	<u>Kabanata kung saan nasimulan</u>	<u>Detalye ng Batas</u>
Sinusunog	1	6:8-13
Pagkain	2	6:14-23
Kapayapaan	3	7:11-34
Kasalanan	4	6:25-30
Pagkakamali	5:1-6:7	7:1-7

4. Ang bilang pito (7) ay may malaking kahulugan sa aklat ng Levitico:
  - Tuwing ika-pitong (7) araw ay Sabbath.
  - Ang dugo ay iwinisik ng pitong (7) beses sa tabernakulo.
  - Tuwing ika-pitong (7) taon ay “Sabbatic year”.
  - Tuwing ika-pitong (7) taon ng “ Sabbatic year” ay sinusundan ng “Jubilee year”.
  - Tuwing ika-pitong (7) buwan ay natatanging banal, mayroong tatlong pista.
  - Mayroong pitong (7) linggo sa pagitan ng Paskua at Pentecostes.
  - Ang pista ng Paskua ay natatapos sa ika-pitong (7) araw.
  - Ihiwalay ang maruming tao ng pitong (7) araw.
  - Ang Pista ng Tabernakulo ay natatapos sa ika-pitong (7) araw.
  - Tuwing Paskua, labing apat (14) na kordero (2x7) ay inihahandog araw-araw.
  - Tuwing Pentecostes pitong (7) kordero ang inihahandog.
  - Sa pista ng tabernakulo labing apat (14) na kordero ang inihahandog araw-araw.

IKA-WALONG KABANATA

MGA BILANG

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mga Bilang.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mga Bilang.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Bilang.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Mga Bilang mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Mga Bilang.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Moises

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Mga talaan ng karanasan sa paglalakbay sa ilang, na uri ng kabiguan ng Kristiyano

SUSING TALATA: Mga Bilang 32: 23

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang Dios ay hindi nalulugod sa anumang bagay na walang buong pagtatalaga.

PANGUNAHING TAUHAN: Moises, Korah, Balaam, Aaron. Miriam, Josue, Caleb

BALANGKAS

- I. Paghahanda sa pagalis mula sa Sinai: 1:1-10:10
  - A. Binilang ang mga tao: 1:1-54
  - B. Inayos ang kampo: 2:1-34
  - C. Tinuruan ang mga saserdote at Levitico: 3:1-4:49
  - D. Ang mga tao ay pinangalagaan: 5: 1-31
  - E. Ang sumpa ng mga Nazareo: 6: 1-27
  - F. Mga kaloob ng mga prinsipe: 7: 1-89
  - G. Ang pagsindi ng mga ilawan sa tabernakulo: 8:1-4
  - H. Paglilinis sa mga Levitico: 8:5-26
  - I. Ang pagdaraos ng Paskua: 9; 1-14
  - J. Patnubay ng kampo: 9: 15-23
  - K. Ang pagtawag sa kapulungan at pagalis ng kampo: 10:1-10

- II. Ang paglalakbay mula sa Bundok ng Sinai tungo sa Kadesh- Barnea: 10: 11-12:15
  - A. Tawag para maglakbay: 10: 11-28
  - B. Tumanggi si Hobab sa paglilingkod: 10: 29-32
  - C. Ang nagpapatuloy na ulap: 10: 34-36
  - D. Ang maapoy na paghuhukom: 11:1-3
  - E. Ang pagrereklamo ng mga tao: 11:4-9
  - F. Ang nagalit na propeta: 11: 10-15
  - G. Ang nakamamatay na pagkain: 11: 31-34
  - H. Ang nagdurusang kapatid na babae: 12:1-15

- III. Ang Israel sa Kadesh- Barnea: 13: 1-14:45
  - A. Nagpadala ng tiktik sa lupain: 13: 1-25
  - B. Ang ulat at tugon: 13:26-14:10
  - C. Ang paghuhukom Ng Dios: 14: 11-34

- IV. Mga pangyayari sa paglalakbay sa ilang: 20:1-35:34
  - A. Ang pagbato sa sumuway sa “Sabbath”: 15:32-36
  - B. Ang paghihimagsik ni Kore: 16:1-32
  - C. Ang pamumulaklak ng tungkod ni Aaron: 17:1-13
  - D. Ang turo kay Aaron: 18: 1-19:22
  - E. Ang kamatayan ni Miriam: 20:1
  - F. Ang kasalanan ni Moises: 10:1-13
  - G. Ang kahilingan ay tinanggihan: 20:14-22
  - H. Ang kamatayan ni Aaron: 20:23-29
  - I. Mga ahas sa kalagitnaan ng mga tao: 21: 5-9
  - J. Ang masamang propeta: 22: 1-24:25
  - K. Ang matapat na saserdote: 25: 1-18
  - L. Iba pang mga turo: 26: 1-31: 54
  - M. Ang paghahati-hati sa Silangan ng Jordan: 32: 1-42
  - N. Mga tala ng paglalakbay mula sa Egipto: 33:1-56
  - O. Mga tagubilin bago pumasok sa Canaan: 34: 1-36:13

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mga Bilang?

---

4. Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Bilang.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mga Bilang?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Mga Bilang?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Mga Bilang mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang pagpapalit ng pinuno sa Israel ay nangyari sa Mga Bilang. Si Josue ang pumalit kay Moises bilang political na pinuno at si Eleazar ang pumalit kay Aaron bilang pinuno ng relihiyon: Basahin ang Mga Bilang 27: 15-23 at 20: 23-29.
2. Ang kamatayan at pagkabuhay na muli Ni Jesus ay inilarawan sa Mga Bilang, bilang ahas at tungkod: 21: 5-9: 17:8
3. Ang sumunod na tsart ay talaan ng mga resulta ng dalawang "pagbibilang" o sensus sa Isarel:

<u>Tribo</u>	<u>Unang sensus</u>	<u>Ikalawang sensus</u>
Ruben	46,500	43,730
Simon	59,300	22,200
Gad	45,650	40,500
Judah	74,600	76,500
Issachar	54,400	64,300
Zebulun	57,400	60,500
Ephraim	40,500	32,500
Manasseh	32,200	52,700
Benjamin	35,400	45,600
Dan	62,700	64,400
Asher	41,500	53,400
Naphtali	53,400	45,400
Kalahatan	603,550	601,730

4. Ipinakikita ng krokis na ito ang ayos ng kampo ng tribo ng Israel na may kaugnayan sa tabernakulo.

Norte/Hilaga

X									X
X	Asher		Dan					Naphtali	X
X									X
X		X X							X
X	Benjamin	X		X				Issachar	X
X		X	Merarites		X				X
X		X			X				X
X	Ephraim	X	Gershonites	Moses	X				X
X		X		Aaron	X		Judah		X
X		X	_____	Saserdote	X				X
X		X			X				X
X		X	Tabernakulo		X				X
X		X	_____		X				X
X		X			X				X
X		X	Kothathites		X				X
X	Manasseh	X X					Zebulun		X
X									X
X	Gad		Reuben				Simeon		X
X									X
X X									X

Timog

IKA-SIYAM NA KABANATA

DEUTERONOMIO

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ng kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Deuteronomio.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Deuteronomio.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Deuteronomio.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Deuteronomio mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Deuteronomio.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Moises

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Masabing muli ang batas sa mga bagong henerasyon ng Israel na ipinanganak mula sa bundok ng Sinai.

SUSING TALATA: Deuteronomio 6: 4-5

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang pagsunod ay magdadala ng pagpapala at ang pagsuway ay magdadala ng paghuhukom.

PANGUNAHING TAUHAN: Moises, Josue, Balaam, Amalek, Miriam

BALANGKAS

- I. Unang sermon ni Moises: Makasaysayan 1:1-4
  - A. Pambungad na Makasaysayan: 1:1-5
  - B. Pagbabaliktanaw sa paglalakbay mula Horeb hanggang Moab: 1:6-3:29
  - C. Ang panawagan sa bagong henerasyon para panatilihin ang utos: 4:1-40
  - D. Salaysay sa pagbibigay ng bayan na tanggulan: 4:41-43
  - E. Buod ng batas ni Moises: 4:44-49

- II. Ikalawang sermon ni Moises: Legal 5:1-26:19
  - A. Inulit ang sampung utos: 5:7-21

- B. Siya ay nagbabala laban sa imoralidad (23:17); makompromiso (7:1-5); at pangkukulam; 18:9-14
  - C. Inilarawan ni Moises ang Canaan: 8:7-8
  - D. Ginunita niya ang kanyang personal na karanasan sa Dios sa bundok ng Sinai: 9:9-21
  - E. Pinaalalahanan niya sila ng pinansiyal na obligasyon nila sa Dios: 26: 1-19
  - F. Mga Batas tungkol sa pananamit: (22:50); diborsiyo (24:1-4); karapatan ng babae (21:10-17; 22:13-20); at pakikipaglaban (20:1-20) ay ibinigay.
  - G. Ibinuod niya ang plano Ng Dios: 6:23
- III. Ikatlong sermon ni Moises: Prophetic: 27: 1-30:20
- A. Nakasulat na mga batas sa bato, at mga pagpapala at mga sumpa: 27:1-26
  - B. Hula ng mga pagpapala at mga sumpa: 28:1-68
  - C. Pangangaral sa kabanalan: 29:1-30: 20
- IV. Makasaysayang apendise: 31:1-34: 12
- A. Huling pananalita ni Moises at pagtatalaga kay Josue: 31:1-30
  - B. Ang awit at pangaral ni Moises: 32:1-47
  - C. Ang huling salita ng Dios kay Moises: 32: 48-52
  - D. Pangwakas na pagpapala ni Moises sa tribo: 33: 1-29
  - E. Ang kamatayan at libing ni Moises: 34:1-12

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Deuteronomio?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Deuteronomio.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Deuteronomio?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Deuteronomio?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Deuteronomio mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Nang Si Jesus ay tinukso ni Satanas sinipi Niya ang aklat ng Deuteronomio. Paghambingin ang Mateo 4:4 sa Deuteronomio 8:3; Mateo 4:7 sa Deuteronomio 6:16; at Mateo 4:10 sa Deuteronomio 6:13.
2. Ang Deuteronomio ay makasaysayang aklat , subalit ito ay nagtataglay ng apat na mahahalagang mga propesiya:
  - Ang pagpasok ng Israel sa pamumuno ni Josue sa Canaan: 7:2; 9:1-3; 31:3,5
  - Ang kasalanan ng Israel habang nasa Canaan: 31:16-18, 20, 29
  - Ang pagtapon mula sa Canaan: 4:26-28; 7:4; 8:19-20; 28: 36,41,49,50,53,64
  - Ang pagbabalik ng Israel sa Canaan: 4: 29; 30: 1-3,10
3. Pag-aralan ang mga susing salita “gawin”, “panatilihin”, mangilin.” Ang mga ito ay nabanggit ng 177 beses sa Deuteronomio.
4. Ang isa pang susing salita sa aklat na ito ay “ tandaan.” Ito ay madalas ulitin sa buong aklat. Ang mga Israelita ay sinabihan na tandaan:
  - Ang pagbibigay ng Batas: 4:9-10
  - Ang tipan: 4:23
  - Ang nakaraan nilang pagkaalipin: 5:15
  - Ang kanilang pagpapalaya: 7:18
  - Ang pangunguna at probisyon Ng Dios: 8:2-6
  - Mga nakaraang kasalanan: 9:7
  - Paghuhukom Ng Dios : 24:9
  - Ang mga lumang araw: 32:7
5. Ang aklat na ito ay nagtataglay ng awit na maaaring awitin sa panahon ng masidhing paghihirap. Paghambingin ang Deuteronomio 31: 30-32:45 sa Apocalipsis 15:3-4.
6. Ang pangunahing tema ng aklat ng Deuteronomio ay ang kahalagahan ng Salita Ng Dios. Tingnan ang 4:1,2,7,9; 6:7-9; 11:18-21; 27:1-4; 30:11-14; 31:11-12; 32:46-47.
7. Para sa makasaysayang nilalaman ng Levitico, basahin ang Mga Bilang 21:21-22:1 at Deuteronomio 1:1-5

PAMBUNGAD SA MGA AKLAT NG KASAYSAYAN

Ang mga sumusunod na grupo ng mga aklat na ating sisiyasatin ay ang mga aklat ng kasaysayan. Ang mga ito ay ang sumusunod na mga aklat:

Josue: Mga detalye kung paano ang sumunod na lider kay Moises, si Josue, ay nanguna sa mga Israelita tungo sa Lupang Pangako sa Canaan. Nakatala dito ang militar na kampanya at ang paghahati ng lupa sa mga tao.

Mga Hukom: Ang Israel ay tumalikod Sa Dios pagkatapos na si Josue ay namatay. Nakasulat sa aklat na ito ang malungkot na kuwento ng kanilang paulit-ulit na kasalanan at nagtindig Ang Dios ng mga hukom para mailigtas sila sa mga puwersa ng kaaway.

Ruth: Ang kuwento ni Ruth, isang babae na Gentil sa bansang Moab, na nagpasyang maglingkod sa Dios ng Israel. Siya ay naging lola sa tuhod ni David.

I Samuel: Ang aklat na ito ay naka sentro sa tatlong tao: Si Samuel na siyang huling hukom ng Israel; Saul, ang unang hari ng Israel; at si David na sumunod sa masuwaying hari na si Saul.

II Samuel: Ang maluwalhating apatnapung (40) taon na paghahari ni haring David ay nakasulat sa aklat na ito.

I Mga Hari: Ang pangangasiwa ni haring Solomon at ang mga hari sa nahating kaharian sa pangangasiwa ni Ahab sa norte at Jehoshaphat sa timog, ang paksa sa aklat na ito.

II Mga Hari: Ang huling pagbagsak ng Israel at Judah ay sinariwa sa aklat na ito.

I Mga Cronica: Ang paghahari ni David at paghahanda sa pagtatayo ng templo ay nakasulat dito. Ang panahon ng aklat na ito ay kasabay ng aklat ng II Samuel.

II Mga Cronica: Nakasulat sa aklat na ito ang pagpapatuloy ng kasaysayan ng Israel hanggang sa pangangasiwa ni Solomon na nakatuon sa kaharian sa Timog. Ito ay nagtapos sa utos ni Cyrus na pagpapahintulot sa pagbalik ng mga tao sa Babilonia hanggang Jerusalem.

Ezra: Madetalye na nakasulat dito ang pagbabalik ng mga Judio mula sa pagkabilanggo sa Babilonia.

Nehemias: Ang muling pagtatayo ng mga pader sa pangunguna ni Nehemias ay nakasulat sa aklat ni Nehemias. Ang proyektong ito ay nagsimula labingapat (14) na taon pagkatapos magbalik ni Ezra kasama ang mga tao.

Esther: Ang pagpapalaya Ng Dios sa mga Judio sa pamamagitan ni Esther at Mardoceo ang paksa ng aklat na ito.

IKA-SAMPUNG KABANATA

JOSUE

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Josue.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Josue.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Josue.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Josue mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Josue.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Josue

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Magtala ng kasaysayan ng pagsakop sa Canaan

SUSING TALATA: Josue 24:15

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Walang moral at espirituwal na tagumpay na makakamit na walang pakikipaglaban.

PANGUNAHING TAUHAN: Josue, Rahab, Caleb, Achan, Balaam, Eleazar

BALANGKAS

- I. Pagpasok sa Lupa: 1:1-5: 15
  - A. Si Josue ay naatasan: 1:1-9
  - B. Paghahanda sa pagtawid sa Jordan: 1:10-2:24
  - C. Natawid ang Jordan: 3:1-4:24
  - D. Naakupahan ang Gilgal: 5:1-5

- II. Ang pag-aari sa lupa: 6:1-12:24
  - A. Nakuha ang Jerico at Ai: 6:1-8:29
  - B. Ang altar ni Josue: 8:30-35
  - C. Ang pagtanggap sa mga Gabaonita: 9:1-27
  - D. Nasakop ang timog Canaan: 10:1-43

- E. Nasakop ang hilagang Canaan: 11:1-15
  - F. Ang buod ng pagsakop: 11:16-12:24
- III. Pagsakop sa lupa: 13:1-22:34
- A. Ang utos ni Josue: 13:1-7
  - B. Ang tribo ng silangan ay binigyan ng lupa: 13:8-33
  - C. Ang tirbo ng kanluran ay binigyan ng lupa: 14: 1-19:51
  - D. Ang bayang ampunan: 20: 1-9
  - E. Ang bayang para sa Levita: 21: 1-45
  - F. Ang silangang tribo ay bumalik sa kanilang tahanan:22:1-34
- IV. Ang pagpapaalam at kamatayan ni Josue: 23:1-24:33
- A. Kanya silang pinaalalahanan ng kabutihan Ng Dios: 23:3-10
  - B. Kanya silang binalaan tungkol sa pagsuway: 23:11-13
  - C. Kanyang ginunita ang kasaysayang ito: 24:1-13
  - D. Hinamon niya sila na maglingkod Sa Dios: 24:14-18
  - E. Kanyang binuo ang aklat na nagtataglay ng kanyang pangalan: 24:26-28
  - F. Siya ay namatay at umalis tungo sa Langit: 24:29-33

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Josue?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Josue.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Josue?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Josue?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Josue mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

Ang aklat ng Josue at aklat ng Exodo ay maaring paghambingin. Sa Exodo, hinati Ng Dios ang tubig sa Dagat Na Pula para mailabas ang Kanyang mga anak sa pagsakop ng Egipto. Sa Josue, hinati Ng Dios ang tubig sa ilog ng Jordan para madala ang mga anak Niya sa Canaan, ang lupa na pagpapala.

Ibinuod ni Moises ng dalawang aklat sa Deuteronomio 6:23:

“ At kami ay inilabas Niya roon... na Kaniyang ipinasok kami rito.”

IKA-LABINGISANG KABANATA

MGA HUKOM

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mga Hukom.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mga Hukom.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Hukom.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Mga Hukom mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministryo sa aklat ng Mga Hukom.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Samuel

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Makasaysayang pagtatala ng mga nangyari sa pangunguna ng mga hukom pagkatapos ng aklat ng Josue.

SUSING TALATA: Mga Hukom 17:6

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Mayroong banal na batayan ng pagpaparusa para manumbalik ang mga anak ng Dios mula sa kasalanan tungo sa kaligtasan

PANGUNAHING TAUHAN: Mga Hukom (Tingnan ang mga talaan sa balangkas sa ibaba)

BALANGKAS

- I. Pambungad sa panahon ng mga Hukom: 1: 1-2:5
  - A. Ang political na kondisyon mula sa Josue hanggang sa panahon ng mga hukom: 1:1-36
  - B. An kondisyon ng relihiyon mula sa Josue hanggang sa panahon ng mga hukom: 2:1-5

- II. Ang panahon ng mga hukom: 2:6-16:31
  - A. Buod ng kondisyon ng relihiyon ng buong panahon: 2:6-3:6
  - B. Mga talaan ng mga hukom: 3:7-16:31

1. Othniel ng Judah: 3:7-11
2. Eglon ng Benjaminita: 3:12-30
3. Samgar: 3: 31
4. Debora ng Ephraim at Barak ng Naptali: 4:1-5:31
5. Gideon ng Manasseh at Abimelech: 6:1-9:57
6. Tola ng Issachar: 10:1-2
7. Jair ng Gilead: 10: 3-5
8. Jephte ng Gilead: 10:6-12:7
9. Ibzan ng Zebulon: 12:8-10
10. Elon ng Zebulon: 12:11-12
11. Abdon ng Ephraim: 12: 13-15
12. Samson ng Dan: 13: 1-16:31

III. Kasaysayang apendise: 17: 1-21:25

- A. Ang diyus-diyosan ni Michas at ang mga Danita: 17:1-18:31
  1. Si Michas at ang kanyang personal na saserdote: 17: 1-13
  2. Ang mga Danita ay naniwala sa mga diyus-diyosan: 18: 1-31
- B. Ang krimen ng mga Benjaminita at Gibeah at ang kanilang parusa: 19:1-21:25
  1. Ang pagtigil sa Gabao: 19: 1-15
  2. Ang krimen: 19: 16-27
  3. Ang tugon ng Levita: 19:28-29
  4. Ang kalupitan ng Israel: 19:30-20:11
  5. Ang tatlong digmaan: 20:12-21:25

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mga Hukom ?

---

5. Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Hukom.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mga Hukom?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Mga Hukom?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Mga Hukom mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang aklat ng mga Hukom ay direktong kabaliktaran ng aklat ng Josue.

Ang Josue ay nagsasabi ng tagumpay, kalayaan, pananampalataya, pagsulong, pagsunod, espirituwal na pangitain, kagalakan, kalakasan, at pagkakaisa ng mga tribo na mayroong malakas na pamunuan.

Ang mga hukom ay naglalarawan ng pagkatalo, pangaalipin, walang paniniwala, paghahati-hati, pagsuway, pagpapahalaga sa mga makamundo, kalungkutan, kahinaan, at walang pagkakaisa ng mga tribo.

2. Ang Galacia ay nagbigay ng napakahusay na buod ng mga aklat ng Josue at Mga Hukom. Inilalarawan ng Galacia 5:22-26 ang Josue, at 5:17-21 na inilarawan ang Mga Hukom.

3. Ang Mga Hukom ay klasik na halimbawa ng Oseas 8:7 at Galacia 6:7.

4. Ang Mga Hukom 17:6 ay buod ng kondisyon na nangyayari sa Isarel sa panahon ng mga Hukom.

5. Ang kuwento ng pinakamalakas na lalaki sa kasaysayan ay makikita sa Mga Hukom 15.

6. Basahin nag kuwento ng mga sundalo na napatay dahil sa hindi tamang pagbanggit ng salita: Mga Hukom 12

7. Ang Dios ay gumamit ng hindi pangkaraniwang paraan sa aklat ng Mga Hukom. Ginamit Niya :

- Ang isang panundot sa baka : 3:31
- Isang pako: 4:21
- Mga Pakakak: 7:20
- Mga banga: 7:20
- Mga sulo: 7:20
- Isang pangibabaw na bato ng gilingan: 9:53
- Panga ng asno : 15:15

8. Buuin ang sumusunod na tsart habang iyong pinag-aaralan ang patuloy na paulit-ulit na pangyayari sa aklat ng Mga Hukom. Ang unang pagikot (cycle) ay ginawa bilang halimbawa na iyong panunundan:

Ang Ikot ng Mga Hukom

Mga Ikot   3:7-11   3:12-30   4:1-5:31   6:1-8:32   8:33-10:5   10:6-12:15   13: 1-16:31

S
I
N   “Idolatry”

S
E
R
V
I
C
E   8 taon Hari
              ng Mesopotamia

S
U
P
P
L
I
C
A
T
I
O
N   Umiyak sa
              Panginoon

S
A
L
V
A
T
I
O
N   Othoniel sa
              pamamagitan ng giyera

S
I
L
E
N
C
E   40 taon

MGA HUKOM SA ISRAEL

<u>Pangalan</u>	<u>Petsa B.C</u>	<u>Bilang ng Taon</u>
Othoniel	1400-1360	40
Ehud	1360-1280	80
Samgar	1280	1
Debora	1280-1240	40
Gadeon	1240-1200	40
Abimelech	1200-1197	3
Tola	1197-1174	23
Jair	1174-1152	22
Jephthah	1152-1146	6
Ibzan	1146-1138	8
Elon	1138-1128	10
Abdon	1128-1121	7
Samson	1121-1101	20

IKA-LABINGDALAWANG KABANATA

RUTH

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Ruth.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Ruth.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Ruth.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Ruth mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Ruth.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hindi kilala

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Naisulat bilang bahagi ng kasaysayan ng Israel upang ilarawan ang malasakit Ng Dios sa lahat ng tao. Inilarawan din dito ang relasyon Ni Jesus na “kinsman- redeemer”.

SUSING TALATA: Ruth 1:16-17

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Kayang baguhin Ng Dios ang kahirapan ng buhay ng pagpapala.

PANGUNAHING TAUHAN: Noemi (Mara), Elimelech, Mahalon, Chelion, Orpha, Ruth, Boaz, walang pangalan na “kinsman.”

BALANGKAS

I. Moab: 1:1-5

A. Paglalakbay patungong Moab: 1:1-2

1. Nang ang kuwento ay maganap: 1:1
2. Nang sila ay nagtungo sa Moab: 1:1
3. Pagpapakilala sa mga pamilya: 1:2

B. Trahedy sa Moab: 1:3-5

1. Namatay ang asawa ni Noemi: 1:3
2. Nagasawa ang mga anak na lalaki ni Noemi: 1:4
3. Namatay ang mga anak na lalaki ni Noemi: 1:5

II. Ang pagbabalik sa Bethlehem: 1:6-18

- A. Ang plano ni Noemi na bumalik at sabihin sa kanyang mga manulang na bumalik sa kanilang mga sariling bayan: 1:6-9
- B. Ang kanilang pagsamo na manatili: 1:10
- C. Ang sagot ni Noemi: 1:11-13
- D. Ang kanilang tugon: 1:14
- E. Ang deklarasyon ni Ruth: 1:16-18
  - 1. Ayaw niyang iwan si Noemi: 1:16
  - 2. Siya ay tutungo kung saan tutungo si Noemi: 1:16
  - 3. Siya ay maninirahan kung saan maninirahan si Noemi: 1:16
  - 4. Ang bayan ni Noemi ay kanyang magiging bayan: 1:16
  - 5. Ang Dios ni Noemi ang kanyang Dios: 1:16
  - 6. Siya ay mananatiling tapat hanggang kamatayan: 1:17

III. Pagdating sa Behtlehem: 1:19-22

- A. Ang pagtanggap ng siyudad: 1:19
- B. Ang tugon ni Noemi: 1:20-21
- C. Ang panahon ng kanilang pagbalik: 1:22

IV. Si Ruth sa bukid ni Boaz: 2:1-17

- A. Namulot sa bukid: 2:1-3
- B. Mapansin ni Boaz: 2:4-13
- C. Oras ng pagkain kasama ni Boaz: 2:14
- D. Namulot sa pinakamaganda: 2:15-17
- E. Pagbalik mula sa bukid: 2:18-23

V. Ang natatanging plano: 3:1-18

- A. Ang plano ni Noemi: 3:1-5
- B. Ang mga resulta: 3:6-15
- C. Ang pagbabalik kay Noemi: 3:16-18

VI. Ang pagtubos : 4: 1-13

- A. Ang proseso: 4:1-12
- B. Ang pagsasama ni Ruth at ni Boaz:: 4:13-17
- C. Ang pagpapala: 4:14-16

VII. Ang angkanan ni David: 4:17-22

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Ruth?

---

6. Sabihin ang layunin ng aklat ng Ruth.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Ruth?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Ruth?

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Ruth mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Para sa dagdag na impormasyon sa panahon kung kailan nangyari ang aklat ng Ruth , tingnan ang aklat ng Mga Hukom.
2. Si Ruth ay isa sa apat na mga babaeng nabanggit sa angkan Ni Cristo sa Mateo 1. Ang iba ay sina Tamar, Mateo 1:3; Rahab, 1:5; at Bathsheba, 1:6.
3. Nakabalangkas ang obligasyon ng malapit na relasyon ng “kinsman” sa Deuteronomio 25: 5-10. Ang mga batas tungkol sa ari-arian na walang pangalan ang “kinsman” na tinutukoy ay ibinigay sa Levitico 25:23.

Para makatubos ang “kinsman” dapat maabot niya ang tiyak na kinakailangan:

- Dapat siya ay malapit na “kinsman” (kamag-anak)
- Dapat nakahanda siyang tumubos.
- Dapat may kakayahan siyang tumubos.
- Dapat siya mismo ay malaya.
- Dapat mayroon siyang halaga sa pagtubos.

Naabot ni Boaz ang lahat ng mga ito para kay Ruth. Nakamit Ni Jesus ang lahat ng kinakailangan ng isang manunubos para matubos ang makasalanang tao.

4. Pag-aralan ang katangian ni Ruth:
  - Mapagmahal, “committed” : 1:16-17
  - Hindi natitinag: 1:18
  - Mapagpakumbaba: 2:2
  - Mahinahon: 2:14
  - May pananagutan: 2:18-19
  - Matapat: 2:23
  - Masunurin: 3:5
  - Nagpapasakop: 3:10
  - Nakatuon sa pangwalang-hanggang mga bagay: 3:10
  - May pakialam sa masamang iisipin ng iba: 3:14
  - Matiyaga: 3:18

IKA-LABINGTATLONG KABANATA

I AT II SAMUEL

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng mga aklat ng I at II Samuel.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat.
- Sabihin ang layunin ng aklat.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng I at II Samuel mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa mga aklat ng I at II Samuel.

MAY-AKDA: Samuel

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Ipagpatuloy ang pagtatala ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga Anak

SUSING MGA TALATA: I Samuel 15:22-23

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang pagsunod Sa Dios ay higit na mahalaga kay sa pagsasakripisyo.

PANGUNAHING TAUHAN: Samuel , Elkanah, Hannah, Eli , David, Goliath, Saul, Jonathan, Michal, Abigail

BALANGKAS

- I. Samuel: Ang huli sa mga Hukom: 1: 1-7:17
  - A. Ang kapanganakan at pagkabata ni Samuel: 1:1-2:10
  - B. Ang pagtanggap kay Eli at ang tawag ni Samuel: 2:11-3:21
  - C. Ang arko sa kalagitnaan ng mga Filisteo: 4:1-7:1
  - D. Ang mga gawain ni Samuel bilang hukom: 7:2-17

- II. Saul: Ang una sa mga hari: 8:1-15:35
  - A. Ang paghingi ng hari ng Isarel: 8:1-22
  - B. Ang pagpili kay Saul: 9:1-11:15
  - C. Ang pagpapaalam ni Samuel: 12:1-25
  - D. Ang pakikipagdigma ni Saul laban sa mga Filisteo: 13:1-14:52
  - E. Ang pagsuway at pagtanggap ni Saul: 15:1-35

III. Si Saul at David: 16:1-31:31

- A. Ang tawag at pagbuhos ng langis kay David: 16: 1-23
- B. Ang tagumpay ni David laban kay Goliath: 17:1-58
- C. Ang pagtakas ni David kay Saul: 18:1-20:42
- D. Ang paglalagalag ni David: 21: 1-30:31
- E. Ang pagkamatay ni Saul: 31:1-13

II SAMUEL

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Samuel

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Ipagaptuloy ang pagtatala ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga Anak

SUSING MGA TALATA: II Samuel 7:22-23

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ginagawa Ng Dios ang Kanyang plano sa pamamagitan ng mga masunurin sa Kanya sa kabila ng mga kahinaan ng tao.

PANGUNAHING TAUHAN: David, Uriah, Bathsheba, Nathan, Absalom, Abner, Isboshet, Joab

BALANGKAS

- I. Ang mga tagumpay ni David: 1:1-10:19
  - A. Ang panaghoy ni David kay Saul at Jonathan: 1:1-27
  - B. Si David ay ginawang hari ng Judah: 2:1-7
  - C. Itinatag ni David ang pagkakaisa ng bansa at ng relihiyon: 2:8-6:23
  - D. Ang tipan ni David: 7:1-29
  - E. Ang pananakop ni David: 8:1-10:19
- II. Ang mga kaguluhan ni David: 11:1-24:25
  - A. Ang kasalanan at pagsisisi ni David: 11:1-12:31
  - B. Ang krimen nina Amnon at Absalom: 13:1-18:33
  - C. Ang panunumbalik ni David sa kapangyarihan: 19:1-20:26
  - D. Ang taggutom at paghihiganti ng mga Gabaonita: 21:1-14
  - E. Ang mga bayani sa pakikipaglaban sa mga Filisteo: 21:15-22
  - F. Ang awit at huling mga salita ni David: 22:1-23:7
  - G. Ang mga bayani ni David: 23:8-39
  - H. Ang sensus at parusa ni David: 24:1-25

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng I at II Samuel?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng I Samuel.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng I Samuel?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng I Samuel.

---

5. Isulat ang Susing Mga Talata ng I Samuel mula sa memorya.

---

6. Sabihin ang layunin ng aklat ng II Samuel.

---

7. Para kanino isinulat ang aklat ng II Samuel?

---

8. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng II Samuel.

---

9. Isulat ang Susing Mga Talata ng II Samuel mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Sa I Samuel nakasulat ang pagbabago ng Israel mula sa pangunguna Ng Dios (kung saan Ang Dios ang direktong nangunguna sa pamamagitan ng mga saserdote at mga pinuno ng militar) tungo sa monarkiya (ang pangunguna ng iba't ibang mga hari).
2. Ang I Samuel 15: 22-23 ang isa sa pinakadakilang mga talata tungkol sa pagsunod.
3. Ang I Samuel 16:7 ang isa sa pinakadakilang talata tungkol sa tutoong kahalagahan ng tao.
4. Sa I Samuel 17:4 inilarawan ang pinakamataas na tao.
5. Sa I Samuel 18:1 nakasulat ang isa sa pinakamagandang pagkakaibigan na natala sa Biblia.
6. Sa I Samuel nakasulat ang una sa maraming pakikipagusap ng mga tao na lumisan na sa lupa dahil sa kamatayan. Tingnan ang I Samuel 28; Lucas 16:23-31; Apocalipsis 6:9-10 at 7:9-10
7. Si Samuel ang nagumpisa ng unang eskuwelahan ng Biblia na nakasulat sa Biblia. Ang mga ito ay nasa Gilgal, Jericho, at Bethel. Tingnan ang I Samuel 10:10; I Mga Hari 18:31; II Mga Hari 2:3,5; 6:1-2.
8. Sa II Samuel nakasulat ang mahalagang batas ng paghahasik at pag-aani sa espirituwal na mundo. Pagkatapos ng panalangin ng pagsisisi ni David (Mga Awit 51) pinatawd siya Ng Dios sa kanyang pakikiapid at pagpatay (II Samuel 11). Subalit umani rin si David ng kalungkutan mula sa kanyang mga ginawa. Kasama sa pag-aani ang kamatayan ng lalaking sanggol na kanyang anak, ang paghalay ng anak na babae ng kanyang sariling kapatid na lalaki, ang pagpatay sa kapatid na lalaki, at ang paghihimagsik ng kanyang paboritong anak na lalaki na sa bandang huli ay napatay ng isang puno ng militar.
9. Iba pang prinsipyo na itinuro sa II Samuel . Ang prinsipyo sa paggawa ng kalooban Ng Dios sa paraan Niya. Kalooban Ng Dios para kay David ang maibalik ang kaban sa Banal na Siyudad. Ang paraan Ng Dios ay saserdote ang magdadala nito. Sa una hindi sinunod ni David at ang resulta ay kalungkutan at pagkamatay (6:1-7). Mahalaga na magtugma ang kalooban Ng Dios sa paraan Ng Dios.

IKA-LABINGAPAT NA KABANATA

I AT II MGA HARI

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng I at II Mga Hari.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat.
- Sabihin ang layunin ng bawat aklat.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng I at II Mga Hari mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng I at II Mga Hari.

MAY-AKDA: Hindi Kilala. Posibleng si Jeremias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Ipagpatuloy ang pagtatala ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga anak, Israel.

SUSING MGA TALATA: I Mga Hari 19:18

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang pagkompromiso ay maaaring madali subalit palagi itong may malaking kabayaran sa huli.

PANGUNAHING TAUHAN: David, Solomon, mga hari sa Juda at Israel (tingnan ang tsart ng mga hari), Nabath, Ahab, Elias, Eliseo.

BALANGKAS

- I. Ang paghahari ni Haring Solomon: 1:1-11:43
  - A. Ang pagpahid ng langis sa kanya upang maging hari: 1:1-53
  - B. Ang hamon ni David kay Solomon at ang kamatayan ni David: 2:1-46
  - C. Si Solomon ay nag-asawa at pumili ng karunungan: 3:1-28
  - D. Ang pangagasiwa ni Solomon: 4:1-34
  - E. Ang pagtatayo ng templo ni Solomon: 5:1-8:66
  - F. Ang kayamanan at kabantugan ni Solomon: 9:1-10:29
  - G. Ang kasalanan ni Solomon: 11: 1-43

- II. Ang pangangasiwa ng mga hari ng Juda at Israel: 12: 1-22:53; at ang pagpapatuloy sa II Mga Hari. (Tingnan ang tsart ng mga hari)
  - A. Ang pagpipilit ni Roboam: 12:1-33

- B. Ang mga Hari ng Juda: Roboam hanggang kay Josaphat: 13: 1-22:53
- C. Ang mga Hari ng Israel: Jeroboam hanggang kay Ochozias: 13:1-22:53
- D. Ang ministeryo ni propeta Elias sa Israel: 17: 1-22:53

II MGA HARI

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Posible si Jeremias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Ipagpatuloy ang pagtatala ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga anak, Israel.

SUSING MGA TALATA: II Mga Hari 2:9-10

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang mga kaharian sa mundong ito ay pansamantala: Ang mga ito ay titindig at babagsak sa ilalim ng kapangyarihan Ng Dios.

PANGUNAHING TAUHAN: Mga hari ng Israel at Judah.

BALANGKAS

- I. Ang ministeryo ni Eliseo at pagpapatuloy ng mga talaan ng mga hari ng Israel: 1:1-10:36
- II. Ang mga talaan ng mga hari ng Israel at Judah: 11:1-17: 41
Pagpapatuloy ng mga talaan mula sa I Mga Hari. (Tingnan ang tsart ng mga hari.)
- III. Ang pangangasiwa ng mga hari sa Judah: Ezechias hanggang kay Sedecias: 18:1-25:30
(Tingnan ang tsart ng mga hari.)

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng I at II Mga Hari?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng I Mga Hari.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng I Mga hari?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng I Mga Hari.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng I Mga Hari mula sa memorya.

---

6. Sabihin ang layunin ng aklat ng II Mga Hari.

---

7. Para kanino isinulat ang aklat ng II Mga Hari?

---

8. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng II Mga Hari.

---

9. Isulat ang Susing Mga Talata ng II Mga Hari mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang I Mga Hari ay talaan ng pagkakabuwag ng labingdalawang (12) tribo ng Israel. Ang Ika-pitong kabanata ng Apocalipsis ay naglalarawan ng panghinaharap na pagkakaisa ng mga tribong ito. Ang tsart sa bahaging ito ay buod ng mga impormasyon tungkol sa nahating kaharain ng Israel at Juda. Ang mapa ay magpapakita ng mga paghahati ng teritoryo.
2. Si Haring Solomon ang pangunahing tauhan sa aklat ng I Mga Hari , ang sumulat ng Mga Kawikaan, Ecclesiastes, at Ang Awit ng Mga Awit. Iyong pag-aaralan ang mga aklat na ito sa hinaharap.
3. Ang sumusunod na tsart ng mga hari ng Israel at Juda ay makatutulong sa iyong pag-aaral ng mga aklat ng Mga Hari at Mga Cronica.

MGA HARI NG ISRAEL

<u>Pangalan ng Hari</u>	<u>Mga Taon ng Paghahari</u>	<u>Petsa B.C.</u>	<u>Reperensiya</u>
Jeroboam	22	976-954	I Mga Hari 11: 26-14:20
Nadab	2	954-953	I Mga Hari 15:25-28
Baasa	24	953-930	I Mga Hari 15:27-16:7
Ela	2	930-929	I Mga Hari 16:6-14
Zimri	(7 araw)	929	I Mga Hari 16:9-20
Omri	12	929-918	I Mga Hari 16:15-28
Achab	21	918-898	I Mga Hari 16:28-22:40
Ochozias	1	898-897	I Mga Hari 22:40- II Mga Hari 1:18
Joram	11	897-885	II Mga Hari 3:1-9:25
Jehu	28	885- 857	II Mga Hari 9:1-10:36
Joachas	16	857-841	II Mga Hari 13:1-9
Joas	16	841-825	II Mga Hari 13: 10-14:16
Jeroboam II	40	825-773	II Mga Hari 14:23-29
Zacharias	1/2	773-772	II Mga Hari 14:29-25:12
Sallum	(1 buwan)	772	II Mga Hari 14:29-25:12
Manahem	10	772-762	II Mga Hari 15: 10-15
Pekaia	2	762-760	II Mga Hari 15: 14-22
Peka	20	760-730	II Mga Hari 15:27-31
Oseas	9	730-721	II Mga Hari 15:30-17:6

MGA HARI NG JUDA

<u>Pangalan ng Hari</u>	<u>Mga Taon ng Paghahari</u>	<u>Petsa B.C.</u>	<u>Reperensiya</u>
Roboam	7	976-959	I Mga Hari 11:42-14:31
Abiam	3	959-956	I Mga Hari 14:31-15:8
Asa	41	956-915	I Mga Hari 15:8-24
Josaphat	25	915-893	I Mga Hari 22:41-50
Joram	8	893-886	II Mga Hari 8:16-24
Ochozias	1	886-885	II Mga Hari 8:24:9:29
Athalia	6	885-879	II Mga Hari 11:1-20
Joas	40	879-840	II Mga Hari 11:1-12:21
Amasias	29	840-811	II Mga Hari 14:1-20
Azarias (Uzziah)	52	811-759	II Mga Hari 15:1-7
Jotham	18	759-743	II Mga Hari 15:32-38
Achaz	19	743-727	II Mga Hari 16:1-20
Ezchias	29	727-698	II Mga Hari 18:1-20:21
Manases	55	698-643	II Mga Hari 21:1-18
Amon	2	643- 640	II Mga Hari 21:19-26
Josias	31	640-609	II Mga Hari 22:1-23:30
Joachaz	(3 buwan)	609	II Mga Hari 23:31-33
Joacim	11	609-597	II Mga Hari 23: 34-24:5
Joachin	(3 buwan)	597	II Mga Hari 24:6-16
Sedecias	11	597-586	II Mga Hari 24:17-25:30

Buod na Tsart ng Nahating Kaharian

Israel 933-722 B.C.

Ibang pangalan

Ang Sampung Tribo
Ang Hilagang Kaharian
Samaria/Ephraim

Ang Nangungunang Pamilya

Siyam na dinastiya o nangungunang pamilya
Labingsiyam na mga hari (Lahat ay masasama)
Isang nagpakamatay/ Pitong pinatay

Panahong Itinagal:

211 taon

Pagkabihag:

Pinarusahan sa pagkabilanggo sa Assyria
Nangalat sa mga bansa

Teritoryo:

Mahigit sa 2/3 ng Canaan
Ang pinakamagandang bahagi

Relihiyon:

Tinalikuran ang itinakdang paraan Ng Dios ng pagsamba
Sumamba sa gintong guya sa buong kasaysayan
Idinagdag ang pagsamba kay Baal at Asherah sa panahon
ng pangangasiwa ni Ahab

Juda 933-586 B.C.

Ibang pangalan

Ang Dalawang Tribo
Ang Timog na Kaharian
Ang Tahanan ni David

Ang Nangungunang Pamilya

Isang dinastiya (David)
Dalawampung mga hari (Maraming mabuti)
Limang pinatay

Panahong Itinagal:

347 taon

Pagkabihag:

Dinala sa Babilonia
Bumalik pagkatapos ng 70 taon
Muling itinatag ang Jerusalem
at templo
Hindi nabawi ang kalayaan

Teritoryo:

Kulang sa 1/3 ng Canaan
Ang templo at Jerusalem

Relihiyon:

Idinagdag ang diyus-diyosan
sa pagsamba
Madalas magbago
Mga hari na may takot sa Dios

IKA-LABINGLIMANG KABANATA

I AT II MGA CRONICA

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng I at II Mga Cronica.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang mga aklat na ito.
- Sabihin ang layunin ng bawat aklat.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng I at II Mga Cronica mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng I at II Mga Cronica.

I MGA CRONICA

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hindi Kilala. Posibleng si Ezra

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Pagtala ng kasaysayan ng relihiyon ng Juda.

SUSING TALATA: I Mga Cronica 29:11

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Kung Ang Dios ay naitataas ang Kanyang mga anak ay mapagpapala.

PANGUNAHING TAUHAN: Haring David, Solomon

BALANGKAS

I. Ang talaan ng henerasyon mula kay Adan hanggang kay David: 1:1-9:44

- A. Mula kay Adan hanggang kay Jacob: 1:1-2:2
- B. Mula kay Jacob hanggang kay David: 2:2 –9:44

II. Kasaysayan ni Haring David: 10: 1-29:44

- A. Ang kamatayan ni Haring Saul: 10: 1-14
- B. Ang pagkabihag ng Zion at ang mga bayani ni David: 11:1-12:40
- C. Ang masaganang paghahari ni David: 13:1-22:1
- D. Ang nagawa ni David na may kinalaman sa relihiyon: 22:2-29:30

II MGA CRONICA

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hindi kilala. Posible si Ezra

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Pagtatala ng kasaysayang ng relihiyon ng Juda.

SUSING TALATA: II Mga Cronica 7:14

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang mga pagpapala Ng Dios ay darating kung tayo ay magpapakumbaba at hahanapin Siya.

PANGUNAHING TAUHAN: Haring Solomon at ang mga sumunod sa kanya mula kay Roboam hanggang kay Sedecias. (Tingnan ang tsart ng mga hari ng Juda.)

BALANGKAS

- I. Kasaysayan ni Haring Solomon: 1:1-9:31
  - A. Ang kayamanan at karunungan ni Solomon: 1:1-17
  - B. Ang gusali at pagtatalaga ng templo ni Solomon: 2:1-7:22
  - C. Ang iba't ibang gawain ni Solomon: 8:1-9:28
  - D. Ang kamatayan ni Solomon: 9:29-31

- II. Ang kasaysayan ng mga hari ng Juda: 10:1-36:23
  - A. Mga hari mula kay Roboam hanggang kay Sedecias: 10:1-36:21
(Para sa madetalyeng pag-aaral ng mga haring ito , tingnan ang tsart ng mga hari ng Juda sa susunod na kabanata.)

  - B. Ang utos ni Ciro: 36:22-23

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng I at II Mga Cronica?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng I Mga Cronica.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng I Mga Cronica?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng I Mga Cronica.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng I Mga Cronica mula sa memorya.

6.Sabihin ang layunin ng aklat ng II Mga Cronica

---

7. Para kanino isinulat ang aklat ng II Mga Cronica

8.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng II Mga Cronica

---

9. Isulat ang mga Susing Talata ng II Mga Cronica mula sa memorya

---

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Kahit maraming pagkakatulad ng mga bagay sa aklat ng II Samuel, Mga Hari, at ang Mga Cronica, ang bawat aklat ay naisulat para maabot ang tiyak na layunin.

Halimbawa, ang II Samuel at I at II Mga Hari ay nagpapakita ng kasaysayang political ng parehong Israel at Juda. Sa I at II Cronica ang madetalyeng kasaysayan ng relihiyon ng Juda lamang ang ipinakita.

Ang II Samuel at I at II Mga Hari ay nakatuon sa mga tagapanguna at mga propeta ng panahon. Ang I at II Cronica ay nakatuon sa mga saserdote at templo.

Habang iyong madetalyeng pinag-aaralan ang mga aklat na ito, hanapin ang mga pagkakaiba ng binigyang pansin ng mga material na naulit.

2. Ang II Cronica ay aklat ng mga “revivals”. Dakilang “revivals” ang nangyari sa ilalim ng pangunguna ni:

- Asa:	II Cronica 15
- Josaphat:	II Cronica 20
- Joas:	II Cronica 23-24
- Ezechias:	II Cronica 29-31
- Josias:	II Cronica 35

3. Mga Susing salita sa Mga Cronica na tatakan mo sa iyong Biblia:
  - tahanan
  - kaban
  - tipan
  - iyak (umiyak)
  - hanapin (nahanap)
  - puso
  - manalangin (panalangin, nanalangin)
  - propeta (mga propeta)
4. Maraming mga aralin tungkol sa panalangin at paghanap Sa Dios ang matutuhan sa mga aklat na ito. Pagbalik-aralan ang iyong natutuhan sa paggawa ng susing mga salita. Pag-aralan nang higit ang II Cronica 6.
5. Ano ang iyong natutuhan sa mga tagumpay at pagkabigo ng mga taong katulad nina Josaphat, Ezechias at Uzziah?

IKA-LABINGANIM NA KABANATA

EZRA

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Ezra.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Ezra.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Ezra.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Ezra mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Ezra.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Ezra

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Talaan ng pagbabalik ng Israel mula sa pagkakatapon at pagtatayong muli ng templo ng Jerusalem.

SUSING TALATA: Ezra 6:16

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang pagbabalik at pagpapanumbalik ay pangunahing prinsipyo ng pagsisisi.

PANGUNAHING TAUHAN: Ezra, Jeshua, Zorobabel, Ciro, Haggai, Zechariah, Artajerjes

BALANGKAS

- I. Pagpapanumbalik sa ilalim ni Zorobabel: 1:1-6:22
  - A. Ang unang pagbalik mula sa pagkatapon: 1:1-2:70
    1. Ang utos ni Ciro: 1:1-11
      - (a) Ang sulat ng kautusan: 1:2-4
      - (b) Ang nais ng mga tao: 1:5-11
    2. Talaan ng mga bumalik mula sa Babilonia: 2:1-70
  - B. Ang panunumbalik ng pampublikong pagsamba: 3:1-6:22
    1. Ang muling pagtatayo ng templo: 3:1-6:15
      - (a) Muling ginanap ang pagsamba sa Jerusalem: 3:1-7
      - (b) Paggawa ng templo: 3:8-13
      - (c) Sinubukan na hadlangan ni Satanas ang paggawa.: 4:1-24

- (d) Dumating ang mga propeta para tumulong: 5:1-2
  - (e) Ang mga tanong ng gobernador: 5:3-5
  - (f) Ang sulat ni Dario: 5:6-17
  - (g) Ang paghahanap: 6:1-12
  - (h) Ang tugon ni Tanai: 6:13-15
2. Ang pagtatalaga ng templo: 6: 16-22

II. Ang pagbabago sa ilalim/ pangunguna ni Ezra: 7:1-10:44

- A. Ang Ikalawang Pagbabalik mula sa “Exiles”7:1-8:36
  - 1. Ang karanasan at paghahanda ni Ezra: 7:1-10
  - 2. Ang sulat ni Artajerjes: 7:11-26
  - 3. Ang tugon ni Ezra: 7:27-28
- B. Pagtutuwid sa masamang lipunan: 9:1-10:44
  - 1. Ang pakikipagkompromiso ng mga anak Ng Dios: 9:1-2
  - 2. Ang pamamanhik ni Ezra: 9:3-15
  - 3. Ang mga tao ay nagkaroon ng kombiksiyon: 10:1-8
  - 4. Pag-amin at pagsisisi: 10:9-16
  - 5. Ang mga talaan ng mga nagkasala: 10:18-44

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Ezra?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Ezra.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Ezra?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Ezra.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Ezra mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Basahin ang Mga Awit 137. Nakasulat sa kabanatang ito ang kalungkutan ng mga anak Ng Dios habang sila ay naglalakbay mula sa Jerusalem hanggang sa pagkabihag sa Babilonia. Basahin ang Mga Awit 126 na naglalarawan ng kagalakan ng pagbalik sa Jerusalem mula sa pagkabihag.

2. Ang nahating mga kaharian ng Israel at Juda ay parehong nabihag ng mga kaaway. Ang Israel ay nabihag ng Assyria noong 721 B.C. Ang Juda ay nabihag naman ng Babilonia noong 606 B.C. Ang pagbabalik ng mga anak Ng Dios sa Jerusalem mula sa pagkabihag ay ang mga sumusunod:

536 B.C. Si Zorobabel at 42,360 mga Judyo, 7,337 na mga alipin, 200 mangaawit, 736 mga kabayo, 245 mga mola, 435 mga kamelyo, 6,720 mga asno, at 5,400 mga ginto at pilak na sisidlan.

457 B.C. Si Ezra at 1,754 na mga lalaki, 100 “talents” ng ginto, 750 “talents” ng pilak. Hindi natala kung ang mga babae at mga bata ay kasama sa grupong ito na bumalik mula sa “exiles”.

444B.C. Si Nehemias, kasama ang mga bantay na арми, para gawin at palakasin ang Jerusalem.

3. Mayroong tatlong biyahe sa pagkabihag ng Babilonia. Sa Ezra ay mayroong tatlong paglalakbay pabalik sa Lupang Pangako.

Tatlong mga biyahe tungo sa Babilonia:

- Sa panahon ni Daniel: 606 B.C.
- Sa panahon ni Ezekiel: 597 B.C.
- Sa panahon ni Haring Sedecias: 586 B.C.

Tatlong mga biyahe tungo sa kalayaan:

- Sa pangunguna ni Zorobabel at Josue: 538 B.C.
- Sa pangunguna ni Ezra: 456 B.C.
- Sa pangunguna ni Nehemias: 446 B.C.

IKA-LABINGPITONG KABANATA

NEHEMIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Nehemias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Nehemias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Nehemias.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Nehemias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Nehemias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Nehemias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Pagpapatuloy ng kasaysayang ng Israel. Talaan ng muling pagtatayo ng pader ng Jerusalem.

SUSING TALATA: Nehemias 6:3

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Walang pagkakataon kung walang oposisyon. Ang pananampalatayang walang gawa ay patay.

PANGUNAHING TAUHAN: Nehemias, Sanballat, Gesem, Gashmu, Shemiah, Tobiah, Hananiah, Ezra, Artajerjes

BALANGKAS

H. Pambungad: 1:1-11

- A. Masamang balita buhat sa Jerusalem: 1:1-3
- B. Ang tugon ni Nehemias: 1:4-11

II. Paghahanda para sa gawain: 2:1-20

- B. Kasama ng Hari: 2:1-8
- C. Kasama ng Gobernador: 2:9-10
- D. Sa Jerusalem: 2:11-15
- E. Kasama ang mga pinuno ng mga tao: 2:15-20

- III. Panunumbalik ng mga pader: 3:1-6:19
- A. Mga talaan ng mga manggagawa at organisasyon: 3:1-32
- B. Ang panlabas at panloob na mga oposisyon: 4-6:14
1. **Panlabas na oposisyon:**
    - (a) Direktong pagpuna: 2:19
    - (b) Panlilibak at paghamak: 4:1-3
    - (c) Maling paratang: 6:5-7
    - (d) Pag-atake sa panahon ng kahinaan: 4:6
    - (e) Aliwan: 6:2
    - (f) Popular na impluwensiya: 6:2
    - (g) Mga banta, takot: 6:5-9
    - (h) Kompromiso: 5:14-19
    - (i) Pagkikipaglaban, maantala: 4:8
    - (j) Sabwatan: 4:8; 6:2
  2. **Panloob na oposisyon:**
    - (a) Pagkasira ng loob: 4:10-11
    - (b) Pag-aaway: 5:1-19
    - (c) Mahinang mananampalataya: 4:12
    - (d) Oposisyon ng mga pinuno ng relihiyon: 3:5
    - (e) Bulaang propeta ng Dios: 6:10-13
- C. Ang pagkabuo ng pader: 6:15-19
- IV. Pamamahala at sensus: 7:1-73
- A. Ang pamamahala sa siyudad ay naitatag: 7:1-4
- B. Sensus sa mga bumalik mula sa “exiles”: 7: 5-73
- V. Pagpapabuti sa relihiyon sa pamamagitan ni Ezra at Nehemias: 8:1-13:31
- A. Pagbabasa ng Batas: 8:1-8:18
- B. Pag-amin ng kasalanan at panalangin: 9:1-37
- C. Pagbabago ng tipan: 9:38-10:39
- D. Mga talaan ng residente: 11:1-12:26
- E. Pagtatalaga ng pader: 12:27-47
- F. Ang reporma ni Nehemias: 13:1-31

Mga Inspirasyon na Salawikain

Ang sampung inspirasyon na mga salawikain ni Nehemias:

- Ang mabuting kamay ng aking Dios ay nasa akin: 2:8
- Magsitindig tayo at gumawa: 2:18
- Pasantaganain tayo Ng Dios ng Langit: 2:20
- Ang mga tao ay may pag-iisip na magtrabaho: 4:6
- Alalahanin Ang Panginoon at lumaban: 4:14

- Ang Dios ang lalaban para sa atin: 4:14
- O Dios, palakasin mo ang aking mga kamay: 6:9
- Ang mga gawang ito ay gawa ng ating Dios: 6:16
- Ang kagalakan sa Panginoon ang ating kalakasan: 8:10
- Alalahanin, o Dios ko: 13:29,31

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Nehemias?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Nehemias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Nehemias?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Nehemias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Nehemias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang gawa Ng Dios ay palaging makakaranas ng panloob at panlabas na oposisyon mula sa tao o kay Satanas. Sa iyong pag-aaral ng aklat ni Nehemias, gumawa ng talaan ng iba't ibang pag-atake ng kaaway para mapigilan ang gawa Ng Dios.
2. Ang tarangkahan ng pader sa palibot ng Jerusalem ay uri ng buhay Kristiyano. Ang ibig sabihin nito kahit nga ang mga ito ay aktuwal na tarangkahan, ang mga ito ay simbolo rin ng espirituwal na katotohanan:

<u>Pangalan ng Tarangkahan</u>	<u>Sumasagisag</u>	<u>Mga Reperensiya</u>	
		<u>Nehemias</u>	<u>Iba pa</u>
Pintuang Tupa	Ang Krus	3:1	Juan 10:11
Pintuang Isda	Pagabot sa kaluluwa	3:3	Mateo 4:19
Dating pintuan	Lumang pagkatao	3:6	Roma 6:1-23
Pintuang Libis	Pagdurusa at pagsubok	3:13	II Corinto 1:3-5
Pintuang Tapunan	Gawa ng laman	3:14	Galacia 5:16-21
Pintuang Bukal	Espiritu Santo	3:15	Juan 7:37-39
Pintuang Tubig	Gawa Ng Dios	3:26	Juan 4:10-14
Pintuang Kabayo	Pakikipaglaban ng Mananampalataya	3:28	Efeso 6:10-17
Pintuang Silangan	Pagbabalik Ni Jesus	3:29	Ezekiel 43:1,2
Pintuang Hammiphead	Ang paghuhukom Ni Jesus	3:31	I Corinto 3:9-15; II Corinto 5:10

IKA-LABINGWALONG KABANATA

ESTHER

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Esther.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Esther.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Esther.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Esther mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Esther.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hindi kilala

PARA KANINO: Sa mga Judio na nangalat sa buong Persia

LAYUNIN: Pagpapatuloy ng kasaysayan ng Israel. At muling bilangin ang tulong ng Dios sa Kanyang mga anak.

SUSING TALATA: Esther 4:14

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Kinakatagpo Ng Dios ang mga krisis ng buhay sa pamamagitan ng tao na Kanyang inilaan.

PANGUNAHING TAUHAN: Esther, Vasthi, Aman, Mardocheo, Assuero

BALANGKAS

I. Pambungad: 1:1-22

- A. Ang malaking pista: 1:1-9
- B. Problema ng pamilya: 1:10-12
- C. Maharlikang utos: 1:13-22

II. Ang bagong reina: 2:1-21

- A. Ang paghahanap ng reina: 2:1-4
- B. Si Esther ay sumali sa paligsahan: 2:5-11
  1. Ang “background “/ pinagmulan ni Mardocheo: 2:5-6
  2. Ang “background”/ pinagmulang\ ni Esther: 2:7

- C. Si Esther sa pangangalaga ni Hegai: 2:8-11
- D. Ang babaeng iniharap sa hari: 2:12-14
- E. Si Esther ang napiling reina: 2:15-17
- F. Ang piging para kay Esther: 2:18
- G. Ang lihim ni Esther: 2:19

III. Dalawang babae, dalawang masamang balak: 2: 21-3:15

- A. Ang masamang balak ay pinabagsak ni Mardocheo: 2:22-23
  - 1. Si Mardocheo sa pintuan ng hari: 2:22-23
  - 2. Sinira ni Mardocheo ang masamang balak: 2:21-22
  - 3. Ibinitin ang dalawang kriminal: 2:23
- B. Ang pagtaas sa ranggo at masamang balak ni Aman: 3:1-15
  - 1. Si Aman ay naitaas ang ranggo sa lahat ng ibang prinsiphe: 3:1
  - 2. Ang problema sa pagitan nina Aman at Mardocheo: 3:2-6
  - 3. Ang masamang balak na paghihiganti ni Aman: 3:7-15

IV. Ang kawalan ng pag-asa at pagpapalaya: 4:1-7:10

- A. Kawalan ng pag-asa ng mga Hudyo: 4:1-3
- B. Kawalan ng pag-asa ng Reina: 4:4-9
- C. Ang plano ng paglaya: 4:10-5:14
  - 1. Ang plano: 4:10-17
  - 2. Sa harapan ng Hari: 5:1-3
  - 3. Paanyaya sa piging: 5:4-8
  - 4. Ang pagmamataas ni Aman: 5: 9-14
- D. Ang paggalang Kay Mardecheo: 6: 1-14
  - 1. Pagbabasa ng Hari: 6:1-3
  - 2. Paghingi ni Aman ng payo : 6: 4-5
  - 3. Ang pagmamataas na tugon ni Aman: 6:6-9
  - 4. Ang kahihyan ni Aman sa pagbibigay galang kay Mardocheo: 6:10-12
  - 5. Ang tugon ng pamilya at mga kaibigan ni Aman: 6:13-14
- E. Ang piging ni Esther: 7:1-6
- F. Pinarusahan si Aman: 7: 7-10

V. Ang bagong kaayusan sa kaharian: 8:1-10:3

- A. Ang bagong hiling ng hari: 8:1-14
- B. Itinaas si Mardocheo: 8:15-17
- C. Paglaya ng mga Hudyo: 9:1-11
- D. Nasira ang tahanan ni Aman: 9:12-14
- E. Ang Pista ng Purim: 9: 15-32
- F. Ang pagkatawan ni Mardocheo: 10:1-3

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Esther?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Esther.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Esther?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Esther.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Esther mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang pinakamahabang talata sa Biblia ay Esther 8:9. Ito ay may 90 na mga salita sa salin ng Ingles King James.
2. Pansinin ang pagkakaiba ng aklat ng Ruth at Esther:
  - Si Ruth ay Hentil na namuhay kasama ng mga Hudyo.
  - Si Esther ay Hudyo na namuhay kasama ng mga Hentil.
  - Ang asawa ni Ruth ay Hudyo.
  - Ang asawa ni Esther ay Hentil.

Ang kinalabasan ng parehong kuwento ay dulot ng gabing pagtatagpo:

- Si Ruth ay nakipagusap kay Boaz: Ruth 3:8-13
  - Si Aman ay nakipagusap sa hari: Esther 6:1-10
3. Pag-aralan si Aman bilang uri ni Satanas:
    - Higit sa lahat ng prinsipal: 3:1
    - Puno ng poot: 3: 5
    - Puno ng suklam: 3:6
    - Mangwawasak: 3:6
    - Kaaway: 3:10
    - Materyaloso: 3:8,9,11; 4:7
    - Manggugulo: 3:15
    - Mandarambong ng mga buwis: 3:13
    - Walang makatatakas: 4:13
    - Taong puno ng galit: 5:9
    - Mapagmataas: 5:11-12:6:6-9
    - Walang halaga: 5:13; 6:12
    - Nagpaplano ng kasamaan: 3:1-15; 5:14:6:4
    - Kagalit at kaaway: 7:6
    - Imoral: 7:8
    - Masamang pag-iisip: 9: 25
    - Takot sa harapan ng Hari: 7:6
    - Mahuhulog/ mapapahiya/ sa harapan ng mga anak Ng Dios: 6:13

PAMBUNGAD SA AKLAT

NG MGA PANULAAN

Ang limang mga aklat ng tula ay nagpapakita ng paglago ng buhay espirituwal.

Job: Inilalarawan ang pagkamatay sa lumang buhay ng sarili.

Mga Awit: Ipinakikita ang bagong buhay Sa Dios, pagpapahayag sa pamamagitan ng pagpupuri, panalangin, pagmamahal, pamamanhik, pagamin, at pamamagitan. Ang Mga Awit ay aklat ng imno at manwal ng pagsamba ng Biblia.

Mga Kawikaan: Nagbibigay ng makalangit, subalit praktikal na karunungan para sa buhay dito sa lupa.

Eclesiastes: Nagsasabi ng kawalan ng halaga sa paghahanap ng buhay “under the sun” hiwalay Sa Dios.

Awit ng Mga Awit: Nagbibigay ng halimbawa ng buhay na may kabuluhan sa pagkakaroon ng relasyon Kay Jesu Cristo. Ang tula sa Biblia ay kakaiba sa mga uri ng tula dahil ito ay nasulat sa istilo ng Hebreong pagsusulat. Mga susi para maunawaan ang mga kaayusan ay ibinigay sa Harvestime International Institute sa kursong “ *Mga Mabibisang Paraan ng Pag-aaral Ng Biblia.*”

IKA-LABINGSIYAM NA KABANATA

JOB

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Job.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Job.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Job.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Job mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Job.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hindi kilala

PARA KANINO: Hindi tinukoy kung para kanino ang aklat na ito subalit ito ay nababagay sa lahat ng mga nagdurusang mananampalataya.

LAYUNIN: Ang aklat na ito ay nakikipagbuno sa tanong, na “Bakit nagdurusang ang mga matuwid?”

SUSING MGA TALATA: Job 19: 25-27; 23:10

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Mayroong espirituwal na dahilan kung bakit nagdurusang ang matuwid. Ang pagdurusang ay hindi nangangahulugang na Ang Dios ay hindi natutuwa.

PANGUNAHING TAUHAN: Dios, Satanas, Job, Asawa ni Job, ang kanyang mga kaibigan, Eliphaz, Bildad, Sophar, at Eliu.

BALANGKAS

I. Paunang salita: 1:1-2:13

- A. Pambungad: 1:1-5
- B. Ang unang paglabas at paratang ni Satanas: 1:6-12
- C. Ang paglilitis ni Job: 1:13-22
- D. Ang ikalawang paglabas at paratang ni Satanas: 2:1-6
- E. Ang paglilitis ni Job: 2: 7-13

- II. Ang unang ikot ng mga pagsasalita: 3:1-14:22
  - A. Ang pagsasalita ni Job: 3: 1-26
  - B. Ang pagsasalita ni Eliphaz: 4: 1-5:27
  - C. Ang tugon ni Job: 6:1-7:21
  - D. Ang pagsasalita ni Bildad: 8:1-22
  - E. Ang tugon ni Job: 9: 1-10:22
  - F. Ang pagsasalita ni Sophar: 11:1-20
  - G. Ang tugon ni Job: 12:1-14:22

- III. Ang ikalawang ikot ng mga pagsasalita: 15: 1-21:34
  - A. Ang pagsasalita ni Eliphaz: 15:1-35
  - B. Ang tugon ni Job: 16: 1-17:16
  - C. Ang pagsasalita ni Bildad: 18:1-21
  - D. Ang tugon ni Job: 19: 1-29
  - E. Ang pagsasalita ni Sophar: 20:1-29
  - F. Ang tugon ni Job: 21-1-34

- IV. Ang ikatlong ikot ng mga pagsasalita: 32:1-37
  - A. Ang huling pagsasalita ni Eliphaz: 22:1-30
  - B. Ang tugon ni Job: 23:1-24:25
  - C. Ang huling pagsasalita ni Bildad: 25:1-6
  - D. Ang tugon ni Job: 19: 1-29

- V. Ang mga pananalita ni Elihu: 32:1-33:33
  - A. Unang pananalita: 32:1-33:33
  - B. Ikalawang pananalita: 34:1-37
  - C. Ikatlong pananalita: 35:1-16
  - D. Ika-apat na pananalita: 36: 1-37:24

- VI. Ang tugon Ng Dios: 38:1-42:6
  - A. Unang pananalita: 38:1-40:5
    - 1. Tinanong Ng Dios si Job tungkol sa mga bagay na nilikha: 38:1-38
    - 2. Tinanong Ng Dios si Job tungkol sa mga hayop: 38: 39-39:30
    - 3. Ang Dios ay naghihintay ng tugon sa Kanyang mga tanong: 40:1-2
    - 4. Ang unang tugon ni Job: 40:3-5
  - B. Ikalawang pagsasalita: 40:6-42:6
    - 1. Sinabi Ng Dios kay Job na iligtas niya ang kanyang sarili: 40:6-14
    - 2. Itinulad Ng Dios ang kapangyarihan ni Job sa Behemot: 40: 15-24
    - 3. Itinulad Ng Dios ang kapangyarihan ni Job sa Nuwaya: 41: 1-34
    - 4. Ang ikalawang tugon ni Job Sa Dios: 42:1-6
      - a. Inamin niya ang kakulangan ng pangunawa: 42:1-3
      - b. Nagsisi siya sa kanyang kasalanan: 42:4-6

VII. Maikling pananalita: 42: 1-17

- A. Ang dakilang galit sa tatlong kaibigan ni Job: 42:1-9
- B. Ang panunumbalik ni Job: 42:10-17

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Job?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Job.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Job?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Job.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Job mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Isulat ang bawat pangalan ng mga tauhan na nagsalita sa aklat ng Job. Ibuod ang mga isipan na sinabi ng bawat isa. Ang mga tugon sa suliranin ng pagdurusa ay tinrato sa iba't ibang paningin ng mga kaibigan ni Job. Nagkaisa silang lahat na si Job ay nagkasala.

Eliphaz -tiningnan ang suliranin sa pananaw ng isang pilosopiya.

Bildad -batay sa kinaugalian ayon sa kasaysayan ang kanyang payo.

Sophar-batay ang kanyang ideya sa palagay at sinasabi ng kinaugalian ng moralidad.

Eliu – matalino at batay sa pag-aaral at katuwiran ang kanyang payo.

2. Ihambing ang Job 1:21 sa Filipos 4:11-12

3. Ang aklat ng Job ay nagbigay sa mga tao ng pinaka malawak na larawan ng kasaysayan ng mundo. Tingnan ang kabanata 38-39. Ang ibang salaysay tungkol sa mundo ay nagpapakita na ito ay nakabitin sa kalawakan. (26: 7) at ito ang hugis globe (22:14).

4. Ang aklat ni Job ay nagpahayag ng dalawang mahalagang katotohanan:

Una, mayroong espirituwal na dahilan sa likod ng pagdurusa ng matuwid: Job 1: 6-12; 2:1-6

Ikalawa, hindi masasaktan ni Satanas ang mga mananampalataya kung walang pahintulot Ng Dios: Job 1:6-12; 2:1-6. Alam Ng Dios kung hanggan saan ang kaya natin at hindi pahihintulutan si Satanas na lumagpas sa puntong ito. (I Corinto 10:13)

5. Ang aklat ay nagpahayag ng ilang mga dahilan kung bakit si Job ay nagdusa:

- Para mapatahimik si Satanas: 1:9-11; 2:4,5
- Para makita ni Job kung sino talaga siya: 40:4; 42:6
- Para makita ni Job Ang Dios: 42:5
- Para matuto ang kaibigan ni Job na huwag maghusga: 42:7
- Para matuto si Job na manalangin para sa mga tumutuligsa sa kanya sa halip na magmura: 42: 10
- Para maipakita na ang plano Ng Dios sa Kanyang mga anak ay magdudulot ng kaligayahan sa kahulihulihan: 42:10

IKA-DALAWANGPUNG KABANATA

MGA AWIT

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mga Awit.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mga Awit.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga awit.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng Mga Awit mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Mga Awit.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Ang lahat ng Mga Awit ay isinulat ni Haring David maliban sa mga sumusunod:

- Asaph: 50; 73-83
- Heman: 88
- Ethan: 89
- Solomon: 127
- Moises: 90
- Ezechias: 120, 121, 123, 125, 126, 128-130, 132, 134
- Hindi kilala ang sumulat: 1, 10, 33, 43, 66, 67, 71, 91-94, 96-100, 102, 104, 106, 107, 111, 119, 135, 136, 137, 146-150

PARA KANINO: Israel, subalit ang aklat ay ginagamit para sa debosyon, panalangin, at pagpupuri ng mga mananampalataya sa buong siglo.

LAYUNIN: Ang aklat ng Mga Awit ay kilala bilang imnong aklat ng Israel. Ang ibig sabihin ng salitang “Mga Awit” ay mga awit para sa saliw ng mga instrumentong panugtog na may kuwerdas.” Ito ang panalangin at papuring aklat ng Biblia.

SUSING TALATA: Mga Awit 95:1

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang panalangin, pagpupuri, pamamagitan, at pagsisisi ay lahat bahagi ng tunay na pagsamba.

PANGUNAHING TAUHAN: Mga ilang tao ang nabanggit sa Mga Awit, alinman sa dalawa sa mismong Mga Awit o sa titulo ng Awit:

-Ahimelech (Achis): I Samuel 21: 10-15

-Absalom: I Samuel 13

- Ahimelech: I Samuel 22: 9-19
- Aram-naharaim: Armeans mula sa hilagang kanluran sa Mesopotamia
- Aram-zobath: Armeans mula sa gitnang Syria
- Asaph: Levitico, pamilya ng mga mangaawit: II Cronica 5:12
- Bath-sheba: II Samuel 11
- Cush mula sa tribo ni Benjamin (Semei): II Samuel 16: 5-14
- Doeg na Idumeo: I Samuel 22:9-23
- Ethan na Ezrahita (matalinong lalaki sa panahon ni Solomon): I Mga Hari 4:31
- Heman na Ezrahita (pamilya ng mangaawit na Levitico): II Cronica 5:12
- Jeduthun (tagapangunag musikero sa templo): I Cronica 16: 41-42
- Korah (Levitico, pinuno ng mga musikero sa templo): I Cronica 6:22
- Nathan (Propeta Ng Dios): II Samuel 12:1-14
- Mga Anak na lalaki ni Korah (Musikero na pamilya ni Levi): I Cronica 6:22
- Zipahites: I Samuel 23:19

BALANGKAS

Mahirap gumawa ng balangkas ng aklat ng Mga Awit dahil iba't iba ang tuon ng paksa ng bawat kabanata. Marami sa Mga Awit ang alin sa dalawa, nagsasabi ng pangalan ng okasyon kung kailan ito ay nasulat o kung ano naman ang layunin ng Awit. Ang ilan sa Mga Awit ay walang titulo kaya maaari nating ipalagay kung kailan at kung bakit ito naisulat. Ang Harvestime International Institute na kursong “*Mga Mabibisang Paraan ng Pag-aaral ng Biblia*” ay nagbibigay ng natatanging pag-aaral para makagawa ng balangkas ng bawat kabanata ng Mga Awit. Ang pangkalahatang balangkas ng aklat na ito ay nagtataglay ng limang pangunahing mga paghahati:

Unang Bahagi: Mga Awit 1:41

Numero ng Mga Awit:	41
Buod ng nilalaman:	Patungkol sa tao, ang kanyang kalagayan na pinagpala, pagbagsak, at paggaling.
Susing salita:	Tao
Huling awit ng papuri Sa Dios:	41:13

Ikalawang Bahagi: Mga Awit 42-72

Numero ng Mga Awit:	31
Buod ng nilalaman:	Isarel, ang Kanyang pagkasira, ang kanyang Manunubos
Susing salita:	Pagpapalaya
Huling awit ng papuri Sa Dios:	42:18-19

Ikatlong Bahagi: Mga Awit 73-89

Numero ng Mga Awit:	17
Buod ng nilalaman:	Ang santuwaryo, umaasa sa pagtatatag nito.
Susing salita:	Santuwaryo

Huling awit ng papuri Sa Dios: 89:52

Ika-Apat na Bahagi:

Mga Awit 90-106

Numero ng Mga Awit: 17

Buod ng nilalaman:

Ang mundo: Kinakailangan ng pagpapala, umaasa, at nasiyahan.

Susing mga salita:

pagkabalisa, naglalakbay (naglalarawan ng katayuan ng mananampalataya sa pangkasalukuyang mundo)

Huling awit ng papuri Sa Dios:

106:48

Ika-Limang Bahagi:

Mga Awit 107-150

Numero ng Mga Awit: 44

Buod ng nilalaman:

Ang Salita Ng Dios

Susing mga salita:

Salita Ng Dios

Huling awit ng papuri Sa Dios

150:6

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mga Awit?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Awit.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mga Awit?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Mga Awit.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Mga Awit mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

MGA INSTRUMENTO NG PAGTUGTOG SA MGA AWIT:

- Alamoth: Mataas na tono ng harpa
- Gittith: Halos katulad ng bagong gitara
- Mahalath: Plauta
- Mahalath Leannoth: Natatanging plauta ginagamit sa oras ng pagluluksa
- Sheminith: Isang kudyapi na mayroong limang tali na harpa

Mga Uri ng Mga Awit:

Mga Awit ng Pagtuturo: Ang ibig sabihin ng salitang “Masquil” sa titulo sa ibang Mga Awit ay dapat gamitin sa paguutos o pagtuturo. (ang mga halimbawa Mga Awit 32,44,52, at 78.)

Mga Awit ng Pagsamba: Sa mga Awit na ito ang kadakilaan, awa at, pag-ibig at kapangyarihan Ng Dios ang mga tema. (Tingnan ang Mga Awit 8,29.)

Mga Awit ng Kasaysayan: Ang mga ito ay binabalikan ang mga makasaysayang pangyayari sa bansang Israel. (Tingnan nag Mga Awit 78, 105 at 106.)

Mga Awit ng Pamamanhik: Paghiling sa Dios. (Halimbawa 86.)

Mga Awit ng Pagpapasalamat: Ang halimbawa ay Awit 18.

Mga Awit ng Pagsumpa: Ang ibig sabihin ng salitang “pagsumpa” ay nanunumpa. Ang mga Awit na ito ay hindi personal na paghihiganti o masamang salita na ginamit. Bilang propeta Ng Dios, ang manunulat ay nagsasalita laban sa kasalanan at sa kalaban Ng Dios. (Halimbawa ng Mga Awit ay 35, 55, 58, 59, 69, 83, 109, 137 at 140.)

Mga Awit ng Pag-amin ng kasalanan: Ang mga halimbawa Mga Awit 6, 32, 38, 51, 102, 130 at 143.

Mga Awit ng Pagliligtas/ Messianic Psalms: Ang Mga awit , o mga bahagi ng mga ito , ay nagbibigay ng mga propesiya na may kaugnayan sa pagdating ng Mesias na Si Jesu-Cristo. Ang mga ito ay nakasulat sa susunod na pahina para sa iyong dagdag na pag-aaral.

Mga Propesiya Patungkol Kay Jesus Sa Aklat Ng Mga Awit

Awit

Katuparan sa Bagong Tipan

8:3-8	Hebreo 2:5-10; I Corinto 15:27
72:6-17	Ang mga ito ay mangyayari sa panghinaharap
89:3-4,26,28-29,34-37	Mga Gawa 2:30
109:6-19	Mga Gawa 1: 16-20
132:12b	Mga Gawa 2:30
45:6-7	Hebreo 1:8-9
102:25-27	Hebreo 1:10-12
110:1-7	Mateo 22:43-45; Mga Gawa 2:33-35; Hebreo 1:13; 5:6-10; 6:20,7-24
2:1-12	Mga Gawa 4:25-28; 13:33; Hebreo 1:5; 5:5
16:10	Mg Gawa 2:24-31; 13:35-37
22:1-31	Mateo 27:35-46; Juan 19:23-25; Hebreo 2:12
40:6-8	Hebreo 10:5-10
69:25	Mga Gawa 1:16-20

IKA-DALAWAMPU'T ISANG KABANATA

MGA KAWIKAAN

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mga Kawikaan.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mga Kawikaan.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Kawikaan.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng Mga Kawikaan mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministryo sa aklat ng Mga Kawikaan.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Si Solomon ang anak ni Haring David ang nagsulat ng karamihan sa Mga Kawikaan. Sa I Mga Hari 4:32 nagsalita ng tatlong libong mga Kawikaan si Solomon sa pangunguna ng inspirasyon ng Dios. Ang ilan sa mga ito ay iningatan Ng Espiritu Santo sa aklat ng Mga Kawikaan. Dalawang kabanata ang isinulat ng ibang manunulat: Isinulat ni Agur ang ika-tatlongpung kabanata at isinulat ni Lemuel ang ika-tatlongpu't isang kabanata. Ang ilan sa Mga Kawikaan ay iniayos ni Solomon kung paano ito inihayag sa Biblia. Ang ibang Mga Kawikaan ni Solomon ay iniayos ng mga tauhan ni Haring Ezechias.

PARA KANINO: Israel, subalit ang mga katotohanan para sa praktikal na pamumuhay ay magagamit ng lahat ng mananampalataya.

LAYUNIN: Ang layunin ng aklat na ito ay ibinigay sa Mga Kawikaan 1:1-6. Basahin ang mga ito sa iyong Biblia. Ang pambungad sa Mga Kawikaan ay ibinigay sa Ecclesiastes 12:8-14. Basahin ang mga talatang ito sa iyong Biblia.

SUSING TALATA: Mga Kawikaan 3:13

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang karunungan mula sa itaas ay kinakailangan para sa pamumuhay sa kapwa. Ang Mga Kawikaan ay pag-iipon ng mga matalinong prinsipyo na ibinigay Ng Dios sa tao (pataas) para pangunahan ang pamumuhay sa iba (pahalang).

PANGUNAHING TAUHAN: Ang mga may-akda, Solomon, Haring Lemuel, at Agur. Ang babaeng malayo mula Sa Dios ay tinawag na “hindi kilalang babae.” Ipinakita sa huling kabanata ng Mga Kawikaan ang kaibahan ng “banal na babae” na nakakakilala Sa Dios.

BALANGKAS

Ang ibig sabihin ng salitang “Mga Kawikaan” ay “maikling pananalita sa halip na maraming mga salita.” Ang bawa’t talata sa Mga Kawikaan ay maikling buod ng mahalagang katotohanan. Mahirap gumawa ng pangkalahatang balangkas ng aklat dahil ang bawa’t kabanata at kung minsan bawa’t talata sa loob ng kabanata ay tumutukoy sa iba’t ibang paksa. Ang dahilan ng pagsusulat ng mga maikling mga pananalita o “Mga Kawikaan” ay para paikliin ang karunungan para matulungan tayo na mas matandaan ang espirituwal na katotohanan. Ang Mga Kawikaan ay maikling buod ng dakilang mga katotohanan. Narito ang pangkalahatang balangkas ng aklat:

I. Pambungad: 1:1-6

II. Mga Aralin tungkol sa karunungan: 1:7-9:18

- A. Ang tawag sa karunungan: 1:7-33
- B. Ang gantimpala ng karunungan: 2:1-7:27
- C. Papuri ng dakilang karunungan: 8:1-9:18

III. Iba’t ibang mga kawikaan na iniayos para sa kanyang sarili: 10:1-22:16

(Mula sa kabanatang ito hanggang kabanata 25 ang iba’t ibang obserbasyon tungkol sa mga katangian ng Kristiyano at ang kanilang kabaliktaran na makasalanang ugali at mga tugon.)

IV. Mga pag-iipon ng mga kawikaan ng marunong na tao: 22:17-24:34

V. Mga Kawikaan ni Solomon na iniayos ng mga manunulat ni Ezechias: 25:1-29:27

- A. Amg obserbasyon tungkol sa mga hari; pag-aaaway; relasyon sa iba: 25:1-28
- B. Mga kuru-kuro sa mga mangmang, tamad, at pakialamera: 26: 1-28
- C. Mapagmahal sa sarili, tunay na pag-ibig; mga kasalanan; mga kaisipan sa mga gawaing bahay: 27:1-27
- D. Kaibhan ng masama at makatuwiran: 28:1-28
- E. Mga Kawikaan tungkol sa pampublikong gobyerno at pribadong gawain: 29:1-27

VI. Ang kawikaan ni Agur: Pag-amin at pagtuturo: 30:1-33

VII. Ang kawikaan ni Lemuel: ang aral sa kalinisan at kahinahunan; papuri sa mabuting asawang babae: 31: 1-31

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mga Kawikaan?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Kawikaan.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mga Kawikaan?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Mga Kawikaan.

5.Isulat ang Susing Talata ng Mga Kawikaan mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Mga Susing salita na pag-aaralan sa aklat ng Mga Kawikaan:
  - karunungan
  - kaalaman
  - pagtuturo
  - kalokohan
  - takot, takot Sa Dios
  - buhay
  - batas (mga utos) katuwiran/ masama/katarungan
  - aking anak na lalaki

2. Pag-aralan ang mga sumusunod na grupo sa Mga Kawikaan:
  - Pitong bagay na kasuklamsuklam Sa Dios: 6:16-19
  - Dalawang bagay na kahilingan ng may-akda Sa Dios; 30:7-9
  - Apat na mga bagay ang hindi kainlanman nasisiyahan: 30:15-16
  - Apat na mga bagay na hindi madala ng lupa: 30:21-23
  - Apat na mga bagay na kagilagilalas: 30:18-19
  - Apat na maliliit subalit karunungan na mga bagay: 30:24-28
  - Apat na mainam sa lakad: 30:29-31

3. Pag-aralan ang iba't ibang kamangmangan na nabanggit sa Mga Kawikaan:
  - Ang simpleng mangmang: 1:4,22; 7:7; 21:11
  - Ang matigas na mangmang: 1:7; 10:23; 12:23; 17:10; 20:3; 27:22
  - Ang mayabang na mangmang: 3: 34; 21:24; 22:10; 29:8
  - Ang mabangis na mangmang: 17:21; 26:3; 30:22

4. Isulat kung ano ang itinuturo ng aklat ng Mga Kawikaan sa mga sumusunod na mga paksa:

- Ang mabuting pangalan	- Pagpipigil sa sarili	- Panginoon/ alipin
- Kabataan at disiplina	- Matapang na inumin	- Galit/labanan
- Mga bagay tungkol sa kalakal	- Pagkakaibigan	- Mayaman/mahirap kahirapan/ kayamanan
- Pagkakasal	- Mga salita/ dila	- Babae
- Imoralidad	- Karunungan at kalokohan	- Pang-aapi
- Masamang kasama	- Katamaran; trabaho	- Manlilibak
- Karunungan	- Mapagmataas/ mapagpakumbaba	

IKA-DALAWAMPU'T DALAWANG KABANATA

ECLESIASTES

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Ecclesiastes.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Ecclesiastes.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Ecclesiastes.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Ecclesiastes mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Ecclesiastes.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Solomon

PARA KANINO: Israel at sa pangkalahatang mananampalataya na may natatanging tuon sa mga kabataan.

LAYUNIN: Ang larawan ng pakikibaka sa buhay na malayo Sa Dios.

SUSING TALATA: Ecclesiastes 12:13

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang buhay na malayo Sa Dios ay walang halaga.

PANGUNAHING TAUHAN: Solomon. Walang ibang tauhan na nabanggit ang pangalan.

BALANGKAS

- I. Paghahanap ng personal na pagsubok: 1:1-2:26
  - A. Sa pamamagitan ng karunungan: 1:12-18
  - B. Sa pamamagitan ng kasiyahan: 2:1-11
  - C. Ang kaibahan ng dalawa: 2:12-23
  - D. Ang unang pansamantalang konklusyon: 2:24-26

- II. Paghahanap sa pamamagitan ng pangkalahatang obserbasyon: 3:1-5:20
  - A. Sa natural na kaayusan: 3:1-22
  - B. Pantaong kapisanan: 4:1-16
  - C. Ang kanyang payo sa pananaw ng dalawang ito: 5:1-17

1. Tungkol sa relihiyon: 5:1-7
  2. Tungkol sa lipunan: 5:8
  3. Tungkol sa kayamanan: 5: 9-17
- D. Ang ikalawang pansamantalang konklusyon: 5:18-20

III. Paghahanap sa pamamagitan ng praktikal na moralidad: 6:1-8:17

- A. Antas ng ekonomiya: 6: 1-12
- B. Reputasyon: 7: 1-22
- C. Edukasyon: 7:23-8:1
- D. Katayuan sa lipunan: 8:2-14
- E. Ang ikatlong pansamantalang konklusyon: 8:15-17

IV. Ang paghahanap ay nirepaso: 9:1-12:12

Ang pagpapasiya ni Solomon sa mga sumusunod na paksa ng buhay na malayo Sa Dios (ang mga reperensiya ay maykaugnayan sa mga tinalakay sa mga katotohanang ito):

- A. Ito ay lubusang walang kabuluhan: 2:11
- B. Ito ay puno ng pag-uulit: 3:1-8
- C. Ito ay puno ng kalungkutan: 4:1
- D. Ito ay matinding hirap at pagkabigo: 2:17
- E. Ito at walang kasiguruhan: 9;11-12
- F. Ito ay walang layunin: 4:2,3; 8:15
- G. Ito ay walang lunas: 1:15
- H. Ito ay hindi makatarungan: 7:15; 8:14; 9:11; 10: 6-7
- I. Ito ay ka antas ng buhay ng hayop: 3:19

VI. Ang pagtatapos ng paghahanap; Ang huling konklusyon: 12:13-14

- A. Ano ang dapat nating gawin: 12:13
  1. Matakot Sa Dios: 12:13
  2. Sundin ang Kanyang mga Utos: 12;13
- B. Bakit kailangan nating dapat gawin?: 12:13b-14
  1. Ito ang buong katungkulan ng tao: 12:13b
  2. Sa ibang araw tayo ay hahatulan: 12:14

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Ecclesiastes?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Ecclesiastes.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Ecclesiastes?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Ecclesiastes.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Ecclesiastes mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Pag-aralan ang sampung kapalaluan:

- Karunungan ng tao: 2:15-16
- Paggawa ng tao: 2: 19-21
- Layunin ng tao: 2:26
- Labanan ng tao: 4:4
- Pagkaunawa ng tao: 4:7
- Kasikatan ng tao: 4:16
- Walangkasiyahan ng tao: 5:10
- Hangarin ng tao: 6:9
- Kahangalan ng tao: 7:6
- Ang sistema ng tao sa pagbibigay ng gantimpala: 8:10, 14

2. Ang salitang “puso” ay ginamit ng 40 beses sa Ecclesiastes. Basahin ang aklat para ma diskubre ang sinasabi ng aklat tungkol sa puso.

3. Gumawa ng talaan ng mga kayamanan at karanasan ni Solomon sa kabanata 2. Pansinin ang talata 10 na mayroon siya “anuman ang kanyang naisin.” Obserbahan ang resulta sa talatang 11: Ang lahat ay walang kabuluhan. Pansinin ang mga hakbang kung paano niya ito nalaman: Siya ay tumingin, siya ay bumaling, nakita niya, sinabi niya sa kanyang puso.

4. Pag-aralan ang susing salita ng Ecclesiastes “ kapalaluan” na ginamit na tatlongpu’t pitong beses (37).

5. Pansinin ang pariralang “sa ilalim ng araw” . Ito ang buhay kung ang espirituwal na kapakinabangan ay nabaliwala at natuon sa mundo lamang. Ang pariralang ito ay nabanggit ng dalawangpu at limang (25) beses. Sa pag-aaral mo ng Ecclesiastes, isulat ang konklusyon ni Solomon tungkol sa buhay na malayo Sa Dios (halimbawa, 2:11). Ihambing ang ganitong uri ng buhay sa buhay na natagpuan Kay Jesu Cristo.

6. Ang Biblia ay nagsulat ng mga sumusunod na mga bagay na sinubukan ni Haring Solomon para makapagbigay ng kabuluhan sa kanyang buhay:

-Karunungan ng tao: Ecclesiastes 1:16-18

-Alak: Ecclesiastes 2:3

-Kasiyahan: Ecclesiastes 2:1-3

-Mga pagtatayo ng gusali: Ecclesiastes 2:4

-Magandang hardin at parke: Ecclesiastes 2:4-6

-Pagpapalayaw sa sarili: Ecclesiastes 2:7

- Sex: I Mga Hari 11:3

-Kayamanan: Ecclesiastes 2: 7-8

-Internasyonal na Kabantugan:

I Mga Hari 10:6-7

-Musika: Ecclesiastes 2:8

-Literatura: I Mga Hari 4:32

-Kapangyarihang Militar: I Mga hari 4:26 at 9:26

-Natural na Siyensiya: I Mga Hari 4:33

IKA-DALAWAMPU'T TATLONG KABANATA

ANG AWIT NG MGA AWIT

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Ang Awit Ng Awit mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Solomon

PARA KANINO: Israel at sa lahat ng mga manannampalataya

LAYUNIN: Para ipakita ang kaugnayan sa pagitan Ni Jesus at ng Iglesia bilang pagpapakita kung ano ang relasyon ng mag-asawa.

SUSING TALATA: Ang Awit ng Mga Awit 8:7

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang banal na halimbawa ng pag-ibig sa pagitan ng lalaki at sa kanyang asawa ang halimbawa ng kaugnayan sa pagitan Ni Jesus at ng Iglesia.

PANGUNAHING TAUHAN: Si Solomon bilang asawang lalaki (Jesu Cristo); Ang Shulamite na babae na siyang asawang babae (ang Iglesia); at ang mga anak na babae ng Jerusalem.

BALANGKAS

Para maunawaan ang aklat na ito dapat mong malaman na ito ay mayroong apat na antas ng pagpapaliwanag:

1. Ito ay halimbawa ng kaugnayan na namamagitan sa lalaki at asawang babae.
2. Ito ay halimbawa ng kaugnayan Ng Dios sa Kanyang mga anak, Israel.
3. Ito ay halimbawa ng kaugnayan sa pagitan Ni Cristo at ng Iglesia.
4. Ito ay halimbawa ng kaugnayan ng bawat isang mananampalataya Kay Cristo.

Ang aklat na ito ay naisulat sa anyo ng pag-uusap. Ang pinakamabuting balangkas para sa pag-aaral ay sa anyo ng pag-uusap. Ang mga sumusunod ay mga tauhan at ayon sa pagkakasunod ng pagsasalita:

TAUHAN

REPERENSIYA

Babaing ikakasal	1:2-7
Lalaking ikakasal	1:8-11
Babaing ikakasal	1:12-14
Lalaking ikakasal	1:15
Babaing ikakasal	1:16-17; 2:1
Lalaking ikakasal	2:2
Babaing ikakasal	2:3-6
Lalaking ikakasal	2:7
Babaing ikakasal	2:8 para sa salita “ako” sa talatang 10
Lalaking ikakasal	2:10 mula sa salita “bumangon” sa talatang 15
Babaing ikakasal	2:16-17; 3:1-4
Lalaking ikakasal	3:5
Babaing ikakasal	3:6-11
Lalaking ikakasal	4:1-5
Babaing ikakasal	4:6
Lalaking ikakasal	4:7 para sa salita “labas” sa talatang 16
Babaing ikakasal	4:16 mula sa salitang “masok”
Lalaking ikakasal	5:1
Babaing ikakasal	5:2-8
Anak na babae ng Jerusalem	5:9
Babaing ikakasal	5:10-16
Anak na babae ng Jerusalem	6:1
Babaing ikakasal	6:2-3
Lalaking ikakasal	6:4-9
Anak na Babae ng Jerusalem	6:10
Lalaking ikakasal	6:11-12
Anak na Babae ng Jerusalem	6:13
Lalaking ikakasal	7:1-9
Babaing ikakasal	7:10-13; 8:1-3
Lalaking ikakasal	8:4
Anak na Babae ng Jerusalem	8:5 para sa salita “minamahal”
Lalaking ikakasal	8:5 mula sa salitang “Ako”
Babaing ikakasal	8:6-8
Lalaking ikakasal	8:9
Babaing ikakasal	8:10-12
Lalaking ikakasal	8:13
Babaing ikakasal	8:14

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Ang Awit Ng Mga Awit.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Ang Awit Ng Mga Awit mula sa memorya .

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Pag-aralan ang katangian ng lalaking ikakasal ayon sa paglalarawan ng babaing ikakasal. Ang mga ito ay natural na kapareho o paglalarawan ng espirituwal na katangian ng ating lalaking ikakasal, Ang Panginoong Jesu Cristo:

- Gaya ng usa (hayop na katulad ng usa) tumatayo sa likod ng ating bakod : 2:9
- Mamulamula at guwapo, Na pinakmainam sa sangpunglibo: 5:10
- Ang Kaniyang ulo ay gaya ng pinakamainam na ginto; ang Kaniyang kulot na buhok ay malago at maitim: 5:11
- Ang Kaniyang mga mata ay gaya ng mga kalapati sa siping ng mga batis ng tubig: 5:12
- Ang Kaniyang mga labi ay gaya ng mga lilia na tumutulo ng malabnaw na mira: 5:13
- Ang Kaniyang mga pisngi ay gaya ng pitak ng mga especial: 5:13
- Ang Kaniyang katawan ay gaya ng yaring garing na binalot ng mga zafiro: 5:14
- Ang Kaniyang mga kamay ay gaya ng mga singsing na ginto na may lakip na berilo: 5:14
- Ang Kaniyang mga hita ay gaya ng haliging marmol, na nalalapag sa mga tungtungan na dalisay na ginto, gaya ng Libano na marilag na gaya ng mga sedro: 5:15

2. Pag-aralan ang natural na katangian ng babaing ikakasal ayon sa paglalarawan ng lalaking ikakasal. Tandaan ... ang mga ito ay sagisag ng pagkakapareho ng espirituwal na katotohanan. Paano ang mga ito ay maiuugnay sa iyong buhay espirituwal bilang bahagi ng “babaing ikakasal Ni Cristo”?

- Siya ang pinakamagandang babae sa buong mundo: 1:8
- Siya ay gaya ng kumpol na bulaklak sa hardin: 1:14
- Ang Kanyang mga mata ay gaya ng kalapati: 1:15
- Siya ay katulad ng lilia sa gitna ng mga tinik: 2:2
- Ang kanyang buhok ay gaya ng kawan ng mga kambing na nagpapahinga sa gulod ng bundok ng Galaad: 4:1
- Ang kanyang ngipin ay gaya ng mga kawan ng mga tupa: 4:2
- Ang kanyang labi ay gaya ng pising mapula: 4:3
- Ang kanyang labi ay gaya ng pulot-pukyutan: 4:11
- Ang kanyang leeg ay gaya ng moog ni David: 4:4
- Ang kanyang suso ay gaya ng dalawang batang usa na nagsisisabsab sa gitna ng mga lilia: 4:5
- Ang kanyang mga pananim ay halamanan ng mga Granada, na may mahalagang bunga: 4:13
- Siya ay bukal ng mga halamanan, Balon ng mga buhay na tubig na mula sa Libano: 4:15
- Ang kanyang mga hita ay gaya ng mga hiyas, na gawa ng bihasang manggagawa.: 7:1
- Ang kanyang tiyan ay gaya ng bunton ng trigo na nalalagay sa palibot ng mga lilia: 7:2
- Ang kanyang ilong ay gaya ng moog ng Libano na nahaharap sa Damasco: 7:4
- Inagaw niya ang puso sa isang sulyap ng iyong mga mata 4:9

PAMBUNGAD SA MGA AKLAT

NG PROPESIYA

Ang huling pangkat sa mga aklat ng Lumang Tipan ay nagtataglay ng mga sulat ng mga propeta.

Ang mga tao sa Israel ay naging isang bansa, na tinubos mula sa pagkabihag sa Egipto, at dinala sila Ng Dios sa kanilang sariling lupa. Sila ay binigyan ng mga batas para mamuhay, palagian silang bumabagsak sa kanilang pangako Sa Dios.

Kasama ang pagsamba sa diyus- diyusan, giyera sibil, imoralidad, at pagkawalang –bahala, ang Israel ay nangangailangan na tawagin muli at muli sa layunin kung bakit sila ay naging isang bansa. Ang mga propeta ang mga taong itinindig Ng Dios para tawagin muli ang mga tao na bumalik tungo Sa Dios. Ang ilan sa mga aklat na ito ay nasulat sa panahon na ang bansang Israel ay nahati sa dalawang magkahiwalay na mga kaharian: Israel at Juda.

Ang mga aklat na sumusunod ay kasama sa mga aklat ng propeta:

Isaias: Babala sa darating na paghatol laban sa Juda dahil sa kanilang mga kasalanan Sa Dios.

Jeremias: Nasulat sa huling bahagi ang pagbagsak ng Juda. Nagsasabi ng pagdating ng kahatulan at himukin na magpasakop kay Nabucodonosor .

Mga Panaghoy: Ang panaghoy ni Jeremias sa pagkawasak ng Babilonia sa Jerusalem.

Ezekiel: Babala sa unang namimintong pagbagsak ng Jerusalem at propetikong mensahe sa darating na panunumbalik.

Daniel: Si propetang Daniel ay nabihag sa maagang panahon ng pagkabihag sa Juda at dinala sa Babilonia. Ang aklat na ito ay nagbibigay ng kasaysayan at propetikong pagtuturo na mahalaga para maunawaan ang propesiya sa Biblia.

Oseas: Ang tema ng aklat na ito ay ang kataksilan, parusa at panunumbalik ng Israel.

Joel: Nagsasabi ng mga salot na nagpapakita sa mangyayaring paghuhukom.

Amos: Panahon ng pagpapalang materyal subalit pagkabulok ng moralidad, nagbabala si Amos sa Israel at sa mga nakapalibot na mga bansa sa darating na paghuhukom Ng Dios sa kanilang mga kasalanan.

Obadias: Ang paghuhukom Ng Dios sa Edom, ang masamang bansa na nasa timog ng “Dead Sea”.

Jonas: Ang kuwento ni propeta Jonas na nangaral ng pagsisisi sa Ninive, ang kapitolyo ng emperyo ng Assyria. Ang aklat ay nagpahayag ng pag-ibig Ng Dios at plano ng pagsisisi para sa mga Hentil.

Mikas: Isa pang propesiya laban sa kasalanan ng Israel. Nagsasabi kung saan isisilang Si Jesus pitong daan taon (700) bago ito mangyari.

Nahum: Nagsasabi ng napipintong pagkawasak ng Nineve na napatawad isangdaan at limangpong (150) taong maaga dahil sa pangangaral ni Jonas.

Habacuc: Pahayag ng plano Ng Dios na parusahan ang makasalanang bansa sa pamamagitan ng mas masamang bansa. Nagtuturo na ang “ matuwid ay nabububay sa pananampalataya.”

Zefanias: Ang paghuhukom at panunumbalik ng Juda.

Hagai: Hinimok ang mga Judyo na muling itayo ang templo pagkatapos ng labing limang (15) taon na pagkaantala dahil sa pagtangga ng kaaway.

Zacarias: Dagdag na paghimok para matapos ang templo at magpatuloy ang espirituwal na paglago. Nagsasabi ng una at ikalawang pagdating Ni Cristo.

Malakias: Babala laban sa espirituwal na kababawan at nagsasabi ng pagdating ni Juan Bautista at Jesus.

Ang tsart sa mga sumusunod na pahina ay nagsasabi kung kailan at para kanino ang mga propeta ay nagministeryo.

MGA PROPETA SA LUMANG TIPAN

<u>Propeta</u>	<u>Nagpropesiya Sa</u>	<u>Petsa</u>
Jonas	Asiria	Bago ang pagkabihag (800-650)
Nahum	Asiria	Bago ang pagkabihag (800-650)
Obadias	Edom	Bago ang pagkabihag (800)
Oseas	Israel	Bago ang pagkabihag (750)
Amos	Isarel	Bago ang pagkabihag (750)
Isaias	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Jeremias/Mga Panaghoy	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Joel	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Mikas	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Habacuc	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Zefanias	Juda	Bago ang pagkabihag (800-606)
Ezekiel	Juda	Habang bihag (606-536)
Daniel	Juda	Habang bihag (606-536)
Hagai	Juda	Pagkaraan ng pagkabihag (536-400)
Zacarias	Juda	Pagkaraan ng pagkabihag (536-400)
Malakias	Juda	Pagkaraan ng pagkabihag (536-400)

IKA-DALAWAMPU'T APAT NA KABANATA

ISAIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Isaias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Isaias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Isaias.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Isaias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Isaias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Isaias

PARA KANINO: Juda

LAYUNIN: Pagtutuwid at panunumbat

SUSING TALATA: Isaias 53:6

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang paghihimagsik ay umaakay sa paghihiganti. Ang pagsisisi ay umaakay sa panunumbalik.

PANGUNAHING TAUHAN: Isaias, Ezechias

BALANGKAS

Unang Bahagi

- I Mga Propesiya ukol sa Juda at Jerusalem: 1:1-12:6
  - A. Pangkalahatang pambungad: 1:1-31
  - B. Isanglibong taong pagpapala sa pamamagitan ng paglilinis: 2:1-4:6
  - C. Pagpaparusa sa kasalanan ng Israel: 5:1-30
  - D. Ang pagtawag at pagsugo ng propeta: 6:1-13
  - E. Ang propesiya Ng “Immanuel”: 7:1-25
  - F. Ang propesiya sa pagsalakay ng Asiria: 8:1-22
  - G. Ang paghula sa Mesias at babala: 9: 1-21
  - H. Parusa sa Asiria: 10: 1-34
  - I. Panunumbalik at pagpapala: 11:1-16
  - J. Pagsamba: 12:1-6

II. Mga Propesiya laban sa banyagang mga bansa: 13: 1-23:18

- A. Babilonia: 13:1-14:23
- B. Asiria: 14:24-27
- C. Filistia: 14:28-32
- D. Moab: 15: 1-16:14
- E. Damasco: 17:1-14
- F. Lupa sa kabila ng ilog ng Etiopia: 18:1-7
- G. Egipto: 19: 1-25
- H. Egipto at Etiopia: 20:1-6
- I. Duma: 21:11-12
- J. Arabia: 21:13-17
- K. Bundok ng Pangitain: 22:1-25
- L. Tiro: 23:1-18

III. Propesiya sa pagtatatag ng Kaharian: 24:1-27:13

- A. Ang Kapighatian: 24:1-23
- B. Ang katangian ng kaharian: 25:1-12
- C. Ang patotoo ng Israel na nagbalik na: 26:1-27:13

IV. Propesiya patungkol sa Juda na kaugnay ng Asiria:

- A. Ang pagbagsak ng Samaria: 28: 1-13
- B. Babala sa Juda: 28:14-29
- C. Ang salakay ng Sion: 29:1-4
- D. Ang sumalakay ay nabigo: 29:5-8
- E. Mga dahilan sa pagsubok: 29:9-16
- F. Pagpapala sa huling pagpapalaya: 29:17-24
- G. Babala laban sa mga kaalyansa ng Egipto: 30:1-14
- H. Paghikayat na umasa sa tulong Ng Dios: 30:15-31:9
- I. Ang araw Ng Panginoon: 34:1-17
- J. Ang pagpapala ng Kaharian: 35:1-10

Ang Nag-uugnay na Kawing

Ang mga kabanatang 36 hanggang 39 ay kasaysayang ng paglilipat mula sa panahon ng Asiria tungo sa Babilonia:

- I. Ang pagsalakay ni Sennacherib: 36:1-37:38
- II. Ang karamdaman at paggaling ni Ezechias: 38:1-22
- III. Pagdating ng mga sugo mula sa Babilonia at pagkabihag: 39:1-8

Ikalawang Bahagi

- I. Pangaliw ng mga tinapon sa pangakong panunumbalik: 40:1-66:24
  - A. Ang pangakong panunumbalik: 40:1-11
  - B. Ang batayan ng pangaliw: Ang katangian Ng Dios: 40:12-31
  - C. Ang dahilan ng pangaliw: 41:1-29
  - D. Ang Mangaaliw: 42:1-25
  - E. Ang mga resulta ng pangaliw: 43:1-47:15
    - 1. Ang bansa ay nanumbalik: 43:1-45:25
    - 2. Ang pagbagsak ng mga diyus-diyusan sa Babilonia: 46:1-13
    - 3. Ang pagbagsak ng Babilonia: 47: 1-15
  - F. Pangaliw na paghikayat para sa mga lumaya mula sa pagkabiha: 48:1-22

- II. Pangaliw sa mga tinapon na may propesiya na Si Jesus ang Manunubos: 49: 1-57:21
  - A. Ang tawag at gawa: 49:1-26
  - B. Pagsunod at katapatan: 50: 1-11
  - C. Pagtubos sa Israel: 51:1-52:12
  - D. Pagaalis ng kasalanan at pagdakila: 52: 13-53:12
  - E. Ang panunumbalik ng Israel: 54:1-17
  - F. Buong mundong kaligtasan: 55:1-13
  - G. Ang Kanyang babala at mga pangako: 56:1-57:21

- III. Pangaliw sa mga tinapon na may propesiya sa panghinaharap na kaluwalhatian ng Israel: 58: 1-66:24
  - A. Mga hadlang sa panunumbalik at pag-alis sa kanila: 58: 1-59:21
  - B. Ang kaluwalhatian ng Jerusalem sa panahon Ng Mesias: 60:1-22
  - C. Ang mga pagpapala Ng Mesias para sa Israel at sa mundo: 61: 1-11
  - D. Ang pag-ibig Ng Dios sa Jerusalem at ang mga resulta nito: 62:1-12
  - E. Ang resulta ng pagsakop Ni Cristo sa kalaban ng Israel ay pagkilala ng nakaraang pagpapalayang nasyonal: 63: 1-14
  - F. Panalangin ng mga nalabi: 63:15-64:12
  - G. Ang tugon Ng Dios: 65:1-25
  - H. Mga pagpapala ng Kaharian ng Mesias: 66:1-24

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Isaias?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Isaias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Isaias?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Isaias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Isaias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang aklat ng Isaias ay maaring ihambing sa Biblia:
  - Ang Biblia ay may 66 mga aklat. Ang Isaias ay may 66 mga kabanata.
  - Ang Lumang Tipan ay may 39 na mga aklat na sumasakop sa kasaysayan at kasalanan ng Israel. Ang unang bahagi ng Isaias ay may 39 na mga kabanata na may parehong paksa.
  - Ang Bagong Tipan ay may 27 mga aklat na naglalarawan ng ministeryo Ni Jesu Cristo. Ang huling bahagi ng Isaias ay may 27 mga kabanata nakatuon sa pagksang ito.
  - Ang Bagong Tipan ay nagsimula sa ministeryo ni Juan Bautista. Ang ikalawang bahagi ng Isaias ay nagsimula sa pagsasabi ng kanyang ministeryo.
  - Ang Bagong Tipan ay nagtapos sa paglalarawan ng bagong langit at lupa. Ang Isaias ay natapos sa paglalarawan ng parehong mga bagay.
2. Ang Isaias ay naglalaman ng ilang mahahalagang mga talata:
  - Ang nag-iisang propesiya sa Lumang Tipan tungkol sa “virgin birth” Ni Jesus: Isaias 7:14
  - Isa sa pinakamalinaw na salaysay tungkol sa “Trinity”: 48:16
  - Ang pinakamahalagang kabanata sa buong Lumang Tipan: 53
3. Pag-aralan ang paggamit ng salitang “kaligtasan” sa Isaias. Ito ay nabanggit ng 33 beses sa aklat na ito.
4. Ang mahalagang pag-aralan na mga paksa sa Isaias:
  - Ano ang ipinahayag ng aklat tungkol sa katangian Ng Dios.
  - Ano ang ipinahayag ng aklat tungkol sa ministeryo Ni Jesus.
  - Ang Kapighatian.
  - Ang Isanglibong taon na pangunguna Ni Jesus Cristo.
5. Mga espirituwal na susi sa ministeryo ni Isaias:
  - Kombiksiyon: 6:5
  - Pagamin ng kasalanan: 6:5
  - Paglilinis: 6:7
  - Paghahandog: 6:8
  - Pagsugo: 6:9

IKA-DALAWAMPU'T LIMANG KABANATA

JEREMIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Jeremias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Jeremias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Jeremias.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng Jeremias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministryo sa aklat ng Jeremias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Jeremias

PARA KANINO: Juda

LAYUNIN: Para bigyan ng babala ang darating na paghuhukom sa pagkabihag at tawag sa pagsisisi

SUSING MGA TALATA: Jeremias 33:3 at 1: 7-8

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTRYO: Ang pagkasira at pambansang kalamidad kadalasang dulot ng pagsuway Sa Dios.

PANGUNAHING TAUHAN: Jeremias

BALANGKAS

- I. Pambungad: Ang tawag sa propeta: 1:1-19
- II. Mga propesiya laban sa Juda at Jerusalem: 2:1-45:5
  - A. Mga propesiya sa panahon ng paghahari ni Josias at Joachim :1:1-20:18
    1. Unang propesiya: Ang kasalanan at kawalan ng utang na loob ng bansa: 2:1-3:5
    2. Ikalawang propesiya: Pagkasira mula sa hilaga: 3:6-6:30
    3. Ikatlong propesiya: Banta sa pagtatapon: 7:1-10:25
    4. Ika-apat na propesiya: Ang nasirang tipan at ang tanda ng bigkis: 11:1-13:27
    5. Ikalimang propesiya: 14:1-17:27
      - a. Ang tagtuyot: 14:1-15:21

- b. Ang walang asawang propeta: 16:1-17:18
      - c. Ang babala tungkol sa Sabbath: 17: 19-27
    - 6. Ang ikaanim na propesiya: Ang tanda sa tahanan ng magpapalayok: 18:1-20:18
  - B. Mga propesiya sa iba't ibang panahon bago ang pagbagsak ng Jerusalem: 21: 1-39:18
    - 1. Pagpaparusa kay Sedechias at sa mga tao: 21:1-29:32
    - 2. Panghinaharap na Kaharian ng Mesias: 30:1-33:26
    - 3. Ang kasalanan ni Sedechias at katapatan ng mga Rechabita: 34:1-35:19
    - 4. Paglaban ni Joachim: 36: 1-32
    - 5. Karanasan ni Jeremias sa panahon ng pasalakay: 37: 1-39:18
  - C. Mga propesiya pagkatapos ng pagbagsak ng Jerusalem: 40:1-45:5
    - 1. Ang ministeryo ni Jeremias sa mga nalabi: 40:1-42:22
    - 2. Ang ministeryo ni Jeremias sa Egipto: 43:1-44:30
    - 3. Ang mensahe ni Jeremias kay Baruc: 45:1-5
- III. Mga propesiya laban sa mga bansa: 46:1-51:64
- A. Laban sa Egipto: 46:1-28
  - B. Laban sa Filistia: 47:1-7
  - C. Laban sa Moab: 48: 1-47
  - D. Laban sa Ammon: 49:1-6
  - E. Laban sa Edom: 49:7-22
  - F. Laban sa Damasco: 49:23-27
  - G. Laban sa Arabia: 49:28-33
  - H. Laban sa Elam: 49:34-39
  - I. Laban sa Babilonia: 50: 1-51:64
- IV. Apendise: Pagbagsak at pagpapalaya: 52: 1-52:34
- A. Ang pagbagsak at pagkabilanggo ng Juda: 52: 1-30
  - B. Ang pagpapalaya: 52:31:34

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Jeremias?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Jeremias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Jeremias?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Jeremias.

---

5. Isulat ang Susing MgaTalata ng Jeremias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Si Jeremias ay gumamit ng ilang mga “object lessons”. Ang “object lesson” ay nakikitang bagay na ginamit para ilarawan ang espirituwal na katotohanan. Pag-aralan ang mga “object lessons” na ito sa aklat ng Jeremias sa mga kabanatang ipinakita:

- Sanga ng almendra: 1
- Kalderong kumukulo ang laman: 1
- Sirang damit na panloob: 13
- Tagtuyot: 14
- Sisidlang palyok: 18
- Basag na palyok: 19
- Dalawang bakol na igos: 24
- Lubid at pamatok: 27
- Pagbili ng bukid: 32
- Nakatagong bato: 43
- Isang aklat na nalubog sa ilog: 51

2. Si Jeremias ang nag-iisang propeta sa Biblia na pinagbawalan na manalangin para sa kanyang bansa: 7: 16; 11:14; 14:11; 16:5

3. Ang pagdurusa ni Jeremias ay kapareho ng pagdurusa Ni Jesus:

- Pareho silang minaltrato ng kanyang pamilya: Jeremias 12:6, Juan 7:5
- Pareho silang pinagplanuhan ng masama ng mga tao sa kanilang sariling mga bayan: Jeremias 11:21, Lucas 4:28-30
- Parehong galit sa kanila ang mga relihiyosong tao: Jeremias 26: 7-8, Juan 11: 47-53
- Pareho silang binatikos ng mga pinuno ng sinagoga: Jeremias 20:1, Juan 18: 13,23
- Pareho silang tinulungan ng hari: Jeremias 38:16, Lucas 23:4
- Pareho silang inilarawan ng magkatulad: Jeremias 11:19, Isaias 53:7
- Pareho silang tumangis para sa Jerusalem: Jeremias 9;1, Lucas 19:41
- Pareho nilang binanggit ang pagkasira ng Templo: Jeremias 7:11-15, Mateo 24:1-2

IKA-DALAWAMPU'T ANIM NA KABANATA

MGA PANAGHOY

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mga Panaghoy.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mga Panaghoy.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Panaghoy.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Mga Panaghoy mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Panaghoy.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Jeremias

PARA KANINO: Mga Hudyo na nabihag sa Babilonia.

LAYUNIN: Para magbunga ng pagsisisi na kinakailangan sa espirituwal na panunumbalik.

SUSING MGA TALATA: Mga Panaghoy 3:22-23

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang Dios ay parehong tapat sa paghuhukom at kahabagan.

PANGUNAHING TAUHAN: Jeremias

BALANGKAS

- I. Ang kalagayan ng Jerusalem: 1:1-22
Pansinin ang mga sumusunod na mga talata na pagsasakdal: 1:1,3,8,9,17
- II. Parusa mula sa Dios: Inilarawan ang resulta: 2:1-22
  - A. Sinira Ng Dios ang bawat tahanan sa Juda: 2:1-22
  - B. Ang bawa't haligi at pader ay nasira: 2:2
  - C. Ang pana ng Kanyang paghuhukom ay naranasan sa Juda: 2:4
  - D. Ang Templo ay bumagsak: 2:6
  - E. Ang kaaway ng Juda ay binigyan ng kalayaan na manira: 2:15-16
  - F. Mga katawan ng tao ay naghambalang sa daan ng Jerusalem: 2:21-22

III. Ang Propeta Ng Dios: 3:1-66

- A. Ang kalungkutan ng propeta: 3:1-19
- B. Ang katiyakan ng propeta: 3:21-27, 31-33
- C. Ang payo ng propeta: 3:40-66

V. Patuloy ang larawan ng kalagayan: 4:1-22

- A. Ang mga bata ay nauuhaw: 4:4
- B. Masama ang trato sa mga kabataan : 5:13
- C. Ang mga mayaman ay nasa daan na namamalimos: 4:5
- D. Ang dating matipuno na mga pinuno, ngayon ay payat at maitim ang mga mukha: 4:7,8
- E. Iniluto ng mga ina ang kanilang anak at kinain: 4:10
- F. Ang mga bulaang propeta at mga pinuno ay parang bulag na naglisaw sa daan: 4:14
- G. Si Haring Sedecias ay nahuli, binulag , at binuhat para gawing bihag: 4:20

V. Ang panalangin ng propeta: 5:1-18

Ito ay panalangin ng:

- A. Pag-alaala: 5:1
- B. Pagsisisi: 5:16
- C. Pagkilala Sa Dios: 5:19
- D. Pagbabago: 5:21

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mga Panaghoy?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Mga Panaghoy.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mga Panaghoy?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Mga Panaghoy.

---

5. Isulat ang Susing Mga Talata ng Mga Panaghoy mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang isa sa pinakadakilang talata tungkol sa katapatan Ng Dios ay matatagpuan sa Mga Panaghoy 3:21-33. Ihambing ito sa II Timoteo 2:13.
2. Ihambing ang Apocalipsis 18 sa aklat ng Mga Panaghoy. Sa Mga Panaghoy, ang propeta ay tumangis sa pagkasira ng bayan ng Mesias, ang Jerusalem. Sa Apocalipsis 18, ang mangangalakal ay tumangis sa pagkasira ng materyalosong bayan ng Babilonia.
3. Basahin ang Mga Panaghoy 5:16. Ang talatang ito ang buod ng dahilan sa paghuhukom Ng Dios. Sa panahong 1000 B.C. itinatag ni David ang kanyang kapitolyo sa Jerusalem. Pinagpala Ng Dios ang bayan ng halos 400 na mga taon at iniligtas kahit nga pagkatapos na hinayaan Niya ang hilagang kaharian na makuha ng Asiria noong 721 B.C. Ang lahat Ng Kanyang kahabagan ay nabalewala, gayun pa man, ang mga taga Juda ay nagpatuloy sa kasalanan. At ang paghuhukom ay dumating.
4. Sa iaang siglo ang mga Hudyo ay binabasa ang Mga Panaghoy kada taon tuwing ika-siyam ng buwan ng Ab para magpaalaala ng pagkasira ng unang Templo noong 586: B.C. at ang ikalawang Templo noong A.D. 70.
5. Sinasabi na si Jeremias ay nakaupo tumatangis sa labas ng pader ng hilagang Jerusalem sa ilalim ng bundok ng Golgota kung saan Si Cristo ay mamamatay.
6. Ang Jerusalem ay kinatawan ng isang babae. Itala kung ano ang nangyari sa Jerusalem at bakit. Pansinin ang kanyang emosyon, ang kalungkutan dahil sa kanyang mga anak, at ang mga gunita at mga alaala na kanyang dapat harapin.
7. Itala kung ano ang iyong natutuhan tungkol Sa Dios sa aklat na ito: ang Kanyang katangiaan, mga paghuhukom, at kung bakit Siya gumawa ng ganito. Halimbawa: Mga Panaghoy 1:5 sabihin kung ano ang nagdala Sa Dios para ang Juda ay malungkot dahil sa kanyang kasalanan at nagdala sa kanyang pagkabilanggo dahil sa pagkakasala.
8. Bakit sa palagay mo hinaharap Ng Dios ang kasalanan kung paano Niya hinarap ito? Paano tayo dapat tumugon? Basahin ang kabanatang 3 upang ang iyong “pagsayaw” ay hindi mauwi sa “ pagluluksa.”

IKA-DALAWAMPU'T PITONG KABANATA

EZEKIEL

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Ezekiel.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Ezekiel.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Ezekiel.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Ezekiel mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Ezekiel.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Ezekiel

PARA KANINO: Juda

LAYUNIN: Nagbabala si Ezekiel sa darating na pagkabihag, at siya ay nag propesiya sa mga bihag pagkatapos na ito ay naganap.

SUSING TALATA: Ezekiel 22:30

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang Panginoon ang nag-ayos ng mga kasaysayan ng mga pangyayari para malaman ng mga bansa na Siya ay Dios.

PANGUNAHING TAUHAN: Ezekiel

BALANGKAS

Unang Bahagi: Mga Propesiya Bago ang Paglusob sa Jerusalem- Mga Kabanata 1-24

Anim na taon bago ang pagkasira ng Jerusalem, si Ezekiel ay nagsimulang mag propesiya ng babala para sa Juda.

I. Ang tawag at pagsugo sa propeta: 1:1-3:27

- A. Ang pangitain: 1: 1-28
- B. Ang tawag: 2:1-3L27

II. Mga propesiya laban sa Juda at Jerusalem: 4:1-24:27

- A. Ang propesiya sa pagkasira: 4:1-7:27

1. Sa pamamagitan ng tanda at simbolo: 4:1-5:17
2. Sa pamamagitan ng mga propesiya: 6:1-7:27
- B. Ang pagpaparusa at kasalanan ng Jerusalem: 8:1-11:25
  1. Pangitain ng kasalanan: 8:1-18
  2. Pagpaparusa: 9:1-11:25
- C. Ang pangangailangan ng pagpaparusa: 12:1-19:14
- D. Huling babala bago ang pagbagsak: 20:1-24:27

Ikalawang Bahagi: Mga Propesiya Habang Nilulusob Ang Jerusalem—Mga Kabanta 25-32

Ang mga propesiyang ito ay direktong para sa mga kalaban ng Juda.

- I. Mga propesiya laban sa mga nakapalibot na mga bansa: 25:1-32:32
  - A. Laban sa Ammon: 25:1-7
  - B. Laban sa Moab: 25:8-11
  - C. Laban sa Edom: 25: 12-14
  - D. Laban sa Filistia: 25:15-17
  - E. Laban sa Tiro: 26: 1-28: 19
  - F. Laban sa Sidon: 28: 20-26

**Ikatlong Bahagi: Mga Propesiya Pagkatapos Ng Paglusob Sa Jerusalem—
Mga Kabanata 33-48**

Ang mga propesiyang ito ay tungkol sa panunumbalik ng Juda.

- I. Mga pangyayari pagkatapos ng pagtatatag ng Kaharian: 33:1-39:29
  - A. Ang paglilinis ng masasama: 33:1-33
  - B. Ang huwad na pastol ay nagbigay daan sa tunay na pastol: 34: 1-31
  - C. Panunumbalik ng lupa: 36:1-15
  - D. Panunumbalik ng mga tao: 36: 16-37:28
  - E. Paghuhukom sa kalaban ng Israel: 38: 1-39:24
  - F. Ang nanumbalik na bansa: 39:25-29
- II. Ang Isanglibong taon na Kaharian: 40: 1-48:35
  - A. Ang templo: 40: 1-43:27
  - B. Ang pagsamba: 44:1-46:24
  - C. Ang lupa: 47: 1-48:35

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Ezekiel?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Ezekiel.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Ezekiel?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Ezekiel.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Ezekiel mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ihambing ang Ezekiel kabanata 16 sa aklat ng Oseas.
2. Ang pinakamalinaw na pangitain sa Lumang Tipan ay lambak ng tuyong buto na matatagpuan sa Ezekiel 37. Pag-aralan ang kabanatang ito.
3. Ang aklat na ito ay naglarawan ng pitong templo sa Biblia, ang Isanglibong taon na templo. Tingnan ang Ezekiel mga kabanata 40-48. Basahin ang tungkol sa ibang templo sa Biblia sa mga kabanatang ito:

- Ang tabernakulo ni Moises: Exodo 40   - Ang templo ng katawan Ni Cristo: Juan 2
-Ang templo ni Solomon: I Mga Hari 6   -Ang espirituwal na templo ng iglesia: Mga Gawa 2
-Ang templo ni Zorobabel/Herodes: Ezra 6, Juan 2   - Ang templo ng kapighatian: Apocalipsis 11

4. Mahalaga na maunawaan ang isang layunin ng Dios kung bakit Niya iniaayos ang mga pangyayari sa kasaysayan: Para malaman ng mga bansa na Siya ang tunay Na Dios. Ang pariralang “malaman nila na Ako ang Jehovah” ay nabanggit ng 70 beses sa aklat na ito. Guhitan ang mga talatang ito sa iyong pag-aaral ng Ezekiel para matulungan kang maunawaan ang dakilang layunin ng kilos Ng Dios.

5. Si Ezekiel ay propetang maraming pangitain. Isinulat niya na siya ay bihag, “... ang langit ay nabuksan at ako’y nakakita ng pangitain mula Sa Dios” (Ezekiel 1:1). Narito ang mga pangitain na kanyang nakita:

- Ang pangitain ng Anghel:	Ezekiel 1:1-3:13
-Ang pangitain ng kaluwalhatian at kabutihan:	Ezekiel 8:1-11:25
-Ang pangitain ng nagaapoy na puno:	Ezekiel 15: 8
-Ang pangitain ng tuyong buto:	Ezekiel 37:1-28

6. Ang mga talinhaga at tanda sa Ezekiel:

- Ang talinhaga ng dalawang agila ay nagpapahayag ng Hari ng Babilonia at Hari ng Egipto: Ang pinakmataas na sanga ay tumutukoy kay Jehoiachin; buto ng lupa ay si Sedechias; ang malambot na sanga ay tumatayo para sa Mesias: Ezekiel 17

- Ang mga kabanata 20-23 at nagtataglay ng ilang mga talinhaga. Ang isa sa pinakamahalaga ay tungkol sa dalawang magkapatid na babae, Ahola at Aholiba. Sila ay kumakatawan sa pagsamba sa diyusdiyosan ng Israel at Juda.

- Ang talinhaga ng kumukulong kaldero ay sumasagisag ng kalagayan ng Jerusalem nang nilusob sila ng Babilonia: Ezekial 11:1-13

- Ang dalawang tungkod, ang isa ay Juda at ang isa ay Israel, ipinakita ang huling pagsasama sa ilalim ng Haring Pastol: Ezekiel 37: 1-28

IKA-DALAWAMPU'T WALONG KABANATA

DANIEL

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Daniel.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Daniel.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Daniel.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Daniel mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Daniel.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Daniel

PARA KANINO: Sa mga Hudong bihag

LAYUNIN: Para ipakita na ang Dios ang namamahala sa mga gawain ng tao.

SUSING TALATA: Daniel 12:3

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang Dios ang pinakamakapangyarihan at iginagalang Niya ang mga gumagalang sa Kanya.

PANGUNAHING TAUHAN: Daniel

BALANGKAS

- I. Pambungad na karanasan: Ang dahilan ng kasaganaan ni Daniel: 1:1-21
- II. Mga pangitain at pangyayari sa pangunguna ni Nabucodonosor: 2:1-6:28
  - A. Ang larawan/imahen at paliwanag: 2:1-49
Apat na kaharian o emperyo ng mundo:
    1. Babilonia: 606 B.C.
    2. Medo-Persia: 538 B.C.
    3. Grecia: 330 B.C.
    4. Roma: 63 B.C.
  - B. Ang nagniningas na hurno: 3:1-30
    1. Ang utos ng hari: 3:1-7

- 2. Ang posisyon ng lalaki ng Dios: 3:8-23
  - 3. Paghuhukom at pagpapalaya: 3:24-30
  - C. Tatlong pangitain ni Nabucodonosoro at ang paliwanag nito: 4:1-37
    - 1. Ang panaginip: 4: 1-18
    - 2. Ang paliwanag : 4:19-27
    - 3. Ang katuparan: 4:28-37
  - D. Ang pista ni Belsasar: 5:1-31
    - 1. Ang pista: 5:1-4
    - 2. Ang paghuhukom: 5:5-9
    - 3. Ang paghahanap ng tagasalin: 5:10-16
    - 4. Ang paliwanag: 5:17-29
    - 5. Ang katuparan; 5:30-31
  - E. Ang pagpapalaya kay Daniel sa yungib ng leon: 6:1-28
    - 1. Ang masamang plano: 6:1-9
    - 2. Ang tugon ni Daniel: 6:10-20
    - 3. Ang pagpapalaya mula sa yungib: 6:21-28
- III. Mga Pangitain sa pangunguna ni Belsasar, Dario, at Ciro: 7:1-12:13
- A. Ang apat na halimaw at ang paliwanag: 7: 1-12:13
    - 1. Sila ay lumitaw mula sa dagat: 7:1-3
      - (a) Halimaw na mukhang leon: Babilonia: 7:4
      - (b) Halimaw na mukhang oso: Medo-Persia: 7:5
      - (c) Halimaw na mukhang leopardo: Grecia: 7:6
      - (d) Napakalaking halimaw: Roma: 7:7
    - 2. Ang maliit na sungay: (anticristo) : 7:8
    - 3. Kaharian Ng Dios: 7:9-14
    - 4. Paliwanag: 7:15-28
  - B. Ang tupang lalaki at kambing na lalaki at ang paliwanag: 8:1-27
    - 1. Ang Pambungad: 8:1-2
    - 2. Ang pangitain: 8:3-14
      - (a) Ang lalaking tupa ay Medo-Persia: 8:3-4
      - (b) Ang lalaking kambing ay Grecia: 8:5-14
    - 3. Pahayag tungkol kay Antiochus Epiphanes at ang Anti-Cristo: 8:15-27
  - C. Ang pitumpung linggo: 9:1-27
    - 1. Pambungad: 9:1-2
    - 2. Ang panalangin: 9:3-19
    - 3. Ang pitumpung linggo: 9:20-27
  - D. Paghahanda sa huling paliwanag: 10:1-21
    - 1. Pambungad: 10:1-3
    - 2. Ang lalaking nakasuot ng lino: 10:4-6
    - 3. Ang tugon ni Daniel: 10:10-12
    - 4. Ang hidwaan nina Gabriel at ang hari ng Persia: 10:13
    - 5. Ang dahilan ng pagdating ng anghel: 10:14-21
  - F. Pangitain ng mga pangyayari mula kay Dario hanggang sa huling panahon: 11:1-12:13

1. Ang pahayag sa darating na mga pangyayari: 11:1-12:3
2. Ang utos na tatakan ang aklat: 12:4
3. Ang huling pag-uusap sa mensahero: 12:5-13

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Daniel?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Daniel.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Daniel?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Daniel.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Daniel mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Binanggit ni Ezekiel si Daniel. Kanyang inihambing si Daniel kay Noah at Job: Ezekiel 14:14. Binanggit din niya ang karunungan ni Daniel: Ezekiel 28:3. Sinipi Ni Jesus si Daniel: Mateo 24:15

2. Ang aklat ng Daniel ay naglalaman ng dakilang panalangin tungkol sa personal na pag-amin ng kasalanan: 9:3-19

3. Mahalagang mga bagay sa Daniel:

-Ang pinakamadramang piging sa Biblia: 5

-Ang nag-iisang paglalarawan sa Ama na nasa Lumang Tipan: 7:9-14

-Ang nag-iisang aklat na binanggit nina Gabriel at Miguel (dalawang arkanghel sa Langit): 9:21; 10:13; 12:1

-Paliwanag kung bakit ang panalangin kung minsan ay nahahadlangan: 10:10-13

-Ang pinakabuong paglalarawan sa Anticristo: 7:7-27; 8:23-25; 9:26; 11:36-45

4. Ang 70 linggo ni Daniel na inilarawan sa 9:24-27 ay ginamit ang salitang “linggo” na ang ibig sabihin ay ang panahon ng 70 taon. Kung may pitumpu’t pitong taon, ito ay katumbas ng 490 na mga taon. Ang mga sumusunod ang paghahati ng mga taon na ito:

-Pitong (7) linggo, o 49 na taon, nagsimula sa pagtatayo ng pader ng Jerusalem sa pangunguna nina Ezra at Nehemias.

-Animnapu’t dalawa (62) na linggo, o 434 na taon, nagsimula sa pagtatayo ng pader ng Jerusalem at nagpatuloy sa panahon ng pagpapako sa krus nang Si Jesus ay “namatay”.

-Pamumuno ng Hentil, hindi alam kung ilang taon sa pagitan ng pagkatapos ng animnaput siyam na linggo. Narito tayo sa panahong ito ngayon, naghihintay sa muling pagbabalik Ni Jesus.

-Ikapitumpong linggo, pitong taon hindi pa nagsisimula, sa panahong ito haharapin Ng Dios ang Israel. Magsisimula ito kung ang Anticristo na ang makapangyarihan at magsisimula na ang kapighatian.. Kasama nito ang panahon ng kaguluhan na sinasabi sa Daniel 12:1 na siyang malaking kapighatian na inilarawan sa Apocalipsis.

5. Ang pagtatag at pagbagsak ng mga imperyo sa mundo na tinalakay sa Daniel mga kabanata 2,7, at 8 na ang buod ay nasa sumusunod na pahina:

Mga Pangitain Ng Kapangyarihan Ng Hentil

<u>Imperyo</u>	<u>Bantayog</u>	<u>Metal</u>	<u>Daniel 2</u>	<u>Hayop/Persona</u>	<u>Daniel 7</u>
Babilonia	Ulo	Ginto	v.37-38	Leon na may pakpak ng Agila	v. 4
Medo-Persia	Dibdib/ Braso	Pilak	v.39	Oso na may 3 tadyang	v. 5
Grecia	Tiyan/Hita	Tanso	v.39	Leopardo na may 4 na pakpak	v. 6
Roma	Binti	Bakal	v.40	Nakakikilabot na Halimaw	v.7
Roma na Muling nabuhay	Paa/ Mga daliri	Bakal/Luwad	v. 41-43	Sampung sungay	v.7
Kaharian Ng Dios		Bato	v.44-45	Anak ng Tao	v.13, 14,27

IKA-DALAWAMPU'T SIYAM NA KABANATA

OSEAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Oseas.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Oseas.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Oseas.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Oseas mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Oseas.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Oseas

PARA KANINO: Hilagang Kaharian ng Israel

LAYUNIN: Para ihanda ang Israel sa kanyang makasalanang kalagayan at ibalik muli siya Sa Dios.

SUSING TALATA: Oseas 4:1

BUHAY AT MGA PRINSIPIO NG MINISTERYO: Ang karanasan ay nagpapayaman ng pagkaunawa at pagmamahal.

PANGUNAHING TAUHAN: Oseas, Gomer, Jezreel, Lo-Ruhama, Lo-Ammi

BALANGKAS

- I. Pambungad: 1:1
- II. Ang halimbawa ng may sinasagisag: 1:1-2:23
  - A. Pagtangi sa Israel: Ang pag-aasawa ni Oseas at kapanganakan ng mga bata.
    1. Utos na mag-asawa ng masamang babae: 1:2-3
    2. Ang Jezreel ay sumasagisag ng pagbagsak ng dinastiya ni Jehu: 1:4-5
    3. Lo-ruhama: Hindi na mahahabag ang Dios Sa Israel: 1:6-7
    4. Lo-ammi: Nagbanggit ng pagtangi sa Israel: 1:8-9
  - B. Ang Israel ay inaliw: 1:10-11
  - C. Pinarusahan ang Israel: 2:1-13
    1. Pagtuligsa sa makasalanang ugali: 2:1-7
    2. Ipinaliwanag nang husto ang kaparusahan: 2:8-13

- D. Pinanumbalik ang Israel: 2:14-23
  - 1. Ang ipinangakong pagkahikayat: 2:14-17
  - 2. Pagbabago ng tipan: 2:18-23
- III. Pagtubos sa nangalunyang asawang babae: 3:1-5
  - A. Ang karanasan ni Oseas: 3:1-3
  - B. Ang kaparehong karanasan ng Israel: 2:18-23
- IV. Ang tagumpay ng dakilang pag-ibig sa panunumbalik ng nagsising bansa: 4:1-14:9
  - A. Ang pagkakasala ng Israel: 4:1-19
    - 1. Ang pangkalahatang utos: 4: 1-5
    - 2. Kusang kinalimutan: 4:6-11
    - 3. Ang pagsamba sa diyus-diyosan: 4:12-19
  - B. Ang dakilang pagkayamot: 5:1-5
    - 1. Pagkakasala ng mga saserdote, mga tao, mga prinsipal: 5:1-7
    - 2. Ang susunod na paghuhukom: 5:8-15
  - C. Ang nagsising mga naiwan: 6:1-3
    - 1. Nagbalik, subalit walang taos pusong pagsisisi: 6:1-3
  - D. Ang tugon Ng Dios; 6:1-13:8
    - 1. Ang Dios ay hindi naloloko: 6:4-11
  - E. Pagkabulok ng pambansang pamahalaan: 7:1-7
  - F. Pagkabulok ng banyagang patakaran: 7:8-16
  - G. Mga bunga ng pambansang pagkabulok: 8:1-14
  - H. Ang pagtalikod at ang mga kaparusahan: 9:1-9
  - I. Kung paano sila natagpuan Ng Dios at kung ano ang nangyari sa kanila: 9:10-17
  - J. Papet na mga hari at mga dios: 10:1-3
  - K. Ang katuwiran ay naging lason: 10:4-5
  - L. Ang Asiria ay nagamit para sa paghuhukom: 10:6-7
  - M. Ang kinatatakutan na paghuhukom: 10:8
  - N. Katiyagaan sa paghihimagsik: 10:9-15
  - O. Kawalan ng utang na loob para sa pag-ibig Ng Dios: 11:1-7
  - P. Ang pamamaraan na katulad ng Canaan ng Israel : 11:12-12:14
  - Q. Ang pagsamba sa diyus-diyosan ang basehan ng pagkawasak: 13:1-8
- V. Ang huling panunumbalik: 13:9-14:9
  - A. Kawalan ng tiwala Sa Dios: 13:9-1
  - B. Tawag sa pagsisisi: 14:1-3
  - C. Ang pangako ng kagalingan at panghuling pananalita—pagsisisi ng Israel, narinig Ng Dios: 14:4-9

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Oseas?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Oseas.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Oseas?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Oseas.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Oseas mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Basahin ang II Mga Hari 14:23-17:41. Ang mga talatang ito ay naglalarawan ng panahon na si Oseas ay nagbigay ng propesiya.

2. Ang mga sumusunod na mga halimbawa ng kasalanan ay ginamit Ng Dios sa aklat ng Oseas:

- Ang nangalunyang asawang babae: 3:1
- Ang lasenggo: 4:11
- Ang “backsliding”ng guyang babae; 4:16
- Pulutong ng mga Tulisan: 6:9
- Mga nangangalunya: 7:4
- Nag-iinit na hurno: 7:7
- Tinapay na hindi masyadong luto: 7:8
- Isang mangmang na kalapati: 7:11
- Mandarayang busog: 7:16
- Israel ay nalamon: 8:8
- Isang sisidlan: 8:8
- Isang mailap na asno: 8:9

3. Bakit sasabihin Ng Dios sa isang lalaki na mag-asawa ng isang kalapating mababa ang lipad? Mayroong ilang mga dahilan:

Una, sa pag-aasawa ng hindi tapat na asawang babae naunawaan ni Oseas sa pamamagitan ng kanyang karanasan ang sakit sa puso Ng Dios. Ang anak Ng Dios ay gumagawa ng espirituwal na pangangalunya. Ikalawa, ang pag-aasawa ni Oseas ay buhay na larawan ng mensahe Ng Dios sa Israel. Ikatlo, inutusan Ng Dios si Oseas na pangalanan ang kanilang mga anak ng titulo na naglalarawan ng panghinaharap na kaparusahan at pangyayari ng panunumbalik ng Israel.

4. Mga talaan ng kasalanan ng Israel sa Oseas: -Kasinungalingan: 4:1 -Magnanakaw: 7:1 - Pagpatay:5:2 -Pangaapi: 12:7 -Mahalay (hindi mapigil na batas o moralidad): :11

5. Si Oseas ay gumamit ng masasakit na mga salita para maiparating ang mensahe Ng Dios na ibinigay sa kanya. Ginamit niya ang salitang (masamang babae labing apat na beses; mangingibig anim na beses; masamang babae “harlot” apat na beses; iba’t ibang paggamit ng salitang pangangalunya anim na beses; puta dalawang beses; malaswa dalawang beses; at kalapating mababa ang lipad minsan.

6. Gumamit si Oseas ng tatlong larawan para bigyan diin ang relasyon Ng Dios sa Kanyang mga anak: Ang halimbawa ng ama at anak na lalaki(11:1); isang asawang lalaki at babae (2:16); at isang hari at ang kanyang pinamumunuan (13:10).

IKA-TATLUMPUNG KABANATA

JOEL

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Joel.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Joel.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Joel.
- Isulat ang Susing Mga Talata ng aklat ng Joel mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Joel.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Joel

PARA KANINO: Juda

LAYUNIN: Para paalalahanan ang Juda sa kanilang kasalanan at ipakita na kailangan silang magsisi at ipalam ang panghinahrap na plano Ng Dios para sa bansa. Ang unang paghuhukom (1:2-2:17) ay susundan ng higit na paghuhukom (2:18-3:21).

SUSING MGA TALATA: Joel 2:28-29

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Kahit sa panahon ng pagtutuwid sa pamamagitan ng paghuhukom, plano Ng Dios na pagpalain ang Kanyang mga anak sa panghinaharap.

PANGUNAHING TAUHAN: Joel

BALANGKAS

- I. Pagpapakilala sa propeta: 1:1
- II. Isang uri ng “araw Ng Panginoon”: 1:2-20
  - A. Ang salot ng balang: 1:2-7
  - B. Ang mga tao ay hinikayat na magsisisi: 1:8-20
    1. Ang mga matatanda (pinuno): 1:2
    2. Matanda at bata: 1:2-3
    3. Lasenggo: 1:5-7
    4. Buong bansa: 1:8-12
    5. Mga saserdote (ministro): 1:9

6. Mga manggagawa: 1:10-12
- C. Paghikayat na magsisi: 1:13-14
- D. “Araw Ng Jehovah”: Panalangin ng habag: 1:15-20 Pansinin na dapat tayong...
  1. Makinig: 1:1
  2. Gumising :1:5
  3. Tumangis: 1:8
  4. Mahiya: 1:11
  5. Mangagbigkis ng sako: 1:13
  6. Magtalaga ng pagaayuno: 1:14
  7. Tumawag ng taimtim na pagtitipon ng pagsisisi: 1:15
  8. Umiyak sa Panginoon: 1:14,19

III. Ang “araw ng Panginoon”: 2:1-32

- A. Ang pagsalakay sa hilagang hukbo: 2:1-10
- B. Ang hukbo Ng Dios sa Armageddon: 2:11
- C. Ang nagsising naiwan: 2:12-17
  1. Papagdalamhatiin ang puso, hindi ang damit: 2:12-14
  2. Taos pusong magsisi at mataimtim na manalangin: 2:15-17
- D. Ang tugon Ng Dios sa mga naiwan: 2:18-29
  1. Pagsisisi: 2:18
  2. Panunumbalik: 2:19-27
  3. Pagbubuhos ng Espiritu: 2:28-29
  4. Paghuhukom sa masama: 2:20,30-31
  5. Pagtakas ng mga naiwan sa Sion: 2:32
- E. Mga tanda bago ang “araw Ng Panginoon”: 2:30-31

IV. Ang paghuhukom ng mga bansa: 3:1-16

- A. Ang panunumbalik ng Israel: 3:1
- B. Ang bansa ay nahukoman: 3:2-3
- C. Ang natatanging paghatol sa mga taga Filistia at Phoenecia: 3:4-8
- D. Ang mga bansa ay hinamon sa pakikipaglaban at paghuhukom: 3:9-16

V. Ang propesiya sa kaharian ng pagpapala: 3:17-21

- A. Ang pagpaparangal sa Jerusalem: 3:17
- B. Ang kasaganaan ng Juda: 3:18
- C. Ang pangungulila ng Egipto at Edom: 3:19
- D. Ipinaliwanag ang pagpaparangal sa Jerusalem: 3:20-21

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Joel?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Joel.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Joel?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Joel.

---

5. Isulat ang Susing Mga Talata ng Joel mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Si Joel ang unang propeta na gumamit ng pariralang “ang araw Ng Panginoon.” Ang titulong ito ay naglalarawan ng pitong –taong kapighatian na darating dito sa lupa sa panahon ng huling paghuhukom Ng Dios. Basahin ang tungkol “sa araw Ng Panginoon” sa Joel 1:15; 2:1,11,31; at 3:14.

2. Narito ang buod ng kalagayan ng Juda na inilarawan ni Joel:
  - Winasak ng kalaban: 1:4,6-7
  - Ang bagong alak ay pinutol: 1:6,11
(Si Jesus ang sanga; ang mga tao ay pinutol sa sanga, ang pinagmumulang ng buhay.)
  - Pag-aani ay lumalaho: 1:11-12
  - Iniwan ang unang pag-ibig: 1:8
  - Paghahandog ay pinutol: 1:9
  - Pagluluksa ng mga Ministeryo: 1:9
  - Nawala ang kagalakan: 1:12,16
  - Espirituwal na pagkauhaw: 1:17-20

3. Narito ang lunas na ibinigay ng Dios kay Joel:
  - Pagsisisi: 2:12-13
  - Pagkilala Sa Dios: 2:26
  - Kaugnayan (nakilala Ang Dios): 2:27
  - Paggalang Sa Dios: 2:27 (“Ako ang Panginoon; wala nang iba maliban sa akin”)

4. Kung ang Juda ay nagsisi, narito ang mangyayari:
  - Panunumbalik: 2:25
  - Pagkabuhay na muli at manariwa: 2:23
  - Pahayag: 2:28-31
  - Katubusan (kaligtasan) at pakawalan (pagpapala): 2:32
  - Kahandaan (handang hindi nahihiya): 3:13-14

IKA-TATLUMPU'T ISANG KABANATA

AMOS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Amos.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Amos.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Amos.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Amos mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Amos.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Amos

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Para tawagin na bumalik ang Israel Sa Dios.

SUSING TALATA: Amos 4:12

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Hanggang ngayon ang tawag sa mga bansa ay “Maghanda na makatagpo Ang Dios.”

PANGUNAHING TAUHAN: Amos

BALANGKAS

- I. Pambungad
- II. Paghuhukom sa kalapit na mga bansa ng Israel: 1:3-2:3
  - A. Damasco: 1:3-5
  - B. Filistia: 1:6-8
  - C. Fenicia: 1:9-10
  - D. Edom: 1:11-12
  - E. Ammon: 1:13-15
  - F. Moab: 2:1-3
- III. Paghuhukom sa Juda at Israel: 2:4-16
  - A. Sa Juda: 2:4-5
  - B. Sa Israel: 2:6-16

IV. Ang pagsasakdal Ng Dios sa pamilya ng Jacob: 3:1-9:10

- A. Tatlong diskurso ng pagsumpa: 3:1-6:15
  - 1. Ang paghuhukom ay nararapat: 3:1-10
Ang paghuhukom ay utos: 3:11-15
  - 2. Ang paghuhukom ay nararapat: 4:1-11
Ang paghuhukom ay utos: 4:12-12
  - 3. Ang paghuhukom ay nararapat: 5:1-15
Ang paghuhukom ay utos: 5:16-6:14
- B. Limang simbolo ng pangitain ng mga kaparusahan: 7:1-9:10
  - 1. Ang balang: 7:1-3
  - 2. Ang tagtuyot: 7:4-6
  - 3. Ang panghulog na may kasaysayang reperensiya: 7:7-17
  - 4. Ang basket ng prutas: 8:1-14
  - 5. Ang Panginoon na nakatayo sa altar: 9:1-10

VI. Pag-asa sa maliwanag na kinabukasan: 9:11-15

- A. Ang pagbabalik Ni Cristo at pagtatatag ng kaharian ng Mesias: 9:11-12
- B. Ang kasaganaan ng isanglibong taon: 9:13
- C. Ang panunumbalik ng Israel: 9:14-15

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Amos?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Amos.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Amos?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Amos.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Amos mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang nagmamasid na mga mata Ng Dios ay nakakakita:

- Nakalipas na kasalanan: 1:3
- Pangisahang mga gawa: 1:6
- Nasirang mga pangako: 1:9
- Nakatagong poot sa puso: 1:11
- Mga emosyon at ambisyon: 1:13
- Memorya at ang kanyang mga iniingatang mga kasalanan: 2:1

2. Hinarap ni Amos ang limang mga mukha ng araw Ng Panginoon:

- Ang Hari: 9:11
- Ang mga bansa: 9:12
- Ang mundo: 9:13
- Ang mga tao: 9:14
- Ang lupa: 9:15

3. Ang unang bahagi ng Amos ay sinaklong sa pagitan ng dalawang reperensiya sa umaatungal na leon sa 1:2 at 3:8. Una tinuligsa ng leon ang mga kasalanan ng mundong hentil (1:3-2:3), sumunod ang mundo ng Israel (timog na bahagi ng kaharian ng Juda 2:4-5 at hilagang bahagi ng kaharian ng Israel 2:6, 16), at ang dulo sa pamamagitan ng pagsasama-sama sa kanila sa huling orakulo (3:1-2).

4. Isulat ang lahat ng bansa na nabanggit sa aklat ng Amos, ang dahilan kung bakit sila pinarusahan, at ang paghuhukom na darating:

Bansa

Dahil sa Kaparasuhan

Ang Darating na Paghuhukom

IKA-TATLUMPU'T DALAWANG KABANATA

OBADIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Obadias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Obadias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Obadias.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Obadias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Obadias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Obadias

PARA KANINO: Ang bansang Edom

LAYUNIN: Para magbabala sa kaparusahan Ng Dios sa kasalanan.

SUSING TALATA: Obadias 1:4

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ibinababa Ng Dios ang makasalanan na dinadakila.

PANGUNAHING TAUHAN: Obadias

BALANGKAS

- I. Ang propesiya sa kahihinatnan ng Edom: 1:1-9
  - A. Ang mensahe ay mula Sa Dios para kay Obadias tungkol sa Edom: 1:1
  - B. Ang hindi magaping Edom ay magagapi: 1:2-4
    1. Ang Edom ay liliit at hahamakin ng mga bansa: 1:2
    2. Malilinlang ng pagmamataas: 1:3
    3. Ibinaba Ng Dios: 1:4
  - C. Ang Edom ay ganap na maloloko at iiwan: 1:5-9
    1. Mga magnanakaw at mandarambong: 1:5
    2. Hinanap ang nakatagong kayamanan: 1:6
    3. Ang Edom ay nalinlang at nasilo: 1:7
    4. Ang pantas ay nawasak: 1:8
    5. Ang mandirigma ay balisa at ang Edom ay mapuputol: 1:9

II. Ang sanhi: 1:10-14

- A. Karahasan: 1:10
- B. Masamang ugali: 1:11
- C. Kagalakan sa kabiguan ng iba: 1:12
- D. Pagmamalabis sa kalungkutan ng iba: 1:12
- E. Sirain ang anak Ng Dios: 1:13
- F. Hadlangan ang pagtakas ng mga pugante: 1:14
- G. Pagkakanulo: 1: 14

III. “Ang araw Ng Dios” ay paghuhukom na darating sa lahat ng paganong bansa, hindi lang ang Edom: 1:15-21

- A. Ang paghuhukom sa Edom at sa lahat ng mga bansa: 1:15-16
  - 1. Kung ano ang iyong ginawa, iyong matatanggap: 1:15
  - 2. Kung ano ang kanilang ginawa, kanilang matatanggap: 1:16
- B. Kaligtasan sa lahi ni Jacob: 1:17-20
  - 1. Pagpapalaya at kabanalan sa Bundok ng Sion: 1:17
  - 2. Ang lahi ni Jacob, Jose, Esau: 1:18
  - 3. Mga Pamamahala: 1:19:21
- C. Ang isang libong taong kaharian Ni Jesus: 1:21

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Obadias?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Obadias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Obadias?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Obadias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Obadias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Para sa ibang mga propesiya laban sa Edom basahin ang mga sumusunod na mga talata:

- Isaias 34:5-15
- Jeremias 49:7-22
- Ezekiel 25:12-14; 35:1-5
- Amos 1:11-12

2. Ang ibig sabihin ng “Edom” ay pula. Ang mga taga Edom ay nagmula sa Esau. Para mabasa ang kanilang kasaysayan tingnan ang Genesis 36; Exodo 15:15; Mga Bilang 20:14; 20-21; at Deuteronomio 23:7-8.

3. Narito ang mga tiyak na mga kasalanan na nabanggit ni Obadias sa mga kabanatang nakalagay:

- Karahasan: 1:10
- Masamang ugali: 1:11
- Kagalakan sa kabiguan ng iba: 1:12
- Pagmamalabis sa kalungkutan ng iba: 1:12
- Sirain ang anak Ng Dios: 1:13
- Hadlangan ang pagtakas ng mga pugante: 1:14
- Pagkakanulo: 14

4. Mga susing parirala sa aklat ng Obadias:

- At sinabi Ng Panginoon
- Gagawin ko
- Pakinggan ang salitang ito
- Ipinakita Ng Panginoon sa akin

IKA-TATLUMPU'T TATLONG KABANATA

JONAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Jonas.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Jonas.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Jonas.
- Isulat ang mga Susing Talata ng aklat ng Jonas mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Jonas.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Jonas

PARA KANINO: Para magbabala sa bansang Nineve tungkol sa kinahihinatnan ng pagsuway Sa Dios.

LAYUNIN: Ang layunin ay hindi lamang para magebanghelyo sa Nineve, subalit para maging ebidensiya sa Israel na ang kaligtasan ay hindi lang para sa mga Hudyo.

SUSING MGA TALATA: Jonas 3:1-2

BUHAY AT MGA PRINSIPIO NG MINISTERYO: Ang kaligtasan ay hindi nalilimitahan ng lahi, kultura, o ibang mga hadlang: “Ang sinumang tatawag sa pangalan Ng Panginoon ay maliligtas.” (Roma 10:31)

PANGUNAHING TAUHAN: Jonas

BALANGKAS

- I. Ang unang pagsugo: 1:1-2:10
  - A. Ang banal na tawag: Tindig, humayo, iyak: 1:1-2
  - B. Ang pagsuway ni Jonas: Siya ay bumangon at lumayo: 1:3
  - C. Ang resulta ng pagsuway: 1:4-17
    1. Nakaranas ng bagyo: 1:4-6
    2. Nakitang maykasalanan: 1:7
    3. Itinapon sa dagat: 1:16
    4. Nilulon ng malaking isda: 1:17
  - D. Ang panalangin ni Jonas: 2:1-9
    1. Natandaan ang kabalisan ng buhay: 2:3,5-6

2. Naunawaan ang direksiyon ng kamay Ng Dios: 2:3
  3. Nalaman na nais Ng Dios na tumugon sa panalangin: 2:2,7
  4. Nangangailangan ng muling pagtatalaga at pagsisisi: 2:9
  5. Resulta ng pagpapalaya: 2:10
- E. Ang pagpapalaya kay Jonas: 2:10

II. Ang ikalawang pagsugo: Tindig , humayo, magpahayag: 3:10

- A. Pagsunod: Siya ay tumindig, nagpunta, at umiyak: 3:1-4
- B. Ang resulta ng pagsunod: 3:5-10
  1. Ang mga tao ay sumampalataya: 3:5
  2. Sila ay nagsisi: Pag-aayuno para sa tao at halimaw, sako at abo: 3:5-9
  3. Ang siyudad ay napanatili: 3:10

III. Ang suliranin ng propeta: 4:1-11

- A. Ang galit ng propeta: 4:1-5
- B. Ang pagtutuwid Ng Dios: 4:6-11

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Jonas?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Jonas.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Jonas?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Jonas.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Jonas mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Nang Ang Dios ay “nagsisi” hindi ibig sabihin nito ay katulad ng pagsisipi sa maling ginawa (3:10). Dahil sa kahabagan Ng Dios, nagpasiya Siya na hindi na magpadala ng paghuhukom na dati Niyang plano dahil ang mga tao sa Nineve ay sumampalataya at tinanggap ang mensahe ni Jonas. Tingnan ang Amos 7:3; Lucas 11:30; Mateo 12:39.

2. Si Jonas ay tipo ng bansang Israel:

-Napiling maging saksi: Deuteronomio 14:2; Ezekiel 20:5

-Isinugo Ng Dios; Isaias 43:10-12 at 44:8

-Sumuway sa kalooban Ng Dios: Exodo 32:1-4; Hukom 2:11-19; Ezekiel 6:1-5; Marcos 7:6-9

-Kasama ng maraming iba’t ibang mga nasyon: Deuteronomio 4:27; Ezekiel 12:15

-Habang kasama ng mga pagano, nakilala nila Ang Dios: Roma 11:11

-Himalang napanatili: Oseas 3:3; Jeremias 30:11; 31:35-37

3. Pansinin ang dahilan kung bakit si Jonas ay masama ang loob Sa Dios. Dahil Siya ay mahabagin, maawin, mabagal sa pagkagalit, dakila sa kabutihan, at nagsisi sa paghuhukom.

4. Si Jonas ay kontrolado ng kanyang damdamin. Halimbawa, sa kabanata 4 una siya ay galit, sumunod masaya, sumunod galit muli. Siya ay maysariling kalooban (kabanata 1) at may ugalin na mapagmataas (4:2). Siya ay mas abala sa kanyang sariling kaligayahan at kaginhawahan (kabanata 4) higit sa nawawalang kaluluwa.

5. Sa pagtakbo Sa Dios, mayroong...

-Kawalang- bahala sa utos Ng Dios: 1:2-3

-Walang kakayahan na magtago Sa Dios: 1:4,17

-Walang katiyakan sa kinabukasan: 1:15

-Walang kakayahang tulungan ang sarili: 1:4-6

6. Si Jonas ay tipo Ni Cristo. Parehong may tanging mensahe, si Jonas sa paghuhukom at Si Jesus sa kaligtasan. Pareho silang nakaranas ng bagyo. Si Jonas ay naitapon sa tubig at Si Jesus ay pinatahimik ang unos. Si Jonas ay umiyak mula sa isda at Si Jesus ay umiyak mula sa krus. Pareho silang bumangon sa ikatlong araw (si Jonas mula sa isda at Si Jesus mula sa libingan) at parehong nangaral pagkatapos ng muling pagkabuhay.

IKA-TATLUMPU'T APAT NA KABANATA

MIKAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Mikas.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Mikas.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Mikas.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Mikas mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Mikas.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Mikas

PARA KANINO: Israel at Juda

LAYUNIN: Isang tawag ng pagsisisi para maiwasan ang paghuhukom.

SUSING TALATA: Mikas 6:8

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Hinuhusgahan Ng Dios ang mga nang-aapi sa Kanyang mga anak.

PANGUNAHING TAUHAN: Mikas

BALANGKAS

- I. Pambungad: 1:1
- II. Pangkalahatang propesiya ng paghuhukom: 1:2-2:13
  - A. Paghuhukom laban sa Samaria: 1:2-8
    1. Pahayag ng paghuhukom: 1:2-4
    2. Pagkawasak ng Samaria: 1:2-8
  - B. Paghuhukom laban sa Juda: 1:9-16
  - C. Paghuhukom sa mga mang-aapi: 2:1-11
    1. Mapagmataas at karahasan ng mga maharlika: 2:1-5
    2. Mga bulaang propeta na pinatatahimik ang tunay na mga propeta: 2:6-11
  - D. Kahabagan sa mga nalabi: 12-13
- III. Ang pagtatatag ng kaharian ng Mesias: 3:1-5:15

- A. Paghuhukom sa masamang pinuno, bulaang mga propeta, at mga bansa: 3:1-12
    - 1. Mga kasalanan ng pinuno ng sambahayan: 3:1-4
    - 2. Mga kasalanan ng bulaang propeta: 3:5-8
    - 3. Pinuno, mga propeta, at mga saserdote: 3:9-11
  - B. Katangian ng kaharian: 4:1-5
  - C. Pagtatayo ng kaharian: 4:6-13
    - 1. Panunumbalik ng dating kaharian: 4:6-8
    - 2. Sa Babilonia bago ang panunumbalik: 4:9-10
    - 3. Pagpapalaya sa Sion at pagkawasak ng kalaban: 4:11-5:1
  - D. Ang unang pagdating at pagtangga sa Hari: 5:1-2
  - E. Ang patlang sa pagitan ng pagtangga at pagbalik Ng Hari: 5:3
  - F. Mga mangyayari sa muling pagbabalik Niya: 5:4-15
    - 1. Siya ang magkakaloob ng pagkain sa mga kawan: 5:4
    - 2. Siya ang kapayapaan sa Kanyang mga anak: 5:5-6
    - 3. Siya ang magkakaloob ng kapangyarihan sa Kanyang mga anak: 5:7-9
      - (a) Ang mga labi nilang tulad ng hamog: 5:7
      - (b) Ang mga labi bilang isang leon: 5:8
      - (c) Ang tagumpay ng labi: 5:9-15
- IV. Ang suliranin Ng Panginoon sa Kanyang mga anak at ang Kanyang huling kahabagan: 6:1-7:20
- A. Ang kawalang ng utang na loob at kasamaan: 6:1-7:6
    - 1. Kawalan ng utang na loob sa mga pagpapala: 6:1-5
    - 2. Ang makatuwirang pag-uugali ang kahilingan Ng Dios, hindi panglabas na pagsasakripisyo: 6:6-8
    - 3. Ang bantang paghuhukom Ng Dios: 6:9-14
  - B. Ang pamamagitan ng propeta: 7:7-20
    - 1. Pag-amin ng kasalanan ng bansa : 7:1-6
    - 2. Pag-amin ng pananampalataya: 7:7-13
    - 3. Panalangin para sa pagbabago ng kahabagan: 7:14
    - 4. Ang tugon Ng Panginoon: 7:15-17
    - 5. Awit ng papuri Sa Dios: 7:18:20

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Mikas?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Mikas.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Mikas?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Mikas.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Mikas mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Isang pansipi mula sa aklat ng Mikas ay maaring nakapagligtas ng buhay ni propetang Jeremias makalipas ang maraming taon. Basahin ang Jeremias 26:16-18 at ihambing sa Mikas 3:12.
2. Sa buong Biblia ang Mikas 4:1-5 ang nagbigay ng pinakamagandang larawan ng isanglibong taon.
3. Tatlong salita ang makatutulong sa iyo upang matandaan ang aklat ng Mikas:
  - PANGLABAS: Ang kanyang pampublikong sermon ay binubuo ng mga kabanatang 1-6
  - PANGLOOB: Ang kanyang personal na kaisipan ay nakasulat sa 7:1-6
  - PAITAAS: Ang kanyang panalanign ay itinaas sa 7:7-20
4. Para sa kasaysayang kaalaman ng mga hari sa Juda na nabanggit sa Mikas 1:1 basahin ang II Mga Hari 15:32-20:21 at II Cronica 27: 1-33:20.
5. Ang propesiya ni Mikas tungkol sa hilagang bahagi ng kaharian ng Samaria at ang timog na kaharian ng Juda. Sa bawat pagbanggit sa Samaria lagyan ng HK sa tabi. Lagyan naman ng TK sa bawa't pagbanggit sa Jerusalem sa tabi nito.
6. Sinabi Ng Dios sa Mikas 6:6-8 kung paano ka lalapit sa Kanya at kung ano ang Kanyang hinihiling.

IKA-TATLUMPU'T LIMANG KABANATA

NAHUM

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Nahum.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Nahum.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Nahum.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Nahum mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Nahum.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Nahum

PARA KANINO: Ang siyudad ng Nineve.

LAYUNIN: Para magbabala sa paghuhukom ng Nineve, ang kapitolyo ng imperyo ng Asiria na kinuhang bihag ang mga anak Ng Dios.

SUSING TALATA: Nahum 1:2

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Magingat, Ang Dios ay naghihiganti sa masama.

PANGUNAHING TAUHAN: Nahum

BALANGKAS

- I. Propesiya ng pagsira, unang bahagi: 1:1-14
  - A. Pambungad: 1:1
  - B. Pinanggalingan ng pagsira: Ang Dios mismo: 1:2-9
    1. Paghihiganti at kahabagan ng Dios: 1:2-3
    2. Ang Kanyang matinding galit laban sa kasalanan: 1:4-6
    3. Ang kadakilaan ng Kanyang kahabagan: 1:7
    4. Ang sumusunod sa Kanyang mga kalaban: 1:8
  - C. Dahilan para sa pagsisira: Kasalanan: 1:9-14
    1. Ang katapatan ng Dios sa pangkasalukuyang krisis: 1:9-11
    2. Pagsisira sa Asiria: 1:12-14
    3. Pagsasaya sa Sion: 1:15

- II. Pangako sa Juda: Hindi na nila kailangan ang takot sa malupit na bansa: 1:15
- III. Propesiya ng pagsisira, ikalawang bahagi: 2:1-3:19
  - A. Ang paglusob at pagsira ng siyudad: 2:3-13
    - 1. Paglusob sa Nineve: Katapusan ng siyudad: 2:1-7
      - (a) Galit na galit na paghahanda sa labanan: 2:1-4
      - (b) Kawalan ng pag-asa ng pagtutol: 2:5-6
      - (c) Ang siyudad bilang reyna na nabihag: 2:7
    - 2. Ang pagtakas ng tao at pagkasira ng siyudad: 2:8-13
      - (a) Ang pagtakbo ng mga tao: 2:8-10
      - (b) Nasira na ang lahat: 2:11-13
  - B. Mga dahilan sa pagbagsak ng Nineve: 3:1-9
    - 1. Paglalarawan sa labanan: 3:1-3
    - 2. Ang sanhi: Ang kanyang mga kasalanan: 3:1-6,16,19
    - 3. Ang pag-aalis ng takip sa kanyang kahihyan Sa Dios: 3:5-7
  - C. Ang kapalaran ni No-amon ay ang kapalaran ng Nineve: 3:8-11 (tingnan ang Jeremias 46:25; Ezekiel 30:14)
  - D. Ang kawalan ng kakayahan ng Nineve na iligtas ang siyudad: 3:12-19
    - 1. Ang pagbagsak ng liblib na muog: 3:12-13
    - 2. Paglusob at pagkasira ng siyudad: 3:14-19a
    - 3. Pagdaigdigang kagalakan sa likod ng pagbagsak ng Nineve: 3:19b

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Nahum?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Nahum.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Nahum?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Nahum.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Nahum mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Isulat ang mga dahilan ng paghuhukom Ng Dios sa Nineve.
2. Natatandaan mo ba ang ibang propeta na iyong napag-aralan, na nag propesiya rin sa Nineve? Paano tumugon ang siyudad sa naunang propesiyang ito? (Tingnan ang aklat ng Jonas).

3. Ihambing ang mga talatang ito:

Isaias 8:8; 10:23	Nahum 1:8-9
Isaias 24:1	Nahum 2:10
Isaias 21:3	Nahum 2:10
Isaias 52:7	Nahum 1:15

4. Narito ang ilan sa mga dahilan sa pagbagsak ng Nineve:

- Pagdanak ng dugo: 3:1
- Kasinungalingan: 3:1
- Panloloob: 3:1
- Pagpatay sa mga walang malay: 3:3-4
- Makasalanang babae: 3:4
- Pangkukulam: 3:4
- Imoralidad: 3:5
- Nakatagong karahasan:3:6
- Mangangalakal (inupahan mga sundalo) na nasira: 3:16
- Ang isang sugat na hindi gumaling : 3:19
- Patuloy na kasamaan: 3:19

IKA-TATLUMPU'T ANIM NA KABANATA

HABACUC

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Habacuc.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Habacuc.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Habacuc.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Habacuc mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministryo sa aklat ng Habacuc.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Habacuc

PARA KANINO: Juda

LAYUNIN: Gisingin ang Juda sa kanilang espirituwal na mga pangangailangan at magbabala sa napipintuhong paghuhukom mula Sa Dios.

SUSING TALATA: Habacuc 3:2

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTRYO: Ang matuwid ay mabubuhay sa pananam palataya.

PANGUNAHING TAUHAN: Habacuc

BALANGKAS

Ang aklat na ito ay madaling hatiin sa tatlong bahagi ayon sa mga kabanata. Nakasulat sa Habacuc ang espirituwal na alalahanin (kabanatang 1), isang pangitain (kabanatang2), at ang panalangin (kabanatang 3), ang lahat ng ito ay kaugnay sa paghuhukom sa Juda Ng Dios sa pamamagitan ng bayan ng Chaldeo.

- I. Ang temang pangungusap: 1:1
- II. Ang unang reklamo ni Habacuc: 1:2-4
  - A. Ang tanong ng propeta: 1:2-3a
  - B. Ang moral at sibil nakalagayan ng Juda: 1:3b
  - C. Ang konklusyon ng propeta: 1:4
- III. Ang tugon Ng Dios: 1:5-11

- A. Ang pahayag ng kamanghamanghang gawa: 1:5
  - B. Ang mga Caldeo at ang kalakasan nila: 1:6-11
- IV. Ang kompiyansa ni Habacuc Sa Panginoon: 1:12
- V. Ikalawang reklamo ni Habacuc: 1:13-17
- VII. Ang naghihintay na propeta: 2:1
- VIII. Ang tugon ng Panginoon: 2:2-4
- A. Ang pangitain ay naisulat ng malinaw: 2:2
  - B. Ang pangitain ay tiyak na darating: 2:3
  - C. Ang pangitain: 2:4
- VIII. Ang limang kasawian:3:5-19
- A. Pambungad: 2:5-6a
  - B. Ang limang kapighatian para sa mga Caldeo: 2:6b-19
    - 1. Ang unang kapighatian: 2:6b-8
    - 2. Ikalawang kapighatian: 2:9-11
    - 3. Ikatlong kapighatian: 2:12-13
 (ang lupa ay puno ng kaalaman Ng Panginoon: 2:14)
    - 4. Ika-apat na kapighatian: 2:15-18
    - 5. Ika-limang kapighatian: 2:19
- IX. Ang awit ni Habacuc: 3:1-19
- A. Ang titulo: 2:1
  - B. Ang pagsamo: 3:2
  - C. Ang tugon ng Panginoon
  - D. Ang tugon ni Habacuc: 3:16-19a
  - E. Ang musikang gawa: 3:19b

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Habacuc?

2.Sabihin ang layunin ng aklat ng Habacuc.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Habacuc?

4.Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministryo sa aklat ng Habacuc.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Habacuc mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang salaysay ni Habacuc,” ang matuwid ay mabubuhay sa pananampalataya,” ay sinipi ng tatlong beses sa Bagong Tipan. Tingnan ang Roma 1:17, Galacia 3:11, at Hebreo 10:38.
2. Tingnan din ang Mga Gawa 13:40-41 at Filipos 4:4, 10-19.
3. Ang “orakulo” ay maaaring isalin na “ isang alalahanin.” Ano ang alalahanin ni Habacuc? Ano ang gumugulo sa kanya?
4. Lagyan ng tatak ang bawat reperensiya Sa Dios, Ang Nag-iisang Banal, Panginoon, at bawat personal na panghalip na tumutukoy Sa Dios. Buoin ang iyong natutuhan tungkol Sa Dios mula sa aklat na ito.
5. Lagyan ng marka ang “ mapagmataas o palalo.” Buoin kung ano ang katulad niya at kung sino ang kabaliktaran niya. Ang Santiago 4 ay nagsasabi na tinatanggihan Ng Dios ang mapagmataas.
6. Lagyan ng marka ang bawat paggamit ng salitang “ kapighatian” at obserbahan kung sino ang makakaranas ng kapighatian., at ano ang mangyayari kung ito ay dumating. Mayroon ka ba na maiaangkop dahil sa iyong istilo ng buhay? Kung mayroon, magsisi.

IKA-TATLUMPU'T PITONG KABANATA

ZEFANIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Zefanias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Zefanias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Zefanias.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Zefanias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Zefanias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Zefanias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Magbabala sa Israel at sa lahat ng mga bansa sa paghuhukom Ng Dios.

SUSING TALATA: Zefanias 3:17

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Makapangyarihan Ang Dios na magligtas.

PANGUNAHING TAUHAN: Zefanias

BALANGKAS

I. Pambungad: 1:1-3

- A. Ang mensahero: 1:1
- B. Ang buod ng mensahe: 1:2-3

II. Ang pagtingin sa loob: 1:4-2:3

- A. Ang katotohanan ng paghuhukom: 1:4-14
  - 1. Paghuhukom sa apat na uri ng sumasamba: 1:4-7
  - 2. Paghuhukom sa makasalanan at sa bawat ranggo : 1:8-13

B. Ang likas at resulta ng paghuhukom: 1:14-18

1. Ito ay malapit nang dumating: 1:14
  2. Kahit ang malakas ay ibababa: 1:14
  3. Madilim na kapighatian, wasak, kalungkutan: 1:15-16
  4. Kapighatian, dugo, bangkay na parang basura: 1;17
  5. Walang pagpapalaya: 1;18
  6. Araw ng galit Ng Panginoon: 1:2-3
- C. Ang pangalan ng paghuhukom: Araw Ng Panginoon: 2:1-3
- D. Pag-asa sa paghuhukom: 2:3
- III. Ang pagtingin sa kapaligiran: Ang paghuhukom ay darating sa lahat ng bansa: 2:4-3:7
- A. Siyudad ng Filisteo: 2:4-7
  - B. Moab at Ammon: 2:8-11
  - C. Etiopia: 2:12
  - D. Ang Asiria at ang kapitolyo nito, Nineve: 2:13-15
  - E. Paghuhukom sa Jerusalem: 3:1-7
    1. Pansinin ang kalagayan ng Jerusalem:
      - (a) Marumi, pangaapi, punongpuno ng karumihan: 3:1
      - (b) Masuwayin: 3:2
      - (c) Masamang pinunong sekular: 3:3
      - (d) Masamang pinunong espirituwal: 3:4
    2. Pansinin ang kahabagan Ng Dios: 3:5-7
- IV. Ang pagtingin sa kabila: Pagkatapos ng paghuhukom, ang kagalingan ay darating: 3:8-20
- A. Ang layunin Ng Dios ay nangyari na : 3:8
  - B. Mula sa mga pagano, ang labi Ng Dios ay darating: 3:9-10,12-13
  - C. Paghuhukom sa mga dating kalaban Ng Dios: 3:9-13
  - D. Ang Mesias Ng Israel ay nagpakilala bilang Hari: 3:14-20

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Zefanias?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Zefanias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Zefanias?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Zefanias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Zefanias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang titulong “ang Hari ng Israel” ay ginamit para Sa Dios ng dalawang beses lamang sa Biblia. Ginamit ito ni Zepanias sa Lumang Tipan (3:15). Ginamit ito ni Natanael sa Lumang Tipan, isang disipolo Ni Jesus (Juan 1:49).
2. Tinawag ni Zepanias ang paghuhukom na “ang araw ng Panginoon.” Pitong beses niya ginamit ang titulong ito. (Tingnan ang 1:7,8,14, 18; 2:2-3.)

Narito ang ating natutuhan tungkol sa araw ng Panginoon:

- Ito ay malapit na : 1:4, 7,14
- Kahit ang malakas ay ibababa: 1:14
- Ito ay panahon ng kadiliman, malaking pagkatakot, poot, kalungkutan: 1:15
- Ito ay oras ng hudyat: 1:16
- Ang paghuhukom ay darating sa kasalanan: 1:17
- Ito ay maykasamang tanda ng likas: 1:15
- Ito ay araw ng galit Ng Panginoon: 1:2-3
- Ito ay mararanasan ng lahat ng nilikha: 2:1-15; 3:8

IKA-TATLUMPU'T WALONG KABANATA

HAGAI

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Hagai.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Hagai.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Hagai.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Hagai mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Hagai.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Hagai

PARA KANINO: Israel, pagkatapos ng pagtatapon; natatangi ang mga Hudyo na bumalik mula sa Jerusalem.

LAYUNIN: Magbigay ng inspirasyon sa mga Israel sa bagong kasigasigan para Sa Dios at ipagbigay alam sa mga pinuno na kanilang responsibilidad na muling itatag ang templo ng pananambahan.

SUSING TALATA: Hagai 1:5

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Ang pagtatayo ng Kaharian Ng Dios ang dapat atupagin ng mga tunay na mananampalataya

PANGUNAHING TAUHAN: Hagai

BALANGKAS

I. Unang mensahe: Isang tawag na muling pagtatayo ng templo (ibinigay sa unang araw ng ikaanim na linggo) 1:1-15

- A. Ang petsa: 1:1
- B. Ang mensahe: 1:2-11
  - 1. Ang pagpapaliban ng mga tao: 1:2-4
  - 2. Ang mga resulta nito: 1:5-11
- C. Ang tugon ng mga tao: 1:12-15
  - 1. Pagsunod at takot Sa Panginoon: 1:12
  - 2. Ang gawa ng pagpapasigla: 1:13

3. Nagsimula ang paggawa: 1:14
4. Ang petsa: 1:15

II. Ikalawang mensahe: Propesiya sa templo ng isanglibong taon na magiging mas dakila sa templo na kanilang ginawa ngayon (ibinigay sa ika dalawampu at isang araw (21) ng ikapitong buwan) 2:1-9

- A. Petsa: 2:10
- B. Ang mensahe: 2:2-9
  1. Pinaghambing ang templo: 2:2-3
  2. Ang tugon sa pagkahina ng loob: 2:4-5
  3. Ang pandaigdigang pagyanig at kaluwalhatian ng templo sa bandang huli: 2:6-9

III. Ikatlong mensahe: Pangko sa pangkasalukuyang pagpapala sa muling pagtatayo ng templo (ibinigay sa ikadalawampu't apat (24) na araw ng ikasiyam na buwan) 2:10-19

- A. Ang Petsa: 2:10
- B. Ang mensahe: Ang kasalanan ay nakakahawa: 2: 11-19
  1. Ang saserdote ay tinanong: 2: 11-13
  2. Ang pagsasagawa: 2: 14-19

IV. Ika-apat na mensahe: Propesiya para sa panghinaharap na pagkawasak ng kapangyarihan ng Hentil na mundo (ibinigay sa ika-dalawampu't apat (24) na araw ng ikasiyam na buwan) 2:20-23

- A. Ang petsa: 2:20
- B. Ang mensahe: 2:21-23
  1. Lumupig sa kapangyarihan ng lupa: 2:21-22
  2. Zorobabel ang singsing: 2:23

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Hagai?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Hagai.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Hagai?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Hagai.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Hagai mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Basahin ang Hagai 1:9 para Makita kung bakit hindi pinagpala Ng Dios ang Israel.
  2. Espirituwal na katotohanan sa Hagai:
    - Ang gawa Ng Dios ang prioridad sa lahat.
    - Hinihiling ng gawa ng Dios ang malinis na mga instrumento.
    - Ang gawa Ng Dios ay nakaugnay sa plano Ng Dios para sa lahat ng bansa.
    - Ang kabutihan ay hindi nakakahawa, subalit ang kasamaan ay nakakahawa.
  3. Ikaw ay templo ng Espirtu Santo. Gamitin ang katotohanan ng Hagai sa iyong personal na buhay. Nagbigay ka ba ng maraming atensiyon at panahon sa iyong personal na mga gawain at napabayaan ang mga bagay tungkol Sa Dios na mahalaga para ipangalat ang Ebanghelyo at maisulong ang Kanyang gawain?
  4. Lagyan ng marka ang bawat reperensiya na tungkol sa “ ang salita ng Panginoon na dumating kay propeta Hagai” at “ ang salita ng Panginoon na dumating kay Hagai ang propeta.” Ang bawat paglitaw ng mga pariralang ito ay nagsisimula ng mensahe. Makatutulong ito na makita mo ang estruktura ng Hagai.
  5. Para sa kasaysayang pangyayari ng Hagai basahin ang Ezra 4:24-6:22.
  6. Sinabi Ng Dios sa Israel, “gagawin kitang singsing” (Hagai 2;23). Ang singsing ay kadalasang selyo ng pangako. Ito ay ginagamit din na tanda ng paggalang at sagisag ng maharlikang kapangyarihan. Si Cristo ay “tanda” ng Dios na kung saan Kanyang itinatak sa lahat ng mga mananampalataya ang Kanayng larawan at isinugo sa atin ang Kanyang kapangyarihan.
  7. Gamitin ang mga turo ni Hagai tungkol sa gawa sa hindi tapos na gawain ng iglesya para abutin ang mundo ng Ebanghelyo. Isipin ang mga bagay na ito:
    - Ang gawain na ito ay dapat unahin kaysa ibang mga obligasyon.
    - Hinihiling ng misyon na ito ang malinis na instrumento.
    - Ang gawain na ito ay nakaugnay sa plano Ng Dios sa mga lalaki at mga bansa.
  8. Kung si Hagai ay personal na sumusulat sa iyo tungkol sa kung paano mo tinutupad ang Dakilang Utos, ano sa palagay mo ang kanyang sasabihin?
-
-

IKA-TATLUMPU'T SIYAM NA KABANATA

ZAKARIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Zakarias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Zakarias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Zakarias.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Zakarias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Zakarias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Zakarias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Magbigay ng inspirasyon sa Israel na tapusin ang templo.

SUSING TALATA: Zakarias 13:1

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO: Namamahala Ang Dios sa mga gawain ng tao at mga bansa.

PANGUNAHING TAUHAN: Zakarias

BALANGKAS

- I. Pambungad natawag sa pagsisisi: 1:1-6
- II. Mga propesiya sa pangitain: 1:7-6:8
  - A. Ang lalaki sa gitna ng mga punong Mirto: 1:7-17
(Ang Israel ay itinakwil subalit hindi kinalimutan Ng Dios.)
  - B. Ang apat na sungay: 1:18-21
(Ang paglupig sa Israel ng kanyang mga kalaban.)
  - C. Ang lalaking may panukat: 2:1-13
(Ang kasaganaang darating sa Jerusalem.)
  - D. Si Josue ang punong saserdote: 3:1-10
(Inalis Ni Jesus ang kasalanan ng Israel, ang sanga.)
  - E. Ang ilawan at ang dalawang puno: 4:1-14

- (Ang Israel ang panghinaharap na tagadala ng –ilaw.)
1. Ang unang tanong at pagpapaliwanag: 4:1-10
  2. Ang ikalawang tanong at pagpapaliwanag: 4:11-14
- F. Ang kasulatang lumilipad: 5:1-4
(Ang masamang gobyerno ay isinumpa Ng Dios)
- G. Ang babaeng nasa takalan: 5:5-11
(Ang kasamaan ay inalis sa banal na pakpak)
- H. Apat na karwahe: 6:1-8
(Mga paghuhukom Ng Dios.)
- III. Mga propesiyang nakakapagpaliwanag: 6:9-8:23
- A. Ang mga hudyong bumalik : 6L9-15
  - B. Mga kapalaluan ng mga tao: 7: 1-8:23
    1. Ang mabilis na araw ng Israel at pagsunod sa Salita: 7: 1-17
      - (a) Okasyon ng propesiya: 7:1-3
      - (b) Ang pag-aayuno ay di-kailangan, subalit kailangan ang pakikinig: 7:4-7
    2. Ang unang kalahati ng tugon Ni Jesus sa tanong ng pag-aayuno: 7:8-14
      - (a) Ano ang hinihingi ng Dios sa mga ama: 7:8-10
      - (b) Ang pagtanggig ng mga ama: 7:11-14
    3. Ang ikalawang kalahati ng tugon Ni Jesus: 8:1-23
      - (a) Ang oras ng pagtubos: 8:1-8
      - (b) Ang mensahe ng paghimok: 8:9-17
      - (c) Pag-aayuno napalitan ng pagsasaya: 8:18-23
- IV. Direktong mga propesiya: 9:1-14:21
- A. Ang unang propesiya: Ang unang pagdating at pagtanggig Kay Jesus: 9-1-11:17
    1. Pagbagsak ng paganong mundo at pagpapalaya sa Sion: 9:10
    2. Mabuti at masamang mga pastol: 11:1-17
      - (a) Ang napahiyang lupa: 11:1-3
      - (b) Ang mabuting pastol: 11:4-14
      - (c) Ang hangal na pastol: 11:15-17
  - B. Ang ikalawang propesiya: Ang ikalawang pagparito at pagtanggap Kay Jesus: 12:1-14:21
    1. Ang panghinaharap na pagpapalaya at pagkahikayat ng Israel: 12:1-13:9
      - (a) Pagpapalaya sa Jerusalem at Israel: 12:1-9
      - (b) Ang espiritu ng pagpapala at pananangis: 12:10-14
      - (c) Ang bukal ng pagpapala para sa kaligtasan: 13:1-6
    2. Ang pagbabalik ni Jesus: 14:1-21
      - (a) Paghuhukom at pagpapalaya: 14:1-5
      - (b) Ganap na kaligtasan; 14:6-11
      - (c) Pagkawasak ng mga kalaban na bansa: 14:12-15
      - (d) Pagkahikayat ng mga paganong bansa: 14:16-19
      - (e) Inalis ang lahat ng hindi banal: 14:20-21

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Zakarias?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Zakarias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Zakarias?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Zakarias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Zakarias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang aklat ng Zakarias ay nagbigay ng maraming impormasyon tungkol sa ministryo ng mga anghel. Tingnan ang mga kabanatang 1 at 2.
2. Katulad ng aklat ng Job, ang aklat ni Zakarias ay nagbibigay ng sulyap sa langit para makita ang paghaharap sa pagitan Ng Dios at ni Satanas. Tingnan ang Job 1 at 2 at Zakarias 3:1-5.
3. Ilan sa mga katotohanan tungkol Kay Jesus ay inilahad sa Zakarias:
  - Pagsugo sa Kanya: 2:8-11
  - Ang pangkasalukuyang gawain Niya: 3:1-2
  - Ang Kanyang pagmamalasakit sa Jerusalem: 1:12
  - Ang Kanyang titulo: 6:12
  - Ang Kanyang templo: 6:13
  - Ang Kanyang matagumpay na pagpasok sa Jerusalem: 9:9
  - Ang pagkakanulo sa Kanya: 11:12
  - Ang Kanyang pagpapako sa krus: 12:10; 13:7
  - Ang huling pagkilala sa Kanya ng Israel: 12:1
  - Ang pagpapakita Niya sa Bundok ng Sion: 14:4
  - Ang pagsamba sa Kanya ng lahat ng mga bansa: 14:16
  - Ang Kanyang tagumpay sa Armagedon: 14:3
4. Ilan sa mga katotohanan tungkol sa siyudad ng Dios ay inihayag sa Zakarias:
  - Siyudad ng katotohanan: 8:3
  - Pinalilibutan Ng kaluwalhatian Ng Dios: 2:5
  - Puno ng mga bata: 8:5
  - Binisita ng lahat ng bansa:8:20-23
  - Minsan muling nilusob ng kalaban: 12:2; 14:2
  - Ang kanyang mga kalaban ay nasira: 12:9; 14:12-14
  - Ang mga mamamayan ay nakikilala Ang Mesias: 12:10
  - Puno ng kabanalan ng Dios: 14:21

IKA-APATNAPUNG KABANATA

MALAKIAS

MGA LAYUNIN:

Pagkatapos pag-aralan ang kabanatang ito ikaw ay may kakayahan na :

- Masabi kung sino ang may akda ng aklat ng Malakias.
- Kilalanin kung para kanino isinulat ang aklat ng Malakias.
- Sabihin ang layunin ng aklat ng Malakias.
- Isulat ang Susing Talata ng aklat ng Malakias mula sa memorya.
- Sabihin ang Buhay at Prinsipyo ng Ministeryo sa aklat ng Malakias.

PAMBUNGAD

MAY-AKDA: Malakias

PARA KANINO: Israel

LAYUNIN: Upang tawagin ang bansa na magsisi at bumalik sa katuwiran.

SUSING TALATA: Malakias 2:2

BUHAY AT MGA PRINSIPYO NG MINISTERYO:

Pagsisisi (ugali) + Pagbalik (gawa) = Panunumbalik

Parehong ugali (pagsisisi mula sa kasalanan) at gawa (pagbalik Sa Dios) ay kinakailangan para sa kapatawaran (panunumbalik sa katuwiran sa harapan Ng Dios).

PANGUNAHING TAUHAN: Malakias

BALANGKAS

- I. Pambungad: 1:1-5
  - A. Ang mensahero: 1:1
  - B. Ang mensahe: 1:1
  - C. Ang tatanggap ng mensahe: Israel 1:1
  - D. Ang pag-ibig Ng Dios sa Israel: 1:2-5
    1. Si Esau at Jacob: 1:2-3
    2. Ang Dios at ang Edom: 1:4-5
- II. Ang mensahe sa saserdote: 1: 6-2:9

- A. Ang kanilang pagkukulang sa mga obligasyon sa relihiyon: 1:6-2:4
  - 1. Kawalan ng halaga ng mga handog: 1:6-14
  - 2. Mas mabuting isara ang templo kaysa gumawa ng walang kabuluhang pagsamba: 1:9-10
  - 3. Superyor na paglilingkod sa gitna ng mga Hentil: 1:11
  - 4. Kapaguran sa pagsamba: 1:12-13 kabaliktaran ng kakilakilabot na pagsamba sa 1:11.
  - 5. Ang sumpa Ng Dios: 1:14-2:4
- B. Ang maling pagtuturo nila sa batas: 2:5-9
  - 1. Ang tipan sa mga levita at ulirang saserdote: 2:5-7
  - 2. Ang mga saserdoteng lumihis ang turo at ang kanilang kahihyan: 2:8-9
- III. Ang mensahe sa mga karaniwang tao na Hudyo: 2:10-4:3
  - A. Ang utos sa paglililo: 2:10-16
  - B. Babala sa paghuhukom: 2:17-3:6
    - 1. Ang kanilang mga tanong: 2:17
    - 2. Ang apoy ng Dios na nagpapakinis: 3:1-3
    - 3. Pagdalisay sa saserdote at mga tao: 3:3-5
    - 4. Ang Dios ay hindi nagbabago: 3:6
  - C. Tawag sa pagsisisi: 3:7-12
    - 1. Ang kawalan ng katapatan ng mga tao at ang sumpa Ng Dios: 3:7-9
    - 2. Ang gantimpala Ng Dios sa kanilang paggalang at katapatan: 3:10-12
  - D. Dakilang sakdal sa kasalanan: 3:13-4:3
    - 1. Reklamo: 3:13-15
    - 2. Paghihiwalay ng matuwid sa masama: 3:16-18
    - 3. Magsabi ng pagkasira ng masama: 4:1
    - 4. Pagtataas at pagluwalhati sa mga matuwid: 4:2-3
- IV. Pagtatapos na babala: 4:4-6
  - A. Sundin ang batas ni Moises: 4:4
  - B. Abangan ang ikalawang pagparito Ni Jesus: 4:5-6

PANSARILING PAGSUSULIT

1. Sino ang may-akda ng aklat ng Malakias?

---

2. Sabihin ang layunin ng aklat ng Malakias.

---

3. Para kanino isinulat ang aklat ng Malakias?

---

4. Sabihin ang Buhay at prinsipyo ng ministeryo sa aklat ng Malakias.

---

5. Isulat ang Susing Talata ng Malakias mula sa memorya.

(Ang mga sagot sa pagsusulit ay nakasulat sa pagtatapos ng huling kabanata ng manwal na ito.)

PARA SA DAGDAG NA PAG-AARAL

1. Ang aklat ng Malakias ay naglalaman ng ilang mga susing talata:
  - Ang pinakakilalang talata sa Lumang Tipan tungkol sa pagbibigay: 3:8-10
  - Ang pinakamagandang talaarawan sa lahat ng panahon: 3:16
  - Ang nag-iisang talata na tinawag ang mga mananampalataya na hiyas: 3:17
  - Ang nag-iisang aklat sa Lumang Tipan na nagsabing pagbabalik ni Elias para magministeryo sa panahon ng kapighatian: 4:5
2. Mahirap na matanggap ng isang tao na tunay siyang nagkasala. Pansinin kung paano ang mga tao ay nakipagtalo sa paghuhukom ng Dios sa aklat ng Malakias. “Kung saan” ang susing salita na sinusundan ng pagtatalo ng mga tao: 1:2,6,7; 2:17; 3:7,8,13
3. Pansinin ang pinakamahalagang lugar ng pagsubok ng ministro:1:6-2:9
4. May ilang “masdan” na dapat pansinin sa aklat na ito:
  - Narito Aking sisirain at tatanggihan ang pagsamba: 2:3
  - Narito aking ipadadala ang Aking mensahero (Juan Bautista): 3:1
  - Narito ang mundo ay masusunog: 4:1
  - Narito Si Elias ay Aking isusugo: 4:5
5. “Ang aklat ng Dios ng Alaala”: Tingnan ang Exodo 32:32; Mga Awit 56:8; 69:28; 139:16; Ezekiel 13:9; Daniel 7:10; 11:1; Filipos 4:3; Apocalipsis 20:12
6. Kahit karamihan sa mga propeta ay nabuhay at nag propesiya sa mga araw ng pagbabago at marahas na pagbabago ng politika, Si Malakias ay nabuhay sa walang pangyayari at naghihintay ng panahon kung saan Ang Dios ay parang nakalimutan ang Kanyang mga anak na nagdurusa sa kahirapan at pagsakop ng dayuhan sa Juda. Ang araw ng himala ay parang lumampas kasama nina Elias at Eliseo. Ang templo ay hindi natapos at walang mahalagang nangyari na nagpapakita ng presensiya Ng Dios ay bumalik para punuin ng kaluwalhatian katulad ng propesiya ni Ezekiel (Ezekiel 43:4).Ipinagpatuloy ng mga tao ang kanilang tungkulin sa relihiyon ng walang kasigasigan. Sa tutoo, ang pangako na ibinigay ay may kondisyon at ang mga tao ay hindi naaabot ang mga kahilingan Ng Dios para matanggap nila ang mga pagpapala. Ang propesiya ni Malakias ay magpapakita sa atin ng hirap at pagsubok sa paghihintay ng panahon ng buhay. Higit na mahalaga, ipinakita niya sa atin kung paano ang daan pabalik sa tunay na pananampalataya Sa Dios na hindi nagbabago (3:6); na nag-iimbita sa tao na bumalik sa Kanya (3:7); at hindi kailanman nakakalimot sa mga tumutugon (3:16).

MGA SAGOT SA PANSARILING PAGSUSULIT

UNANG KABANATA:

1. Ang lahat ng mga kasulatan na kinasihan Ng Dios ay mapapakinabangan din naman sa pagtuturo, sa pagsansala, sa ikatututo na nasa katuwiran:

Upang ang tao Ng Dios ay maging sakdal, tinuruang lubos sa lahat ng mga gawang mabuti. (II Timoteo 4:16)

2. Ang ibig sabihin ng salitang “ Biblia” ay “mga aklat.”
3. Ang ibig sabihin ng salitang “ kasulatan“ ay “ banal na kasulatan.”
4. Lumang Tipan at Bagong Tipan.
5. 66
6. Batas, kasaysayan, panulaan, propesiya.
7. Ebanghelyo, kasaysayan, mga sulat, propesiya.
8. Ang ibig sabihin ng salitang “ testamento” “tipan.”
9. Para sa doktrina, pagsansala, pagsaway,sa ikatututo sa katuwiran. (II Timoteo 3:16-17)
10. Ang Biblia ay hindi naglalaman ng pagsasalungat at nagkakaisa sa pangunahing paksa.
11. Ang Biblia ay iba’t ibang klase.
12. a.T; b. T; c. M; d. M; e. M
13. Jesus. Lucas 24:44-48.

IKALAWANG KABANATA:

1. Nagbibigay ng salita ang Panginoon: Ang mga babaeng nangaghahayag ng mga balita ay malaking hukbo. (Mga Awit 68:11).

2. Ang salin ay isinulat ang Biblia sa ibang salita kakaiba sa salita na ginamit sa orihinal na pagkakasulat ng Salita Ng Dios.

3. Ang pagsasalin sa ibang wika ay pagsasalin ng bawat salita sa Griego, Hebreo, at Aramaic na mga salita. Ang “ paraphrase” ay hindi pagsasalin ng bawat salita. Ito ay pagsasalin ng kaisipan.

4. Ang King James na pagsasalin.

5. Dahil walang dalawang salita na magkaparehong magkapareho, kaya may pagkakaiba kung isinasalin.

6. Hebreo, Aramaic, at Griego.

IKATLONG KABANATA:

1. Datapuwa't huwag ninyong kalimutan mga minamahal, ang isang bagay na ito, na ang isang araw sa Panginoon ay katulad ng isang libong taon , at ang isang libong taon ay katulad ng isang araw. (II Pedro 3:8)

2. k, l, c, d, e, g, f, j, h, i, b, a

3. Saan

4. Kailan

5. Ang “Biblical Archeological” ay pag-aaral ng mga labi na natagpuan sa lugar na pinagmulan ng Biblia. Ito ay siyensiya na nakalikom ng kaalaman sa panahon ng Biblia mula sa pag-aaral ng mga nakitang labi ng kanilang sibilisasyon.

6. Ang “Biblical geography” ay pag-aaral kung saan naganap ang mga pangyayari sa Biblia.

IKA-APAT NA KABANTA:

1. Bukod dito'y sinabi niya sa akin, Anak ng tao, lahat ng aking mga salita na aking sasalitain sa iyo ay tanggapin mo sa iyong puso, at dinggin mo ang iyong mga pakinig. (Ezekiel 3:10)

2. Ang balangkas ay isang paraan ng pag oorganisa ng mga talaan. Inilalagay dito ang buod ng mga impormasyon para magamit sa hinahrap na pag-aaral sa ministeryo.

3. Kung nahihirapan kang intindihin ang balangkas, pagbalik-aralan ang pagtuturo sa paggawa ng balangkas na ibinigay sa kabanatang ito.

4. Ang pangunahing punto ay may tanda sa balangkas na ginamit ang “Roman numeral”.

5. Ang “sub points” ay may tanda na ginamit ang malaking titik ng letra ng alpabeto.

IKA-LIMANG KABANATA:

1. Moises

2. Para maingatan ang “historical background” ng Israel at ang talaan ng paglikha, kasalanan, pagtubos, at ang unang pakikitungo Ng Dios sa tao.

3. Israel.

4. Kasama ang lahat ng bansa sa plano Ng Dios noon pa man. Ang Dios ay nagsisimula ng bagong mga bagay sa mga tao.

5. At papag-aalitin ko ikaw at ang babae, at ang iyong binhi at ang kaniyang binhi : Ito ang dudurog ng iyong ulo, at ikaw ang dudurog ng kaniyang sakong. (Genesis 3:15)

IKA –ANIM NA KABANATA:

1. Moises.

2. Para itala ang pagpapalaya sa Israel mula sa pagkalipin at maitala ang kanilang layunin kung bakit sila naging bansa.

3. Israel.

4. Ang kaligtasan ay mararanasan lamang sa pamamagitan ng dugo ng Kordero Ng Dios, Si Jesus.

5. At ang dugo ay magiging sa inyo’y isang tanda sa mga bahay na inyong kinaroroonan: at pagka aking nakita ang dugo, ay lalampasan ko kayo, at walang salot na sasainyo, na papatay sa inyo, pananakit ko sa lupaing Egipto.(Exodo 12:13)

IKA-PITONG KABANATA:

1. Moises.

2. Para ipakita ang Israel kung paano mamuhay na isang bansang banal na may “fellowship” Sa Dios at ihanda sila na maibahagi ang plano ng katubusan ng plano ng Dios sa lahat ng mundo.

3. Israel.

4. Hinihiling ng Dios ang kabanalan sa Kanyang mga anak.

5. Magpakabanal nga kayo at kayo’y maging banal; sapagka’t ako ang Panginoon ninyong Dios. (Levitico 20:7)

IKA-WALONG KABANATA:

1. Moises

2. Naisulat ang mga karanasan sa paglalakbay sa ilang na siyang uri ng talunang Kristiyano.

3. Israel

4. Ang Dios ay hindi nalulugod sa anumang walang buong pagtatalaga.

5. Nguni't kung hindi ninyo gagawing ganito ay, narito kayong nagkasala laban sa Panginoon: at talastasin ninyo na aabutin kayo ng inyong kasalanan.

IKA-SIYAM NA KABANTA:

1. Moises

2. Para sabihin na muli ang batas para sa bagong lahi ng Israel na ipinanganak simula pa sa Bundok ng Sinai.

3. Israel

4. Ang pagsunod ay nagdadala ng pagpapala. Ang pagsuway ay nagdadala ng paghuhukom.

5. Dinggin mo oh Israel: ang Panginoon nating Dios ay isang Panginoon: At iyong iibigin ang Panginoon mong Dios ng iyong boong puso, at ng boong kaluluwa, at ng iyong boong lakas.

IKA-SAMPUNG KABANATA:

1. Josue

2. Maitala ang kasaysayan ng pananakop ng Canaan.

3. Israel

4. Walang moral o espirituwal na tagumpay na walang pagkikipaglaban.

5. At kung inakala ninyong masama na maglingkod sa Panginoon, ay piliin ninyo sa araw na ito kung sino ang inyong paglilingkuran; kung ang mga Dios ng inyong mga magulang na pinaglilingkuran sa dako roon ng ilog, o ang dios ng mga Amorrheo na ang lupain nila ang inyong tinatahanan: nguni't sa ganang akin at ng aking sangbayanan ay maglilingkod kami sa Panginoon. (Josue 24:15)

IKA-LABING ISANG KABANATA:

1. Samuel.

2. Talaan ng kasaysayan ng mga pangunguna ng mga hukom na dumating sa pagtatapos ng aklat ng Josue.

3. Israel.

4. May dakilang batayan ang pagpaparusa na desenyong Ang Dios para ang mga anak niya ay bumalik mula sa kasalanan tungo sa kaligtasan.

5. Nang mga araw na yaon ay walang hari sa Israel: bawa't tao'y gumagawa ng minamatuwid niya sa kaniyang sariling mga mata. (Mga Hukom 17:6)

IKA-LABING DALAWANG KABANATA:

1. Hindi kilala ang may-akda.

2. Naisulat bilang bahagi ng kasaysayan ng Israel para ilarawan ang malasakit Ng Dios sa Kanyang mga anak. Inilarawan din dito ang relasyon Ni Jesus bilang "kinsman-redeemer".

3. Israel.

4. Mapapalitan Ng Dios ang kapaitan ng pagpapala.

5. At sinabi ni Ruth, huwag mong ipamanhik na kita'y iwan, at bumalik na humiwalay sa iyo: sapagka't kung saan ka pumaroon, ay paroroon ako: at kung saan ka tumigil, ay titigil ako: ang iyong bayan ay magiging aking bayan, at ang iyong Dios ay aking Dios.

Kung saan ka mamatay, ay mamamatay ako, at doon ako ililibing; hatulan ako ng Panginoon at lalo na, maliban ang kamatayan ang maghiwalay sa iyo at sa akin. (Ruth 1:16-17)

IKA-LABING TATLONG KABANATA:

1. Samuel

2. Para ipagpatuloy ang talaan ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga anak.

3. Israel.

4. Ang pagsunod sa Dios ay higit na mahalaga sa pagsasakripisyo.

5. At sinabi ni Samuel, Nagtataglay kaya ang Panginoon ng napakadakilang pagkatuwa sa mga handog na susunugin at mga hain, na gaya sa pagsunod ng tinig ng Panginoon? Narito ang pagsunod ay maigi kay sa hain, at ang pagdinig kay sa taba ng mga tupang lalake.

Sapagka't ang paghihimagsik ay gaya ng kasalanan ng panghuhula, at ang katigasan ng ulo ay gaya pagsamba sa mga diosdiosan at sa mga terap. Sapagka't dahil iyong itinakwil ang salita Ng Panginoon, ay kaniya naming itinakwil ka upang huwag ka nang maging hari. (I Samuel 15:22-23)

6. Ipagpatuloy ang talaan ng kasaysayan ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga anak.

7. Israel

8. Ginagawa Ng Dios ang Kanyang mga plano sa mga masunurin sa Kanya sa kabila ng mga kahinaan ng mga tao.

9. Kaya't Ikaw ay dakila, oh Panginoong Dios: sapagka't walang gaya Mo , o may ibang Dios pa bukod sa Iyo. Ayon sa lahat ng aming naririnig ng aming mga pakinig.

At anong bansa sa lupa ang gaya ng Iyong bayan, gaya ng Israel na tinubos ng Dios sa kaniyang sarili na pinakabayan, at upang gawin Niya sa kaniyang isang pangalan, at upang igawa kayo ng mga dakilang bagay, at ng mga kakilakilabot na mga bagay ang iyong lupain, sa harap ng iyong bayan na iyong tinubos para sa iyo mula sa Egipto, mula sa mga bansa at sa kanilang mga dios.

IKA-LABING APAT NA KABANATA:

1. Hindi kilala ang may-akda. Posible si Jeremias.
2. Para ipagpatuloy ang talaan ng pakikitungo ng Dios sa kanyang mga anak, Israel.
3. Israel.
4. Ang pagkompromiso ay maaaring madali subalit palagi itong may malaking kabayaran sa huli.
5. Gayon ma'y iiwan ko'y pitong libo sa Israel, lahat na tuhod na hindi nagsiluhod kay Baal, at lahat ng bibig na hindi nagsihalik sa kaniya.(I Mga Hari 19:18)
6. Ipagpatuloy ang pagtatala ng pakikitungo Ng Dios sa Kanyang mga Anak
7. Israel
8. Ang kaharian ng mundong ito ay panandalian lamang: Ang mga ito ay titindig at babagsak ayon sa pangangasiwa Ng Dios.
9. At nangyari, nang sila ay makatawid na sinabi ni Elias kay Eliseo, Hingin mo kung ano ang gagawin ko sa iyo. At sinabi ni Eliseo, Isinasamo ko sa iyo na , na ang ibayong bahagi ng iyong diwa ay sumaaakin.

At sinabi niya na ikaw ay humingi ng mabigat na bagay; gayon may kung makita mo ako pagka ako'y inihiwalay sa iyo, magiging gayon sa iyo; ngunit kung hindi ay hindi magiging gayon (II Mga Hari 2:9-10)

IKA-LABINGLIMANG KABANATA:

1. Hindi Kilala. Posibleng si Ezra
2. Pagtala ng kasaysayan ng relihiyon ng Juda.
3. Israel

4. Kung Ang Dios ay naitataas ang Kanyang mga anak ay mapagpapala.
5. Iyo, Oh Panginoon ang kadakilaan, at ang kapangyarihan, at ang kaluwalhatian, at ang pagtatagumpay, at ang karangalan: sapagkat ang lahat na nangasa langit at nangasa lupa ay Iyo, Iyo ang kaharian, Oh Panginoon, at Ikaw ay nataas na pangulo sa lahat. (I Cronica 29: 11)
6. Pagtatala ng kasaysayan ng relihiyon ng Juda.
7. Israel
8. Ang mga pagpapala Ng Dios ay darating kung tayo ay magpapakumbaba at hahanapin Siya.
9. Kung ang Aking bayan na tinawag sa pamamagitan ng Aking pangalan ay magpapakumbaba at dumalangin, at hanapin ang Aking mukha, at talikuran ang kanilang masamang mga lakad; Aking ngang didinggin sa langit, at ipatatawad ko ang kanilang kasalanan, at pagagalingin ko ang kanilang lupain. (II Cronica 7:14)

IKA-LABINGANIM NA KABANATA:

1. Ezra
2. Talaan ng pagbabalik ng Israel mula sa pagkakatapon at pagtatayong muli ng templo ng Jerusalem.
3. Israel
4. Ang pagbabalik at pagpapanumbalik ay pangunahing prinsipyo ng pagsisisi.
5. At ang anak ni Israel , ang mga saserdote, at ang mga Levita, at ang mga nalabi sa mga anak sa pagkabihag, ay nangagdiwang ng pagtatalaga ng bayan na ito ng Dios na may kagalakan. (Ezra 6:16)

IKA-LABINGPITONG KABANATA:

1. Nehemias
2. Pagpapatuloy ng kasaysayan ng Israel.Talaan ng muling pagtatayo ng pader ng Jerusalem.
3. Israel
4. Walang pagkakataon kung walang oposisyon. Ang pananampalatayang walang gawa ay patay.

5. At ako'y nagsugo ng mga sugo sa kanila, na nangagsasabi, Ako'y gumagawa ng dakilang gawain, na anupa't hindi ako makababa: bakit ititigil ang gawain, habang aking maiiwan, at binababa kayo? (Nehemias 6:3)

IKA-LABINGWALONG KABANATA:

1. Hindi kilala
2. Pagpapatuloy ng kasaysayan ng Israel. At muling bilangin ang tulong ng Dios sa Kanyang mga anak.
3. Sa mga Hudyo na nangalat sa buong Persia
4. Kinakatagpo Ng Dios ang mga krisis ng buhay sa pamamagitan ng tao na Kanyang inilaan.
5. Sapagka't ikaw ay lubos na tumatahimik sa panahong ito, ay magtataglay nga ng katiwasayan at kaligtasan ang mga Judio sa ibang dako, nguni't ikaw at ang sambahayan ng iyong magulang ay mapapahamak: at sinong nakakaalam na kung kaya ka pinasapit sa kaharian ay dahil sa bagay na ito? (Esther 4:14)

IKA-LABINGSIYAM NA KABANATA:

1. Hindi kilala
2. Ang aklat na ito ay nakikipagbuno sa tanong, na "Bakit nagdurusa ang mga matuwid?"
3. Hindi tinukoy kung para kanino ang aklat na ito subalit ito ay nababagay sa lahat ng mga nagdurusang mananampalataya.
4. Mayroong espirituwal na dahilan kung bakit nagdurusa ang matuwid. Ang pagdurusa ay hindi nangangahulugan na Ang Dios ay hindi natutuwa.
5. Ngunit talastas ko na manunubos sa akin ay buhay, At siya'y tatayo sa lupa sa kahulihulihan:

At pagkatapos na magibang ganito ang aking balat, Gayon ma'y makikita ko Ang Dios sa aking laman:

Siyang makikita ko ng sarili, At mamamasdan ng aking mga mata, at hindi ng iba. Ang aking puso ay natutunaw sa loob ko. (Job 19: 25-27)

Nguni't nalalaman niya ang daan aking nilalakaran; Pagka kaniyang nasubok ako ay lalabas akong parang ginto. (Job 23:10)

IKA-DALAWAMPUNG KABANATA:

1. Si Haring David ang may-akda ng karamihan sa Mga Awit.

2. Israel, subalit ang aklat ay ginagamit para sa debosyon, panalangin, at pagpupuri ng mga mananampalataya sa buong siglo.
3. Ang aklat ng Mga Awit ay kilala bilang imnong aklat ng Israel. Ang ibig sabihin ng salitang “Mga Awit” ay mga awit para sa saliw ng mga instrumentong panugtog na may kuwerdas.” Ito ang panalangin at papuring aklat ng Biblia.
4. Ang panalangin, pagpupuri , pamamagitan, at pagtanggap ng kasalanan ang lahat ng ito ay bahagi ng tunay na pagsamba.
5. Oh magsiparito kayo, tayo/y magsiawit sa Panginoon: Tayo’y magkaingay na may kagalakan sa malaking bato na ating kaligtasan. (Mga Awit 95:1)

IKA-DALAWAMPU’TISANG KABANATA:

1. Solomon
2. Ang mga ito ay nakasulat sa Mga Kawikaan 1:1-6
3. Israel, subalit ang mga katotohanan para sa praktikal na pamumuhay ay magagamit ng lahat ng mananampalataya
4. Ang karunungan mula sa itaas ay kinakailangan para sa pamumuhay sa kapwa. Ang Mga Kawikaan ay pag-iipon ng mga matalinong prinsipyo na ibinigay Ng Dios sa tao (pataas) para pangunahan ang pamumuhay sa iba (pahalang).
5. Mapalad ang tao na nakakasumpong ng karunungan, At ang tao na nagtatamo ng kaunawaan. (Mga Kawikaan 3:13)

IKA-DALAWAMPU’TDALAWANG KABANATA:

1. Solomon
2. Ang larawan ng pakikibaka sa buhay na malayo Sa Dios.
3. Israel at sa pangkalahatang mananampalataya na may natatanging tuon sa mga kabataan.
4. Ang buhay na malayo Sa Dios ay walang –halaga.
5. Ito ang wakas ng bagay; lahat ay narinig: ikaw ay matakot Sa Dios, at sundin mo ang kaniyang mga utos; sapagka’t ito ang boong katungkulan ng tao. (Ecclesiastes 12:13)

IKA-DALAWAMPU’T TATLONG KABANATA:

1. Solomon

2. Para ipakita ang kaugnayan sa pagitan Ni Jesus at ng Iglesya bilang pagpapakita kung ano ang relasyon ng mag-asawa.

3. Sa Israel at sa lahat ng mga mananampalataya.

4. Ang banal na halimbawa ng pag-ibig sa pagitan ng lalaki at sa kanyang asawa ang halimbawa ng kaugnayan sa pagitan Ni Jesus at ng Iglesya.

5. Ang maraming tubig ay hindi makapapatay sa pagsinta, Ni mapauurong man ng mga baha; kung ibigay ng lalaki ang lahat na laman ng kaniyang bahay dahil sa pagsinta, Siya'y lubos na kukutyain. (Ang Awit Ng Mga Awit 8:7)

IKA-DALAWAMPU'T APAT NA KABANATA:

1. Isaias

2. Pagtutuwid at panunumbat

3. Juda

4. Ang paghihimagsik ay umaakay sa paghihiganti. Ang pagsisisi ay umaakay sa panunumbalik.

5. Tayong lahat na gaya ng mga tupa ay naligaw; tayo ay tumungo bawa't isa sa kaniyang sariling daan; at ipinasan sa kaniya ng Panginoon ang kasamaan nating lahat. (Isaias 53: 6)

IKA-DALAWAMPU'T LIMANG KABANATA:

1. Jeremias

2. Para bigyan ng babala ang darating na paghuhukom sa pagkabihag at tawag sa pagsisisi

3. Juda

4. Ang pagkasira at pambansang kalamidad ay kadalasang dulot ng pagsuway Sa Dios.

5. Nguni't sinabi sa akin Ng Panginoon, Huwag mong sabihin, Ako'y bata: sapagka't saan man kita susuguin ay paroroon ka, at anomang iutos ko sa iyo ay sasalitain mo.

Huwag kang matakot dahil sa kanila; sapagka't ako'y sumasaiyo upang iligtas kita, sabi ng Panginoon. (Jeremias 1:7-8)

IKA-DALAWAMPU'T ANIM NA KABANATA:

1. Jeremias

2. Para magbunga ng pagsisisi na kinakailangan sa espirituwal na panunumbalik.
3. Mga Hudyo na nabihag sa Babilonia.
4. Ang Dios ay parehong tapat sa paghuhukom at kahabagan.
5. Sa mga kaawaan nga ng Panginoon ay hindi tayo nalipol, sapagka't ang kaniyang mga habag ay hindi nauubos.

Ang mga yao'y bago tuwing umaga; dakila ang iyong pagtatapat.(Panaghoy 3:22-23)

IKA-DALAWAMPU'T PITONG KABANATA:

1. Ezekiel
2. Nagbabala si Ezekiel sa darating na pagkabihag, at siya ay nagpropesiya sa mga bihag pagkatapos na ito ay naganap.
3. Juda
4. Ang Panginoon ang nag-ayos ng mga kasaysayan ng mga pangyayari para malaman ng mga bansa na Siya ay Dios.
5. At ako'y humahanap ng lalake sa gitna nila, na makagagawa ng bakod, at makatatayo sa sira sa harap ko dahil sa lupain, upang huwag kong ipahamak; nguni't wala akong nasumpungan. (Ezekiel 22: 30)

IKA-DALAWAMPU'T WALONG KABANATA:

1. Daniel
2. Para ipakita na ang Dios ang namamahala sa mga gawain ng tao.
3. Sa mga Hudyong bihag
4. Ang Dios ang pinakamakapangyarihan at iginagalang niya ang mga gumagalang sa Kanya.
5. At silang pantas ay sisilang na parang ningning ng langit; at silang mangagbabalik ng marami sa katuwiran ay parang mga bituin magpakailan man. (Daniel 12:3)

IKA-DALAWAMPU'T SIYAM NA KABANATA:

1. Oseas
2. Para ihanda ang Israel sa kanyang makasalanang kalagayan at ibalik muli siya Sa Dios.

3. Hilagang Kaharian ng Israel

4. Ang karanasan ay nagpapayaman ng pagkaunawa at pagmamahal.

5. Dinggin ninyo ang salita ng Panginoon... sapagka't ang Panginoon ay may pakikipagkaalit sa mga mananahan sa lupain, sapagka't walang katotohanan, ni kaawaan man, ni kaalaman man tungkol Sa Dios sa lupain. (Oseas 4:1)

IKA-TATLUMPUNG KABANATA:

1. Joel

2. Para paalalahanan ang Juda sa kanilang kasalanan at ipakita na kailangan silang magsisi at ipaalam ang panghinaharap na plano Ng Dios para sa bansa. Ang unang paghuhukom (1:2-2:17) ay susundan ng higit na paghuhukom (2:18-3:21).

3. Juda

4. Kahit sa panahon ng pagtutuwid sa pamamagitan ng paghuhukom, plano Ng Dios na pagpalain ang Kanyang mga anak sa panghinaharap.

5. At mangyayari pagkatapos, na ibubuhos Ko ang Aking Espiritu sa lahat ng laman; at ang inyong mga anak na lalake at babae ay manganghuhula, ang inyong mga matanda ay magsisipanaginip ng mga panaginip. Ang inyong mga binata ay mangakakakita ng mga pangitain.

At sa mga lingkod na lalake at babae naman ay ibubuhos ko sa mga araw na yaon ang aking Espiritu. (Joel 2:28-29)

IKA-TATLUMPU'T ISANG KABANATA:

1. Amos

2. Para tawagin na bumalik ang Israel Sa Dios.

3. Israel

4. Hanggang ngayon ang tawag sa mga bansa ay “ Maghanda na makatagpo Ang Dios.”

5. Kaya't ganito ang gagawin Ko sa iyo, Oh Israel; at yamang Aking gagawin ito sa iyo, humanda kang salubungin mo ang iyong Dios, Oh Israel. (Amos 4:12)

IKA-TATLUMPU'T DALAWANG KABANATA:

1. Obadias

2. Para magbabala sa kaparusahan Ng Dios sa kasalanan.

3. Edom

4. Ibinababa Ng Dios ang makasalanan na dinadakila.

5. Bagaman ikaw ay pailanglang sa itaas na parang aguila, at bagaman ang iyong pugad ay malagay sa gitna ng mga bituin, Aking ibababa ka mula roon , sabi Ng Panginoon. (Obadias 1:4)

IKA- TATLUMPU'T TATLONG KABANATA:

1. Jonas

2. Ang layunin ay hindi lamang para mag ebanghelyo sa Nineve, subalit para maging ebidensiya sa Israel na ang kaligtasan ay hindi lang para sa mga Hudyo.

3. Nineve

4. Ang kaligtasan ay hindi nalilimitahan ng lahi, kultura, o ibang mga hadlang: “Ang sinumang tatawag sa pangalan Ng Panginoon ay maliligtas.” (Roma 10:31)

5. At ang salita Ng Panginoon ay dumating kay Jonas sa ikalawa, na nagsasabi, Bumangon ka, pumaroon ka sa Nineve, sa malaking bayang yaon, at ipangaral mo ang pangaral na Aking iniutos sa iyo. (Jonas 3:1-2)

IKA- TATLUMPU'T APAT NA KABANATA:

1. Mikas

2. Isang tawag ng pagsisisi para maiwasan ang paghuhukom.

3. Israel at Juda

4. Hinuhusgahan Ng Dios ang mga nang-aapi sa Kanyang mga anak.

5. Kaniyang ipinakilala sa iyo , Oh tao , kung ano ang mabuti; at ano ang hinihingi Ng Panginoon sa iyo, kundi gumawa na may kaganapan, at ibigin ang kaawaan, at lumakad na may kababaan na kasama ng iyong Dios. (Mikas 6:8)

IKA-TATLUMPU'T LIMANG KABANATA:

1. Nahum

2. Para magbabala sa paghuhukom ng Nineve, ang kapitolyo ng imperyo ng Asiria na binilanggo ang mga anak Ng Dios.

3. Nineve

4. Magingat, Ang Dios ay naghihiganti sa masama.

5. Ang Panginoon ay mapanibughuing Dios at nanghihiganti; ang Panginoon ay nanghihiganti at puspos ng kapootan; Ang Panginoon ay nanghihiganti sa Kanyang mga kaaway, at siya'y nagtataan ng kapootan sa Kaniyang mga kaaway. (Nahum 1:2)

IKA-TATLUMPU'T ANIM NA KABANATA:

1. Habacuc

2. Gisingin ang Juda sa kanilang espirituwal na mga pangangailangan at magbabala sa napipintong paghuhukom mula Sa Dios.

3. Juda

4. Ang matuwid ay mabubuhay sa pananampalataya.

5. Oh Panginoon, aking narinig ang kagitingan mo , at ako'y natakot: Oh Panginoon, buhayin mo ang iyong gawa sa gitna ng mga taon; Sa gitna ng mga taon iyong ipabatid; Sa kapootan ay alalahanin mo ang kaawaan. (Habacuc 3:2)

IKA-TATLUMPU'T PITONG KABANATA:

1. Zefanias

2. Magbabala sa Israel at sa lahat ng mga bansa sa paghuhukom Ng Dios.

3. Israel

4. Makapangyarihan Ang Dios na magligtas.

5. Ang Panginoon mong Dios ay nasa gitna mo, na makapangyarihan na magliligtas; Siya'y magagalak dahil sa iyo na may kagalakan; Siya'y magpapahinga sa kaniyang pag-ibig; Siya'y magagalak sa iyo na may pagawit. (Zefanias 3:17)

IKA- TATLUMPU'T WALONG KABANATA:

1. Hagai

2. Magbigay ng inspirasyon sa mga Israel sa bagong kasigasigan para Sa Dios at ipagbigay alam sa mga pinuno na kanilang responsabilidad na muling itatag ang templo ng pananambahan.

3. Israel

4. Ang pagtatayo ng Kaharian Ng Dios ang dapat atupagin ng mga tunay na mananampalataya.
5. Ngayon nga'y ganito ang sabi Ng Panginoon ng mga hukbo, Gunitain ninyo ang iyong mga lakad. (Hagai 1:5)

IKA-TATLUMPU'T SIYAM NA KABANATA:

1. Zacarias
2. Para bigyan ng inspirasyon ang Israel na tapusin ang templo.
3. Israel
4. Namamahala Ang Dios sa mga gawain ng tao at mga bansa.
5. Sa araw na yaon ay mabubuksan ang isang bukal sa sangbahayan ni David at sa mga mananahan sa Jerusalem, sa kasalanan, at sa karumihan. (Zacarias 13:1)

IKA-APATNAPUNG KABANATA:

1. Malakias
2. Upang tawagin ang bansa na magsisi at bumalik sa katuwiran.
3. Israel
4. Ang panunumbalik ay resulta ng pagsisisi at pagbalik.

Parehong kinakailangan ang ugali at gawa para sa kapatawaran

5. Kung hindi ninyo didinggin, at kung hindi ninyo ilalagak sa inyong puso upang bigyang kaluwalhatian ang Aking pangalan, sabi Ng Panginoon ng mga hukbo, magpapasapit nga Ako ng sumpa sa inyo, at Aking susumpain ang inyong kapalaran; oo akin na silang sinumpa, sapagka't hindi ninyo inilagak sa inyong puso. (Malakias 2:2)